

اقتصادی، تحلیلی

سال بیست و پنجم - مرداد و شهریور ۱۳۹۷ - قیمت ۱۵۰۰۰ تومان

ISSN: 2538-1776

تاسیس ۱۳۷۳

- پتانسیل‌های معدنی و جایگاه گوهر سنگ‌ها در ایران
- بررسی وضعیت صنایع معدنی فیروزه ایران و صادرات جهانی آن
- برترین کشورها در صادرات و واردات گوهر سنگ‌ها
- نقش تکنولوژی در هنر صنعت گوهر تراشی
- گوهر سنگ‌های مهم کشور
- پیشگسوتان و هنرمندان عرصه گوهر سنگ‌ها

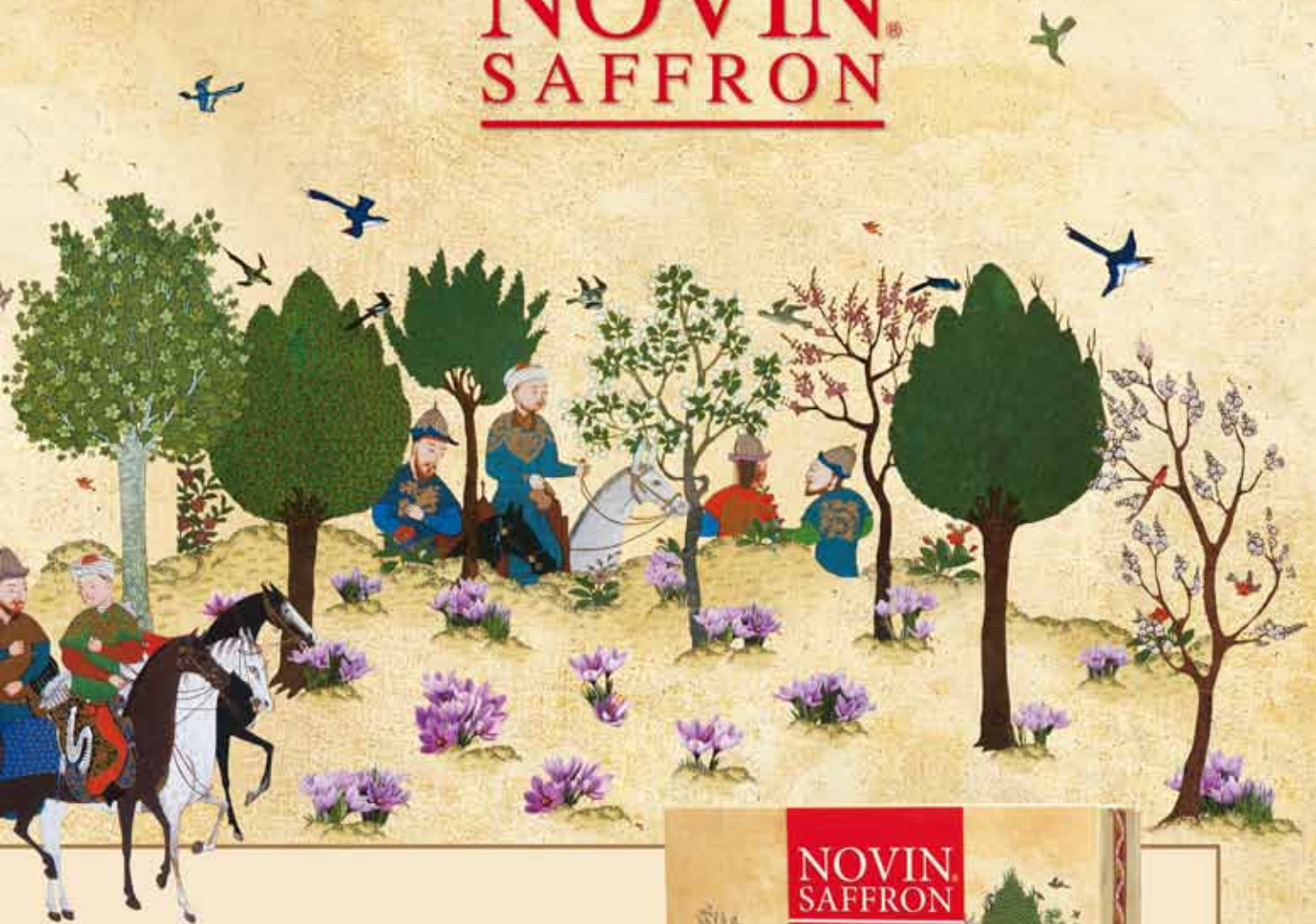
Gem industry in Iran and the recommendations for its effectiveness

صنایع گوهر سنگ
مشهد شهر جهانی دستی
Mashhad,
World Craft City for
Gemstones

خراسان رضوی

NOVIN SAFFRON

کارخانه: مشهد، شهرک صنعتی توس، نیش اندیشه ۶، پردیس نوین زعفران

تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۵۳۱۴۷ فکس: ۰۵۱-۳۲۲۵۵۲۲۶

دفتر خدمات مشتریان تهران: اتوبان شهید چمران، پارک وی، خیابان جوانان، ابتدای خیابان ب بلاک ۱، طبقه سوم، واحد ۷

تلفن: ۲۲۰۱۵۸۰۰-۲۲۰۱۱۷۰۰-۲۲۰۱۱۸۰۰

نهمین زعفران

با هر گلی در گس و از سطرین
 بر سبزه آگین که با بوی غول
 بی رفت با سنگ سر آگین
 که تا که در گدین کوه گدین
 سنگ بر آن شاه فرزند
 با برشته شیرین که تا
 بوی بی آن جود در شاه
 که شده بر این سطرین

فیه بن چو شد بر جان کاه
 نداشت بر خط شتی شیرید
 به هم کین تیج و شست می
 پیدا است باغ شمشای
 نبدنی انده گشت از بدی
 گرفته عوکی ده از بدی
 گشت قزاقان شکام
 گرفته عوکی از بدت بیام
 بر موه تا آتش خرد گشت
 بر خبره زعفران سخته

اقتصاد

اقتصادی، تحلیلی

سال بیست و پنجم - مرداد و شهریور ۱۳۹۷ - قیمت ۱۵۰۰۰ تومان

ISSN: 2538-1776

تأسیس ۱۳۷۲

صاحب امتیاز و مدیر مسؤل:

مهندس حمیدرضا شوشتریان

زیر نظر شورای نویسندگان

سر دبیر:

مهندس حسین کوه زاد

۰۵۱-۳۸۴۱۳۳۲۳

سرپرست واحد خبر و گزارش:

مسعود رضوی

طراحی جلد و صفحه آرایی:

سید حسن موسوی ۰۹۱۵۱۵۷۲۷۳۷

گروه ترجمه:

زهرا پزشکی

ویراستار:

احمد حسین زاده

واحد بازرگانی:

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۲۰۱۱۱

روابط عمومی:

محبوبه قاسمی

نشانی:

تهران، شریعتی، خیابان دستگردی پلاک ۷۴

طبقه دوم، واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۲۰۹۶۱

دورنگار: ۰۲۱-۲۲۲۶۹۰۳۲

مشهد، خیابان سلمان فارسی،

مقابل سلمان فارسی ۷، مجتمع آبشار طبقه سوم،

واحد ۶

تلفن: ۰۵۱-۳۸۴۲۸۲۶۸

دورنگار: ۰۵۱-۳۸۴۶۴۰۹۱

www.eghtesadasia.com

eghtesadeasia@gmail.com

کانال تلگرام:

@goharsangmashhad

چاپخانه قرآن کریم

یادداشت‌ها:

- با توسعه صنعت گوهر سنگ‌ها جهانی بمانیم (استاندار خراسان رضوی) / ۳
- تثبیت از تأسیس دشوار تر است (معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ایران) / ۴
- باید از اعلام مشهد به عنوان شهر جهانی گوهر سنگ‌ها استفاده کافی را برد (شهردار مشهد) / ۵
- نگین ارض خراسان است بارگاه رضا (ع) (مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی) / ۶

مقالات و گزارش‌ها:

- بررسی وضعیت صنایع معدنی فیروزه ایران و صادرات جهانی آن / ۷
- واژه‌شناسی و تقسیم‌بندی انواع فیروزه نیشابور / ۱۰
- گزارشی از همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ و دانشگاه نیشابور / ۱۴
- حفظ شهرت و جایگاه فیروزه نیشابوری در گرو ثبت جهانی آن / ۲۲
- پتانسیل‌های معدنی و جایگاه گوهر سنگ‌ها در ایران با نگرشی ویژه به خراسان رضوی / ۲۶
- استانداردسازی رشته‌های صنایع دستی (فیروزه) / ۲۹
- فعالیت‌های شاخص دبیرخانه شهر جهانی گوهر سنگ‌ها / ۳۰
- برترین کشورها در صادرات و واردات گوهر سنگ‌ها / ۳۲
- تایلد شهر جهانی گوهر سنگ‌ها در سال ۲۰۱۳ / ۳۴
- شهر بابک در یک نگاه / ۳۹
- فیروزه شهر بابک در مسیر رشد و توسعه / ۴۰
- نقش تکنولوژی در هنر صنعت گوهر تراشی / ۴۵
- ضرورت توجه به مفهوم و جایگاه طراحی در تولید زیورآلات / ۴۶
- گفتگو با پیشکسوتان و هنرمندان عرصه گوهر سنگ‌ها / ۴۸
- گوهر سنگ‌های مهم کشور (زمرد، زبرجد، یشم، توپاز، دمانتوئید) / ۶۰
- پیوه ژن دهکده جواهرات ایران / ۷۰
- انتخاب مشهد به عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهر سنگ‌ها فرصتی مغتنم برای ایجاد اشتغال، صادرات و رشد اقتصادی کشور / ۷۴
- گزارشی از مجموعه گوهر شناسی و گوهر تراشی ایران‌شید / ۷۶
- ۸۳ / Gem industry in Iran and the recommendations for its effectiveness

با توسعه صنعت گوهر سنگ‌ها جهانی بمانیم

علیرضا رشیدیان
استاندار خراسان رضوی

امروزه گوهرسنگ‌ها و فلزات گرانبها نقش قابل توجهی در تجارت جهانی ایفا می‌کنند. جایگاه ویژه فرآوری سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در آفرینش هنری و قدمت دیرینه و بیش از ۸ هزار ساله این هنر اصیل کاملاً ایرانی در صنایع دستی بسیار مورد توجه بازارهای داخلی و خارجی است. ایران همواره یکی از پررونق‌ترین کشورهای در صنعت طلا و جواهرسازی بوده که نمونه‌های بسیاری باارزشی از آثار آن زمان در موزه‌ها و گنجینه‌های ملی کشور و جهان دیده می‌شود. در این بین هنرمندان و صنعتگران به نام خراسانی همواره از نوآوری‌های بی نظیری در این صنعت پرده برداری کرده‌اند.

در سال ۱۳۹۵ استان خراسان رضوی با درک این ظرفیت و اینکه راه حل بهبود وضعیت اقتصادی کشور برای رهایی از اقتصاد متکی به نفت، روی آوردن به منابع و ظرفیت‌های بالقوه و صنایع دارای بازدهی نسبتاً سریع و بالا می‌باشد موفق به ثبت شهر مشهد مقدس به عنوان شهر جهانی گوهرسنگ‌ها در سازمان شورای جهانی صنایع دستی (W.C.C) شد. سیاست‌گذاری و برنامه‌های مدنظر استان همچون طراحی مطابق سلیقه روز، افزایش کیفیت و تکنولوژی، حجم تولید و سرمایه‌گذاری در بخش تحقیق و توسعه، آموزش نیروی انسانی حرفه‌ای توجه به استانداردهای بین‌المللی و شناخت بازار و سلیقه خریداران از جمله مواردی است که می‌تواند موجب بهبود وضعیت صنایع دستی و جذب گردشگر در استان گردد.

نمونه بارز ظرفیت پیشتازی استان وجود معدن منحصربه‌فرد فیروزه با بهترین نوع فیروزه و سابقه بهره‌برداری ۵ هزار ساله است که به‌عنوان قدیمی‌ترین معدن فعال دنیا مورد احترام جهانیان است. از سوی دیگر گوهرسنگ‌های قیمتی و ارزشمند استان همچون عقیق نیز به‌عنوان یک محصول با برند بین‌المللی و ریشه‌های عمیق اعتقادی مورد توجه مسلمین جهان خصوصاً زائرین ولی نعمت‌مان حضرت علی بن موسی الرضا (علیه آلاف التحیه و الثناء) است. پذیرایی سالانه بیش از ۳۱،۵ میلیون گردشگر و زائر داخلی و خارجی می‌تواند زمینه‌ساز یک بازار پررونق در عرصه گوهرسنگ‌ها به شمار آید. حضور بیش از ۱۶۱۰۰ نفر فعال هنرمند در استان با بهره‌گیری از تجارب ارزشمند گذشته و بهره‌گیری از ظرفیت مراکز پیشرفته آموزشی - دانشگاهی و لابراتورهای تخصصی متناسب با استانداردهای بین‌المللی توانسته‌اند خوشه‌های جواهرات و بازارهای پرجاذبه را در مشهد مقدس بنا نهند خود دلیل محکمی بر این انتخاب است.

مزیت‌های نسبی و مهم فعالیت بر روی گوهرسنگ‌ها تأثیر مهمی بر اشتغال و درآمد استان خواهد گذاشت انتخاب شهر مشهد مقدس به‌عنوان شهر گوهرسنگ‌ها، نمونه موفق از همکاری و تعامل مؤثر بین بخشی دستگاه‌های اجرایی و تشکل‌های خصوصی استان است که امیدوارم اکنون که جهانی شده‌ایم تلاش نماییم تا با توسعه این هنر و صنعت، جهانی بمانیم و به نحو مناسب جلوی ورود کالاهای تقلبی وارداتی بی کیفیت به بازار خود را گرفته و همگان برای ارتقای سطح صنایع دستی شهر و حفظ عنوان شهر جهانی صنایع دستی بکوشیم.

«مشهد شهر جهانی گوهر سنگ‌ها» تثبیت از تأسیس دشوارتر است

پویا محمودیان

معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ایران

متصف شدن یک شهر به صفت جهانی، امری بسیار سترگ محسوب می‌شود و شهر مورد نظر باید واجد شرایطی خاص گردد تا بتواند چنین عنوانی را کسب نماید؛ اما آنچه بیش از هر چیز در این میان دارای اهمیت است، توان تعامل بالای یک شهر جهانی، در جمیع زمینه‌ها، با دیگر شهرهای جهان است. به عبارت دیگر، یک شهر جهانی باید در موضوع خاص خود، مقبولیت و مرکزیت جهانی داشته باشد؛ یعنی بتواند برای دیگر شهرهای فعال در آن زمینه، نقش الگو را ایفا کرده و در عین حال بتواند به سیاست‌گذاری بپردازد. همچنین ضروری است زیرساخت‌های لازم ارتباطی مانند فرودگاه‌ها، هتل‌ها، شبکه حمل و نقل عمومی و غیره در چنین شهری فعال و نهادهای مربوطه در خدمات‌رسانی کاملاً ورزیده باشند.

بنابراین، هنگامی که صحبت از شهر جهانی صنایع دستی، آن هم در مورد گوهر سنگ‌ها در میان است، انتظار می‌رود شهر جهانی گوهر سنگ‌ها نیز ضمن تشخیص هنری به واسطه وجود کارگاه‌های تخصصی؛ در زمینه ارتباطات، حمل و نقل و البته وضعیت دانش آکادمیک نیز موجه باشد.

بدیهی است دستیابی به چنین جایگاهی مستلزم برنامه‌ریزی‌های گسترده در زمینه توسعه کمی و کیفی، چه در زمینه تولید، چه در زمینه تبلیغات و چه در زمینه فروش است. ضمن اینکه باید رشد علمی و گسترش فضای آکادمیک مرتبط را نیز هم‌راستا با نیازهای حوزه‌های مذکور لحاظ نمود.

خوشبختانه بر اساس برنامه‌ریزی‌ها و اجرای صحیح تمهیدات و البته وجود منابع و معادن غنی در استان خراسان رضوی، این عنوان ارزنده، یعنی «شهر جهانی گوهر سنگ‌ها» سرانجام به مشهد مقدس تعلق گرفت و این شهر ارزشمند توانست در عرصه گوهر سنگ‌ها به موقعیتی جهانی دست یابد. در اینجا ضروری است از مسئولان محترم استانی و ستادی وقت، تقدیر و تشکر به عمل آید.

لیکن هنوز در آغاز راه هستیم و تجربه تاریخی ثابت کرده همواره «تثبیت» از «تأسیس» دشوارتر و طاقت‌فرساتر است. در این رشته خاص، یعنی تولید و فرآوری سنگ‌ها و گوهرها که کشورهایی نظیر هند و تایلند به پیشرفت‌های عظیمی در آن نائل آمده‌اند و رقیب اصلی ایران محسوب می‌شوند؛ ضروری است از طریق گسترش زیرساخت‌ها به منظور حضور بیشتر گردشگران و افزایش توأمان کیفی و کمی تولیدات مربوطه با هدف حفظ بازار داخلی و حتی حضور در بازارهای خارجی، از دستاوردی این چنین مهم نگهداری کنیم و از آنجاکه همواره رقبا در حال برنامه‌ریزی برای پیشرفت هستند، در اینجا نیز باید روی نقاط ضعف برای حذف و نقاط قوت برای استفاده در برنامه‌های بعدی، تمرکز صورت گیرد.

در شرایط کنونی که به واسطه احتمال بازگشت تحریم‌ها و خروج برخی از صنایع خارجی، ارزش پول ملی در شرایط بحرانی و تقلیل ارزش قرار گرفته و همین امر موجب تهدید کسب و کار بسیاری گردیده، می‌توان با استفاده از قابلیت شهرهای جهانی، ضمن افزایش تولید و فروش، از طریق صنعت گردشگری متکی بر صنایع دستی نیز ارزش پول ملی را افزایش داد.

اما نایل به چنین هدفی بدون «برندسازی» در صنایع دستی ممکن نخواهد بود و مقوله برندسازی نیز بدون مشارکت بخش خصوصی در عرصه‌های تولید، فروش و صادرات محقق نخواهد گردید و این، اقدامی است که معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با شدت و حدت در صدد انجام آن است که ان شاء الله پس از تدوین دستورالعمل‌های بندهای قانون حمایت از فعالان صنایع دستی، مصوب مجلس شورای اسلامی و دخیل شدن دیگر دستگاه‌ها همراه با بخش‌های خصوصی مربوطه و حتی تعامل با انجمن‌ها و نهادهای بین‌المللی، شاهد چنین تحولات مثبتی خواهیم بود.

نکته دیگری که باید مدنظر قرار گیرد، افزایش حیثیت و اعتبار کاربردی صنایع دستی نزد خانواده‌ها است که فقط می‌تواند با تحولی بزرگ در طراحی این صنایع صورت پذیرد.

نخستین گام مهم در این زمینه برگزاری مسابقه بزرگ طراحی در صنایع دستی بود که برنامه‌ریزی برای اجرای فاز دوم آن نیز در حال انجام است. بدیهی است برگزاری یک مسابقه طراحی مختص گوهر سنگ‌ها در مشهد مقدس می‌تواند جهشی خیره‌کننده را در این مورد رقم زند که نیازمند همت مسئولان استانی و البته حمایت ستادی است که آمادگی آن، به‌ویژه از جانب ستاد، کاملاً مهیا است.

باید از اعلام مشهد به عنوان شهر جهانی گوهر سنگ‌ها استفاده کافی را برد

تقی زاده خامسی
شهردار مشهد مقدس

ایران عزیز ما سرشار از ویژگی‌های خدادادی بسیاری است. امتیازاتی که اگر در راه معرفی آن‌ها بیشتر همت شود، اقبال جهانی برای حضور در این سرزمین زرخیز بیش از گذشته خواهد شد.

در این بین خراسان و در رأس تمامی شهرهای آن مشهد سهم خاصی از این امتیازات دارند. برخی از آن‌ها چون موهبت وجود جاودانه امام ثامن (علیه‌السلام) در این خطه و حضور فردوسی بزرگ در آن تا حد بسیاری شناخته شده است و برخی دیگر آن گونه که باید مورد توجه قرار نگرفته و نیاز به همت بلند دارد تا شناسانده شوند.

اعلام مشهد به عنوان «شهر جهانی گوهرسنگ‌ها» یکی از فرصت‌های طلایی برای بازشناسی یک ویژگی خاص این خطه زرخیز است. مشهد به گواه آمار و ارقام از برترین شهرهای خاورمیانه در زمینه ارائه انواع و اقسام سنگ‌های تزئینی است. به گونه‌ای که وجود بیش از ۱۵ نوع از گوهرسنگ‌ها در معادن خراسان رضوی اشتغال بیش از ۱۶ هزار نفر در حوزه گوهرسنگ‌ها و فعالیت مرتبط و صادرات بالغ بر ۱۲۰۰ میلیارد ریال گوهرسنگ‌ها در مشهد را به همراه دارد. شهری که بیش از ۹۰ درصد واحدهای تراش گوهرسنگ‌ها را در خود جای داده است.

چه بسیار انگشترهای زیبا و گران‌قیمت در دست شخصیت‌های بزرگ و معروف جا خوش کرده‌اند در حالی که صاحبان آن‌ها به درستی نمی‌دانند نه تنها چنبر این اثر بی‌همتای کار استادان انگشترساز مشهد است بلکه جواهر زیبای کامل‌کننده آن نیز توسط جواهرساز و نگین تراش مشهدی به آن جمال و کمال رسیده است.

باید از اعلام مشهد به عنوان شهر جهانی گوهرسنگ‌ها استفاده کافی را برد تا هم این شهر را به جهانیان بهتر شناساند و هم امید و زندگی را برای هنرمندان کمتر شناخته شده فعال در این مجموعه از هنرهای نادیده شهر بر ارمغان آورد.

نگین ارض خراسان است بارگاه رضا (ع)

ابوالفضل مکرمی فر

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی

بیش از هزار سال پیش، وقتی هنوز مشهدی وجود نداشت و این آبادی به قصباتی مثل نوغان و تابران و تروغبذ و... خلاصه می شد، هیچ کس گمان نمی برد که روزگاری در سناباد نوغان شهری ساخته شود که دومین کلان شهر کشور ایران گردد. وجود مدفن هشتمین امام شیعیان حضرت علی بن موسی الرضا (ع) در این منطقه باعث شد که شالوده اصلی شهر مشهد روز به روز توسعه یابد و گسترش پیدا کند. نخستین شواهد مکتوب از شکل گیری مشهد به عنوان شهری مستقل و یکپارچه به ملاحظات ابن بابویه در کتاب عیون اخبار الرضا در سده سوم هجری بازمی گردد که در آن کتاب از دو واژه مشهد و مشهد رضوی استفاده شده است. ابن حوقل و یاقوت حموی نیز در قرن چهارم هجری از مشهد رضوی حرم رضا (ع) یاد کرده اند. همچنین مقدسی در احسن التقاسیم و ابن بطوطه در سفرنامه خود از نام مشهد الرضا استفاده نموده اند. با این وصف مشهد شهری است که بر پایه و بنیان فرهنگی مذهبی شکل گرفته است. هر سال کرور کرور زائر و شیفته ی بارگاه مطهر امام هشتم به مشهد می آیند تا جان به شمیم ملکوتی آن حضرت تازه کنند. از این رو بخشی از سوغات مشهد در طول زمان به اشیاء و دست ساخته های مذهبی نظیر انگشتر، تسبیح، مهر و جانماز اختصاص می یابد و این صنعت سوغات روز به روز گسترش می یابد تا مشهد به مهم ترین مرکز ساخت و تراش نگین های قیمتی و نیمه قیمتی و زیورآلات بدل می گردد. داستان مشهد شهر جهانی گوهرسنگ ها نیز از همین زمان شروع شده است. مشهد از دیرباز محل تراش فیروزه نیشابور یکی از مرغوب ترین نگین های قیمتی دنیا بوده و استان خراسان رضوی به سبب موقعیت جغرافیایی همواره مقصد کاروان های تجاری و تجارت نگین های پر بها از کشور افغانستان بوده است.

علاوه بر این استان خراسان رضوی دارای ذخایر ارزشمندی از کانی های معدنی قیمتی و نیمه قیمتی است. کانی هایی نظیر آگات، آکوامارین، اوپال، ژاسپر، یاقوت، در کوارتز، کزندوم، اونیکس، گارنت و غیره که در شهرستان های شانانیز، تربت حیدریه، تربت جام، خواف، قوچان، فریمان، سرخس، گناباد و چند شهرستان دیگر وجود دارند.

قریب به بیست و دو سنگ قیمتی و نیمه قیمتی در این استان شناسایی شده اند که این اتفاقی کم نظیر در منطقه به شمار می رود. این خصوصیات منحصر به فرد سبب شد تا در سال ۱۳۹۵ شورای جهانی صنایع دستی وابسته به بخش فرهنگی سازمان ملل، پس از بررسی های بسیار مشهد مقدس را به عنوان «شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگ ها» برگزیند. غذا هیچای رییس منطقه آسیا و اقیانوسیه شورای جهانی صنایع دستی به مشهد آمد و در مراسمی باشکوه این افتخار بزرگ را رسماً اعلام نمود. بی تردید این انتخاب می تواند فواید بی شماری برای شهر مشهد و شهروندان آن داشته باشد.

شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگ ها می تواند بدل به برندی جهانی و یکی از مهم ترین جاذبه های گردشگری شهر مشهد شود. هزاران شغل پایدار در سایه ی این ارتقا صنعت گردشگری شکل گیرد و در این زمینه مولد فرهنگی تازه در حوزه ی گردشگری زیارت شویم.

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی نیز در طی این دو سال اهتمام خویش را به توسعه و حمایت از این عنوان جهانی معطوف کرده است.

ایجاد کارگاه های صنعتی تراش سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی در منطقه توس (تابران) با صدها واحد تراش، ساماندهی صادرات سنگ های پر بها، برنامه ریزی و انجام اقدامات اجرایی به منظور ساخت مرکز گوهرسنگ های کشور در شهر مشهد

از اقدام های مهم این اداره کل به شمار می رود. از آنجاکه عنوان جهانی شهر گوهرسنگ ها مزیتی ست برای یکایک مردم مشهد و استان خراسان رضوی. حضور تمامی نهادهای اجرایی و فرهنگی استان در پروسه ی توسعه این هنر _ صنعت با ارزش، امری ضروری به نظر می رسد.

در سالی که به فرموده رهبر فرزانه انقلاب، ملقب و مزین به حمایت از کالای ایرانی شده است، تراش گوهرسنگ ها مورد ارزش افزوده ای است که در صورت حمایت می تواند ارزش آوری مطلوبی به همراه داشته باشد و کمک شایانی به اقتصاد ملی نماید.

پناه ایمن مشهد بارگاه متبرک رضوی است و آنچه از لطف بر این شهر ارزانی می شود از یمن وجود آن گوهر علوی است.

بررسی وضعیت صنایع معدنی فیروزه ایران و صادرات جهانی آن

رضا احمدی؛ استادیار مهندسی اکتشاف معدن دانشگاه صنعتی اراک
ادیبه کریمی؛ کارشناس ارشد مهندسی اکتشاف معدن
امیر حسین حاجی پور؛ دانشجوی کارشناسی مهندسی اکتشاف معدن دانشگاه صنعتی اراک

فیروزه ۱ با فرمول شیمیایی $CuAl_6(PO_4)_4(OH)_8 \cdot 4H_2O$ یک کانی از نوع فسفات آلومینیوم آبدار است که در سیستم کج و چپی (تری کلینیک) متبلور می‌شود. این کانی دارای جرم مخصوص $2/8-2/6$ گرم بر سانتیمتر مکعب، ضریب شکست نوری $1/65-1/61$ ، جلای مومی تا کدر و شکست صدفی است. اگر چه سختی فیروزه حدود ۶-۵ است ولی با این حال به‌طور قابل ملاحظه‌ای از کوارتز نرم‌تر بوده، سبک و ترد می‌باشد. فیروزه عمدتاً به صورت نهان بلورین، توده‌ای و غالباً به شکل رگه یا گره و به صورت مات یا نیمه شفاف وجود دارد. بعضی از انواع آن دارای خلل و فرج، رنگ‌باختگی و ترک پذیری است، به همین خاطر ظاهر آن را با غشایی از موم یا صمغ، محفوظ نگه می‌دارند. این کانی کمیاب و ارزشمند به‌عنوان نگین در ساخت انگشتر، گردن بند، گوشواره و دیگر جواهرات و نیز برای ساخت ظروف درباری در میان اروپائیان به کار می‌رود.

پشت فیروزه، یک لایه سنگ وجود دارد. اگر در پشت نگین، لایه‌ای از خاک یا گل مشاهده شود، احتمال می‌رود که فیروزه دامغان باشد و این لایه برای افزایش ضخامت نگین است که در زمان تراش از بین نرود، زیرا فیروزه دامغان ضخامت بسیار کمی دارد. فیروزه کرمان بسیار ضخیم و گوشتی می‌باشد و رنگ آن آبی روشن است.

وضعیت تولید فیروزه ایران

بیشترین میزان تولید فیروزه جهان در اختیار کشور ایران است و از این نظر، نام ایران در کتاب گینس نیز ذکر شده است. میزان فیروزه تولید شده ایران طی سال‌های ۲۰۰۱-۲۰۱۲ میلادی در جدول ۱ آورده شده است. براساس داده‌های این جدول در بیشتر سال‌ها میزان تولید فیروزه، حدود ۲۰ تن است ولی در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ به حدود ۱۹ تن کاهش یافته و در سال ۲۰۱۲ به ۲۱ تن افزایش یافته است.

وضعیت صنعت فیروزه ایران معادن و میزان ذخایر فیروزه ایران

ایران با دارا بودن ۳۷ میلیارد تن ذخایر معدنی فیروزه، یکی از غنی‌ترین کشورهای معدنی دنیاست که فیروزه نیشابور در صدر آن‌ها قرار دارد (دنیای معدن ۱۳۹۶). فیروزه علاوه بر نیشابور در جنوب مشهد، شمال شرقی کرمان، شمال شرقی شهر بابک، در تفت نزدیک یزد، قلعه وزیری نزدیک بصیران و بیرجند نیز وجود دارد.

وجه تمایز و نحوه شناسایی فیروزه‌های ایران

فیروزه‌های معادن مختلف ایران، به لحاظ رنگ ظاهری و کیفیت با یکدیگر تفاوت‌هایی زیادی دارند. ضخامت فیروزه نیشابور که در جهان بی‌همتاست، چندان زیاد نیست و شاید به ۱ میلی‌متر هم نرسد. اغلب در

جدول ۱: میزان تولید فیروزه ایران طی سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۰۱ (Usgs, 2017)

سال	میزان تولید (کیلوگرم)	سال	میزان تولید (کیلوگرم)
۲۰۰۱	۲۰۰۰	۲۰۰۷	۲۰۰۰
۲۰۰۲	۲۰۰۰	۲۰۰۸	۱۹۰۰
۲۰۰۳	۲۰۰۰	۲۰۰۹	۱۹۰۰
۲۰۰۴	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۰۰
۲۰۰۵	۲۰۰۰	۲۰۱۱	۲۰۰۰
۲۰۰۶	۲۰۰۰	۲۰۱۲	۲۱۰۰

صادرات جهانی فیروزه ایران

فیروزه ایران به دو صورت خام و کارشده به کشورهای مختلف جهان صادر می‌شود. در نمودار شماره ۱ مقدار وزنی و ارزش ارزی صادرات فیروزه، چندین مرتبه دچار افت و خیز شده است. بیشترین میزان صادرات فیروزه در سال ۱۳۸۵ حدود ۴۴۱ کیلوگرم و کمترین آن در سال ۱۳۹۰ حدود ۲۳ کیلوگرم بوده است. بیشترین میزان درآمد ارزی فیروزه نیز حدود ۷۷/۴۰۵ هزار دلار در سال ۱۳۸۹ و کمترین آن حدود ۱۸/۸۴ هزار دلار در سال ۱۳۸۳ است. این نمودار نشان می‌دهد که به‌طور متوسط در سال ۱۳۸۸ هر یک کیلوگرم فیروزه، حدود هزار دلار قیمت داشته، در حالی که در سال ۱۳۸۹ به حدود دو برابر یعنی ارزش هر کیلوگرم به حدود دو هزار دلار رسیده و دوباره با کاهش مواجه شده است.

تراش فیروزه در ایران نیز همچون فیروزه‌اش، مرغوب‌ترین نوع تراش در دنیا محسوب می‌شود. در داخل کشور، مشهد بازار اصلی خرید و فروش فیروزه را به خود اختصاص داده است. به همین خاطر فیروزه کارشده ایران نیز در دنیا خواهان زیادی دارد. مطابق نمودار شماره ۲ در بیشتر سال‌ها میزان صادرات فیروزه خام از فیروزه کارشده بیشتر بوده به‌جز سال‌های

۱۳۹۱-۱۳۸۵ و ۱۳۹۳ که روند معکوسی را دنبال نموده است و به‌منظور افزایش صادرات فیروزه کارشده و در نتیجه سودآوری بیشتر، می‌بایست در این خصوص تمهیدات لازم اندیشیده شود. بیشترین میزان صادرات فیروزه خام در سال ۱۳۸۳ حدود ۲۸۴ کیلوگرم و کمترین آن در سال ۱۳۹۱ حدود ۱۵ کیلوگرم بوده است. در مورد فیروزه کارشده نیز میزان صادرات در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۸۸-۱۳۸۷ و ۱۳۹۲ صفر بوده و بیشینه آن حدود ۳۸۳ کیلوگرم در سال ۱۳۸۵ بوده است.

بر اساس آمارهای معتبر، درآمد ارزی صادرات فیروزه خام و کارشده ایران در طول سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ نیز در نمودار ۳ نشان داده شده است. مطابق این شکل به‌جز در سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۵ و ۱۳۹۱ در بقیه سال‌ها درآمد ارزی صادرات فیروزه خام ایران از فیروزه کارشده، بیشتر است و حتی در سال ۱۳۸۹ به بیش از ۳ برابر رسیده است (در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۱ درآمد ارزی صادرات فیروزه کارشده به ترتیب به بیش از ۱۰، ۳ و ۸ برابر فیروزه خام رسیده است). بیشترین درآمد ارزی صادرات فیروزه خام در سال ۱۳۸۹ حدود ۳۰۸/۹۲ هزار دلار و کمترین آن در سال ۱۳۸۶ حدود ۱۳/۶۳ هزار دلار است. در مورد فیروزه کارشده نیز مطابق نمودار ۳ میزان صادرات در سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۸۸، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۲ صفر بوده و بیشترین

جدول ۲: بازارهای هدف صادرات فیروزه خام و کارشده ایران در طول سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۸۳ (اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران، ۱۳۹۶، گمرک ایران، ۱۳۹۶)

کشور	فیروزه خام		فیروزه کارشده		کل فیروزه	
	مقدار (کیلوگرم)	درآمد ارزی (هزار دلار)	مقدار (کیلوگرم)	درآمد ارزی (هزار دلار)	مقدار (کیلوگرم)	درآمد ارزی (هزار دلار)
سنگاپور	۴۶۹	۲۱۹/۲۳	۳۶۹	۱۶۷/۳۲	۸۳۸	۳۶۸/۵۵
اندونزی	۳۵۹	۴۰۲/۹۵	۳۷	۵۷/۴۲	۳۹۶	۴۶۰/۳۶
عربستان سعودی	۲۲۷	۷۶	۲۶	۳/۷۳	۲۵۳	۷۹/۷
امارات متحده عربی	۲۲۹	۱۲۳/۳۲	۷	۱۴/۸۵	۲۳۶	۱۳۸/۱۷
کویت	۶۸	۲۳/۱	۱۱۳	۲۵/۳۶	۱۸۱	۴۸/۴۶
ترکیه	۱۰	۱۲/۴۲	۸۳	۱۲۸/۰۸	۹۳	۱۴۰/۵
اسپانیا	۴	۱/۸۷۱	۸۸	۹/۴	۹۲	۱۱/۲۷
هنگ کنگ	۰	۰	۴۹	۴/۶۶	۴۹	۴/۶۶
چین	۳	۱۲/۳۶	۳۸	۱/۱۳	۴۱	۱۳/۴۹
هند	۱۹	۴/۶	۵	۱/۹۳	۲۴	۶/۵۲
لهستان	۰	۰	۱۶	۲/۴	۱۶	۲/۴
بحرین	۰	۰	۱۰	۹۶/۸۴	۱۰	۹۶/۸۴
تایلند	۰	۰	۳	۰/۳۸	۳	۰/۳۸
فروشگاه آزاد شاهد	۳	۰/۹	۰	۰	۳	۰/۹
اوکراین	۱	۰/۳۴۵	۰	۰	۱	۰/۳۵

مقایسه وضعیت صنعت فیروزه جهان

به طور کلی کشورهای چینی، ایران، آمریکا، مصر و افغانستان در صادرات فیروزه، پیشتاز هستند. با مقایسه‌ی فیروزه‌های تمام نقاط جهان از نظر کیفیت، بهترین نوع فیروزه در ایران وجود دارد و پس از آن در شمال آفریقا، استرالیا و سبیری یافت می‌شود.

دایره‌المعارف کلمبیا نیز تاکید کرده است که بهترین نوع فیروزه در ایران یافت می‌شود. دایره‌المعارف گیل در خصوص فیروزه ایرانی این‌گونه نوشته است: فیروزه اصیل در ایران وجود دارد. کتاب راهنمای پترسون فیلد در خصوص سنگ‌های معدنی نیز آورده است. گران‌ترین فیروزه جهان از ایران و تبت به دنیا عرضه می‌شود. در کشور ایران این سنگ پس از حک شدن آیات و یا اشعار بر روی آن زیاد مورد استفاده قرار گرفته است.

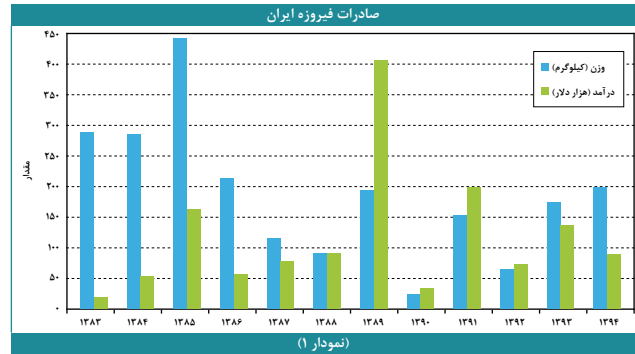
امروزه فیروزه‌های آمریکایی قسمت اعظم بازار فیروزه دنیا و حتی ایران را در دست گرفته است، اما در مقایسه با انواع فیروزه ایرانی به لحاظ رنگ، جلا و سختی، از کیفیت پایین‌تری برخوردارند. با این‌که فیروزه ایران همچون نگینی در بازارهای جهانی می‌درخشد، اما متأسفانه سهم ما از بازارها بسیار اندک است و هندی‌ها، پاکستانی‌ها، تایلندی‌ها و ارمنی‌ها در منطقه، پیشرفت‌های قابل توجهی یافته‌اند و هزاران نفر را در کشورهای خود به کار تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی مشغول کرده‌اند. این در حالی است که در کشور ما با وجود این پتانسیل عظیم، تنها در مجموع حدود دو هزار نفر در مشهد و نیشابور، در این زمینه مشغول به کار می‌باشند. در حال حاضر در زمینه تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی تنها یک اتحادیه با عنوان اتحادیه فیروزه تراشان با ۴۸۰ عضو فعال وجود دارد.

نتیجه‌گیری

فیروزه یک کانی با ارزش است که به‌عنوان نگین در ساخت انگشتر، گردنبند، گوشواره و دیگر جواهرات به کار می‌رود. ایران یک کشور غنی از پتانسیل فیروزه با کیفیت است، بنابراین صنعت معدنکاری فیروزه در ایران می‌تواند یک صنعت تأثیرگذار در اقتصاد ملی کشور نیز باشد. در پژوهش حاضر وضعیت صنعت معدنی فیروزه ایران، از نقطه‌نظر میزان ذخایر معدنی، میزان تولید و صادرات، طی ۱۲ سال میلادی (۲۰۰۱-۲۰۱۲) برای دو گروه فیروزه خام و کارشده، مورد بررسی قرار گرفت. همچنین به‌منظور برنامه‌ریزی‌های تجارت فیروزه در آینده، بازارهای هدف صادرات فیروزه خام و کارشده ایران شناسایی شد که نتایج حاصل از پژوهش را می‌توان به‌صورت زیر خلاصه نمود.

کشور ایران با برخورداری از معادن و پتانسیل‌های معدنی بزرگ فیروزه همانند معدن فیروزه نیشابور، معدن فیروزه باغو، معدن فیروزه عبدالله گیو، اندیس فیروزه آقاییه و نظایر آن، با ۳۷ میلیارد تن ذخایر معدنی فیروزه، یکی از غنی‌ترین کشورهای معدنی دنیاست. هرچند فیروزه‌های معادن مختلف ایران نیز به لحاظ رنگ ظاهری و کیفیت، با یکدیگر تفاوت‌هایی زیادی دارند. بیشترین میزان تولید فیروزه دنیا نیز در اختیار کشور ایران است و ایران به‌طور متوسط سالیانه ۲۰ تن فیروزه تولید می‌کند. فیروزه ایران به دو صورت خام و کارشده به کشورهای مختلف جهان هم صادر می‌شود. بیشترین میزان صادرات فیروزه در سال ۱۳۸۵ حدود ۴۴۱ کیلوگرم و کمترین آن در سال ۱۳۹۰ حدود ۲۳ کیلوگرم بوده است.

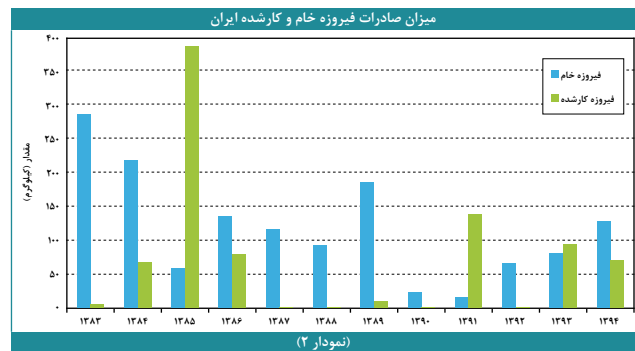
کشورهای سنگاپور، اندونزی و امارات متحده عربی به ترتیب با ۴۶۹، ۳۵۹ و ۲۲۹ کیلوگرم رتبه‌های اول تا سوم را در واردات فیروزه خام از ایران دارند. در واردات فیروزه کارشده نیز کشورهای سنگاپور، کویت و اسپانیا به ترتیب با ۳۶۹، ۱۱۳ و ۸۸ کیلوگرم سه کشور برتر واردکننده از ایران می‌باشند. همچنین به‌طور کلی کشورهای سنگاپور، اندونزی و عربستان سعودی رتبه‌های اول تا سوم را در واردات فیروزه ایران دارند.

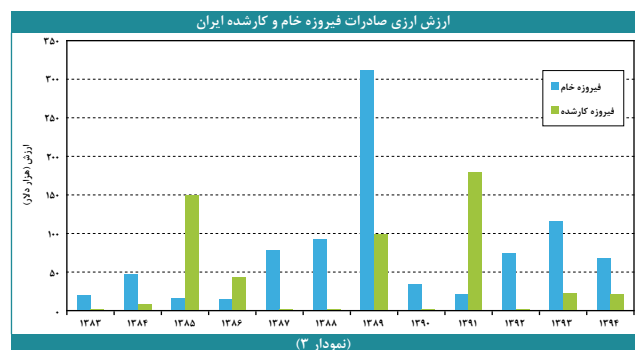
آن حدود ۱۷۸/۳۱ هزار دلار در سال ۱۳۳۱ بوده است.

شناسایی بازارهای هدف صادرات فیروزه

جدول ۲ بازارهای هدف صادرات فیروزه خام و کارشده ایران را در طول سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ برحسب میزان و درآمد ارزی نشان می‌دهد. این جدول نشان می‌دهد که کشورهای سنگاپور، اندونزی و امارات متحده عربی به ترتیب با ۴۶۹ و ۲۲۹ کیلوگرم رتبه‌های اول تا سوم را در واردات فیروزه خام از ایران دارند. در واردات فیروزه کارشده نیز کشورهای سنگاپور، کویت و اسپانیا به ترتیب با ۳۶۹-۱۱۳ و ۸۸ کیلوگرم سه کشور برتر واردکننده از ایران می‌باشند. همچنین

به‌طور کلی می‌توان گفت که از بین ۱۱ کشور آورده شده در جدول فوق و همچنین فروشگاه آزاد شاهد) عرضه‌کننده کالای همراه مسافر در فرودگاه‌های بین‌المللی و مناطق صفر مرزی (کشورهای سنگاپور، اندونزی و عربستان سعودی مقام‌های اول تا سوم را در واردات فیروزه ایران دارند. با نگاهی به جدول ۲ این نکته نیز مشخص می‌گردد که از نظر درآمد ارزی، در زمینه فیروزه خام کشورهای اندونزی، سنگاپور و امارات متحده عربی، در زمینه فیروزه کارشده کشورهای سنگاپور، ترکیه و بحرین و در مورد کل فیروزه، کشورهای اندونزی، سنگاپور و امارات متحده عربی به ترتیب سه کشور برتر بازارهای هدف فیروزه ایران می‌باشند.

واژه‌شناسی و تقسیم‌بندی انواع فیروزه نیشابور

حامد فضلیانی

دانشجوی دکتری اکتشاف معدن و مسئول دفتر فنی معدن فیروزه نیشابور

دانستن اصطلاحات رایج موجود در صنعت لازمه ابتدایی ورود به آن و مطالعات علمی در آن زمینه می‌باشد. معدن فیروزه نیشابور به‌عنوان مرغوب‌ترین و قدیمی‌ترین معدن فیروزه جهان، به‌خاطر اهمیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و علمی خود نیازمند توجه هر چه بیشتر دانشمندان و متخصصان کشور می‌باشد تا به‌عنوان یک شاخص علمی در سطح جهان معرفی گردد. در این مقاله سعی بر آن بوده است تا با معرفی اصطلاحات خاص مورداستفاده در صنعت فیروزه و همچنین مطالعه و معرفی تقسیم‌بندی‌های گوناگون فیروزه نیشابور گامی در جهت برداشته‌شده و دری برای مطالعات علمی آینده بازگردد.

۱ مقدمه

بدون تردید معادن به‌عنوان زیربنای توسعه صنعتی و اقتصادی از اهمیت قابل‌ملاحظه‌ای در توسعه پایدار کشور برخوردار می‌باشند. در این میان معدن فیروزه نیشابور نه‌تنها از لحاظ معدنی بلکه از لحاظ اعتبار جهانی خود و به‌عنوان یک سرمایه باستانی اهمیت دوچندانی یافته است. این در حالی است که این معدن پرآوازه نه‌تنها در بین عموم مردم بلکه حتی در میان متخصصان کشور نیز به‌اندازه کافی شناخته‌شده نمی‌باشد. حال آنکه وجود چنین معدن منحصر به فرد و شاخصی در کشور نه‌تنها از لحاظ معدنی و گردشگری می‌تواند مورد توجه قرار گیرد بلکه می‌تواند به‌عنوان یک شاخص، مبنای تحقیقات علمی و سرمنشأ خدمات علمی متخصصان کشورمان در سطح جهان باشد. در این مقاله سعی بر آن بوده است تا با معرفی اصطلاحات خاص مورداستفاده در صنعت فیروزه و همچنین مطالعه و معرفی تقسیم‌بندی‌های گوناگون فیروزه نیشابور گامی در جهت نزدیک‌تر شدن مفاهیم علمی و صنعتی در این زمینه برداشته‌شده و دری برای مطالعات علمی آینده بازگردد.

۲ معدن فیروزه نیشابور

تصویر ۱: مسیرهای دسترسی به معدن فیروزه نیشابور

معدن فیروزه نیشابور در استان خراسان رضوی در ۵۵ کیلومتری شمال غرب شهرستان نیشابور در دامنه کوه رئیس واقع شده است و دارای طول جغرافیایی ۵۸ درجه و ۲۳ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۶ درجه و ۲۵ دقیقه شمالی می‌باشد و ۱۶۱۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارد. مهم‌ترین واحدهای سنگی محدوده معدن فیروزه شامل گدازه و پیروکلاستیک‌های

آندزیتی - داسیتی با سن ائوسن هستند. توده‌های نفوذی نیمه عمیق با ترکیب دیوریت پورفیری تا سینیت پورفیری (گرانیتوئیدهای سری مگنتیت) در آن نفوذ کرده‌اند. آلتراسیون وسیعی واحدهای آتش‌فشانی و نفوذی منطقه را تحت تأثیر قرار داده است که شامل چهار زون اصلی سیلیسی، آرژلیک، کربناتی و پروپلیتیک می‌باشد. زون سیلیسی و بعد آرژلیک، آلتراسیون‌های اصلی منطقه هستند و کانی‌سازی به شکل‌های افشان، استوکورک و برش هیدروترمالی دیده می‌شود. کانی‌های اولیه شامل پیریت، مگنتیت، اسپیکیولاریت، کالکوپیریت و بورنیت است و کانی‌های ثانویه شامل فیروزه، کالکوزیت، کولولیت و اکسیدهای آهن می‌باشد.

۳ فیروزه و خواص فیزیکی آن

فیروزه یک کانی ثانویه کمیاب از ترکیبات مس و آلومینیوم است که با فرمول شیمیایی $CuAl_2(PO_4)_2 \cdot 4H_2O$ شناخته می‌شود و جز سنگ‌های قیمتی طبقه‌بندی می‌شود. این کانی ساختار بلوری ریزدانه دارد و بلورهای آن در سیستم تری کلین متبلور می‌گردند ولی با چشم غیر مسلح قابل رؤیت نیستند. سختی فیروزه عموماً بین ۵-۶ و وزن مخصوص آن مابین ۲٫۶ تا ۲٫۸ متغیر است.

فیروزه عموماً در زون پتاسیک ذخایر مس پرفیری و به‌صورت پرکننده درزه سنگ‌های ولکانیکی و یا در رسوبات غنی از فسفات دیده می‌شود. رنگ این کانی بسیار متنوع می‌باشد ولی به‌صورت کلی می‌توان گفت که رنگ فیروزه خالص بین آبی کم‌رنگ مایل به سفید تا آبی پررنگ متغیر است و با توجه به ناخالصی‌های موجود در آن می‌تواند به رنگ‌های خاکستری تا سبز روشن و سبز لجنی و رنگ‌های حد واسط آن‌ها نیز دیده شود.

۴ وجه تسمیه فیروزه

در زبان انگلیسی به فیروزه «Turquoise» یا «سنگ ترکی» گفته می‌شود. قریب به اتفاق صاحب‌نظران علت این نام‌گذاری را انتقال فیروزه نیشابور از راه ترکیه به اروپا می‌دانند. چراکه در گذشته‌های دور همان‌طور که فیروزه نیشابور از مسیر جاده ابریشم صادر می‌گردیده، از ترکیه امروزی گذشته و وارد اروپا می‌شده است. به همین دلیل اروپائیان به اشتباه تصور می‌کردند که این سنگ قیمتی در ترکیه تولید می‌شود و آن را سنگ ترکی نامیده‌اند. در ایران اما از گذشته‌های دور این کانی را فیروزه می‌نامند. فیروزه مونث کلمه فیروز است که خود معرب کلمه پیروز می‌باشد. دلیل این نام‌گذاری

و دیگر که نوصخره خوانده می‌شود و پنج روز از آن فاصله دارد. سنگ‌هایی که از نو صخره به دست می‌آید، از لحاظ جنس بدتر و رنگ آن آبی مایل به سفید است و چندان مرغوب نیست و می‌توان بسیاری از آن را به بهای کمی خرید. به نظر می‌رسد منظور این نویسنده از نوصخره همان معدن فیروزه دامغان است. به علاوه در حال حاضر یک ذخیره در حال استخراج فیروزه نیز در شهربابک استان کرمان در یکی از معادن مس این منطقه فعال می‌باشد.

۶ تقسیم‌بندی فیروزه نیشابور

به صورت کلی تقسیم‌بندی‌های مختلفی برای فیروزه نیشابور می‌توان در نظر گرفت. این تقسیم‌بندی‌ها می‌تواند بر اساس خواص مختلفی از جمله رنگ، خواص فیزیکی، شکل ظاهری، نحوه استخراج، کیفیت و ارزش سنگ خام فیروزه، نوع و شکل فیروزه تراشیده و ... باشد. در ادامه به تقسیم‌بندی‌های مختلف فیروزه نیشابور اشاره خواهد شد.

۱-۶ انواع فیروزه نیشابور از نظر نوع ذخیره

به صورت کلی دو نوع ذخیره استخراجی در محدوده معدن فیروزه نیشابور وجود دارد. اول فیروزه موجود در سنگ بکر و دوم فیروزه پلاستی که در اصطلاح محلی به آن «فیروزه خاکی» گفته می‌شود.

فیروزه خاکی به صورت عمده در بخش‌هایی از رسوبات ناحیه جنوبی معدن فیروزه یافت می‌شود. این رسوبات از گذشته‌های دور توسط افراد محلی جهت استحصال فیروزه سنگ جوری می‌گشته است. ولی امروز به دلایل مختلف از جمله رونق‌گیری معدن اصلی تقریباً استفاده از این منابع پلاستی متوقف گشته است.

۲-۶ تقسیم‌بندی فیروزه از لحاظ طرح و شکل ظاهری

از لحاظ شکل ظاهری فیروزه به دودسته کلی عجمی و شجری تقسیم‌بندی می‌گردد.

۱-۲-۶ فیروزه عجمی

فیروزه عجمی در اصطلاح به فیروزه صاف و بدون خط و خطوط اطلاق می‌گردد. فیروزه‌های عجمی عموماً از کانی‌هایی که طی فرایند تشکیل خود در حفرات موجود در سنگ مادر (و نه درزه‌ها) جایگزین گشته‌اند، به دست می‌آید. وجه تسمیه فیروزه عجمی را می‌توان در علاقه قوم ایرانی به این گونه فیروزه دانست، همان‌طور که در مقابل به فیروزه‌های دارای خط و خطوط شجری یا عربی گفته می‌شود.

تصویر ۳: فیروزه عجمی خام (راست) و فیروزه عجمی تراشیده به شکل نگین انگشتری (چپ)

به علاوه به فیروزه عجمی در اصطلاح محلی «خاکه» و «دانه» نیز گفته می‌شود. دانه از آن لحاظ که فیروزه موجود در حفرات در هنگام سنگ جوری به صورت دانه‌های جدا از هم یافت می‌شوند و خاکه به آن دلیل که این فیروزه‌ها عموماً در سنگ‌های سست (عموماً زون‌های دگرسانی آرتلیک) یافت می‌شود، که افراد محلی از این محدوده‌ها به عنوان «خانه خاک» نام می‌برند و به عجمی موجود در آن‌ها خاکه می‌گویند. از نظر ارزش اقتصادی فیروزه‌های عجمی هر چه آبی‌رنگ تر و صاف‌تر باشند، گران‌قیمت‌تر خواهند بود.

را باید در مسائل اعتقادی پیشینیان جستجو کرد. چراکه ایشان بر این باور بوده‌اند که فیروزه باعث پیروزی، موفقیت و شادکامی می‌گردد. بر همین اساس بوده است که بعضی از پادشاهان ایران در جنگ‌هایشان نگین‌هایی از فیروزه را همراه خود می‌بردند تا به پیروزی آن‌ها کمک نماید؛ و یا سوارکاران برای جلوگیری از سقوط از اسب همواره فیروزه به همراه خود داشته‌اند.

به هر طریق فیروزه نام فراگیر این کانی در ایران بوده و هست، اما به نام‌های دیگری از جمله اخشایین، پیروزه، فیروزج، حجر الظفر، حجر العین، حجر الغلبه، حجر الجاه و ... نیز خوانده می‌شده است.

ولی در بین افراد محلی روستای معدن فیروزه این کانی به صورت عام «رُزقی» نیز نامیده می‌شود. این کلمه به معنای چیزی است که جهت رزق و روزی اعطای می‌گردد و استفاده از آن از اعتقادات مذهبی افراد منطقه سرچشمه می‌گیرد. در این منطقه اعتقاد عمومی بر آن است که معدن فیروزه را خداوند جهت تأمین روزی به ایشان اعطا فرموده است و به همین خاطر افراد محلی (مخصوصاً در زمان‌های گذشته) احترام فراوانی برای آن قائل بوده‌اند. به صورت نمونه این افراد بخصوص از قضای حاجت در داخل تونل‌ها و چاه‌های این معدن اجتناب می‌نموده‌اند.

۵ معادن فیروزه ایران و جهان

همان‌طور که اشاره شد فیروزه یک کانی کمیاب محسوب می‌شود، ولی می‌توان در چند کشور جهان معادن کوچک و بزرگی از فیروزه را پیدا نمود. یکی از بزرگ‌ترین کشورهای تولیدکننده فیروزه کشور آمریکا می‌باشد. در این کشور در ایالت‌های ویرجینیا، نیومکزیکو، آریزونا و نوادا معدانی برای فیروزه در حال استخراج می‌باشد. در کشور مصر نیز در صحرای سینا یکی از قدیمی‌ترین معادن فیروزه جهان واقع شده است. بعلاوه کشور چین نیز دارای ذخایر از فیروزه می‌باشد که اغلب در لایه‌های رسوبی یافت شده و ژئیت از گانیک دارند. علاوه بر کشورهای یادشده ذخایر کوچک دیگری از فیروزه را می‌توان در کشورهای چین، تبت، مکزیک، استرالیا، فلسطین، ترکمنستان و ... پیدا نمود.

با وجودی که در سال‌های اخیر و با کشف معدانی در ایالات متحده آمریکا و چین، این کشورها در حجم تولید فیروزه از ایران سبقت گرفته‌اند ولی بی‌تردید مرغوب‌ترین و با ارزش‌ترین فیروزه جهان کماکان متعلق به معدن فیروزه نیشابور می‌باشد. دلیل تمایز فیروزه نیشابور از دیگر فیروزه‌های موجود در جهان رنگ بی‌نظیر و منحصر به فرد آن است. به صورتی که در اغلب نقاط جهان فیروزه نیشابور را بانام اختصاصی «فیروزه آبی» می‌شناسند. امروزه معدن فیروزه نیشابور سالیانه ۴۰ تن سنگ خام فیروزه تولید می‌نماید که در تاریخ چند هزار ساله آن کم‌نظیر می‌باشد.

تصویر ۲: فیروزه آبی نام اختصاصی فیروزه نیشابور در جهان

علاوه بر نیشابور در چند نقطه دیگر ایران نیز می‌توان معادن کوچک فیروزه را شناسایی کرد. در نزدیکی شهر دامغان نیز یک معدن فیروزه وجود دارد. در اواسط قرن هفدهم میلادی ژان باتیست تاورنیه سیاح فرانسوی در سفرنامه خود چنین نوشته است: «فیروزه تنها در ایران یافت می‌شود و از دو معدن به دست می‌آید. یکی از این دور که، کهن صخره می‌باشد که به فاصله سه روز از مشهد به سوی شمال غرب و در نزدیک شهر بزرگی به نام نیشابور واقع است؛

۲-۲-۶) فیروزه شجری

به فیروزه‌هایی که در درون آن‌ها رگه‌هایی از سنگ مادر دیده می‌شود، شجری گفته می‌شود. دلیل این نام‌گذاری شکل شاخه درختی است که در اثر وجود این رگه‌ها در روی نگین‌های فیروزه ایجاد می‌شود. ارزش این نوع فیروزه بسته به نقش و طرحی که رگه‌ها بر روی آن ایجاد می‌نمایند متفاوت است. فیروزه شجری به‌نام‌های دیگری همچون «فیروزه عربی» و «رگه‌دار» نیز خوانده می‌شود.

تصویر ۴: فیروزه شجری خام (راست) و فیروزه شجری تراشیده به شکل نگین انگشتری (چپ)

۳-۶) تقسیم‌بندی فیروزه از لحاظ رنگ

یکی از اصلی‌ترین پارامترها جهت تعیین ارزش و قیمت‌گذاری فیروزه رنگ آن است. فیروزه‌های موجود در معدن نیشابور را می‌توان به رنگ‌های متفاوتی مشاهده کرد که به صورت کلی می‌توان آن‌ها را به دودسته آبی و سبز تقسیم‌بندی نمود. دلیل تفاوت رنگ فیروزه وجود ناخالصی‌های موجود در آن است، چراکه فیروزه خالص به خاطر دارا بودن عنصر مس آبی‌رنگ می‌باشد. ولی وجود عناصر دیگر باعث تغییر رنگ آن می‌شود که مهم‌ترین آن‌ها عنصر آهن می‌باشد. اضافه شدن این عنصر به صورت ناخالصی به کانی فیروزه باعث سبز شدن رنگ آن می‌شود. بعلاوه رنگ فیروزه می‌تواند پرنرنگ یا کم‌رنگ باشد، چه فیروزه آبی که رنگ آن ممکن است از سفید مایل به آبی تا آبی آسمانی و نهایتاً آبی سیر متغیر باشد و چه فیروزه سبزرنگ که می‌تواند بین سفید مایل به سبز تا سبز چمنی و سبز لجنی تغییر رنگ داشته باشد. این تغییر رنگ عموماً به خاطر تفاوت میزان عناصر اصلی و فرعی موجود در فیروزه است. چراکه در طی فرایند جانمایی ممکن است مقدار عناصر فلزی وارد شده به ترکیب فیروزه متغیر باشد.

تصویر ۵: چند نمونه فیروزه تراشیده و خام به رنگ آبی

تصویر ۶: چند نمونه فیروزه تراشیده و سنگ خام به رنگ سبز

یکی دیگر از عوامل مؤثر در رنگ فیروزه مقدار آب موجود در آن است. همان‌طور که از فرمول شیمیایی فیروزه $(\text{CuAl}_6(\text{PO}_4)_4(\text{OH})_8 \cdot 4\text{H}_2\text{O})$ مشخص است، چهار مولکول آب در ترکیب شیمیایی آن دیده می‌شود که به آن آب تبلور گفته می‌شود. اگر مقدار این آب در اثر تبخیر کم نشود فیروزه به میزان قابل توجهی کم‌رنگ‌تر می‌گردد. به همین دلیل است که فیروزه استخراجی از معدن بعد از خروج از تونل که محیطی مرطوب است کم‌رنگ‌تر از زمان استخراج خود می‌شود و اگر هرچند وقت یک‌بار فیروزه را مرطوب نماییم بسیار پرنرنگ‌تر و زیباتر خواهد بود.

۴-۶) تقسیم‌بندی از لحاظ کیفیت و ارزش اقتصادی سنگ خام فیروزه

به صورت کلی سنگی که از معدن فیروزه نیشابور استخراج می‌شود، قبل از فروش از لحاظ ارزش اقتصادی تقسیم‌بندی می‌گردد. در این مرحله سنگ از نظر نوع ماده معدنی و ارزش اقتصادی آن به دسته‌های مختلف تقسیم می‌گردد تا قیمت‌گذاری و فروش آن آسان‌تر و منصفانه‌تر انجام شود. در این تقسیم‌بندی سنگ خام فیروزه به شش گروه تفکیک می‌شود که در ادامه به آن‌ها اشاره خواهد شد.

۱-۴-۶) فیروزه عجمی

همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد، فیروزه عجمی به قطعاتی از فیروزه گفته می‌شود که عموماً در حفرات موجود در سنگ‌ها جانسپین شده باشند و بافت آن‌ها صاف و بدون رگه باشد. این نوع فیروزه خود به سه دسته درجه یک، درجه دو و درجه سه تقسیم می‌گردد.

تصویر ۷: چند نمونه فیروزه عجمی استخراجی از محدوده چاه ابدار

عجمی درجه یک با ارزش‌ترین و گران‌بهاترین فیروزه تولیدی در معدن فیروزه نیشابور است که حتماً باید صاف بوده و رنگ آن آبی سیر باشد. هرچه رنگ عجمی کمتر بوده و از مرغوبیتش کاسته شود، درجه‌بندی آن نیز نزول پیدا خواهد کرد. لازم به یادآوری است که به صورت کلی در اصطلاح صنعت فیروزه به فیروزه‌های درجه دو «نیم رنگ» و درجه سه «دنباله» گفته می‌شود.

۲-۴-۶) چغاله

همان‌طور که از نام آن مشخص است (به معنی میوه نارس)، به فیروزه‌های عجمی نارس، اصطلاحاً چغاله گفته می‌شود. چغاله‌ها عموماً از نظر شکل ظاهری شبیه عجمی هستند ولی رنگ آن‌ها سفید مایل به آبی و یا آبی بسیار کم‌رنگ می‌باشد. لازم به یادآوری است که فیروزه‌های تراشیده شده‌ای که در بازار اصطلاحاً «احیاشده» یا «رنگ‌شده» نامیده می‌شوند، عموماً از نوع چغاله هستند که بعد از تراش و پیش از مرحله جلا دادن با قرار گرفتن در محلول‌های آبی‌رنگ مخصوص و جذب این محلول‌ها، اصطلاحاً احیا می‌گردند.

تصویر ۸: چغاله‌های محدوده غار دم‌دسته‌بندی شده و آماده عرضه به بازار

۳-۴-۶) سنگ رگه‌دار

به رگه‌های فیروزه که همراه با بخشی از سنگ مادر دربرگیرنده خود از معدن استخراج می‌شوند، سنگ رگه‌دار یا در اصطلاح محلی به‌اختصار «سنگ» گفته می‌شود. سنگ‌های رگه‌دار نیز همانند عجمی‌ها به سه دسته درجه یک، نیم رنگ و دنباله تقسیم می‌گردند. می‌توان گفت که سنگ‌های درجه یک خوش‌رنگ که رگه‌های ضخیمی دارند، از لحاظ ارزشی با سنگ‌های عجمی برابری می‌نمایند.

عمودی و یا نزدیک به عمود به خود گرفته‌اند. در اصطلاح محلی به این حفاریات قدیمی «غار» گفته می‌شود.

تصویر ۱۲: تصویر کارگران معدن فیروزه نیشابور در حال کار کردن در دهانه یکی از غارهای قدیمی معدن سال ۱۲۷۱ شمسی (عکاس: عبدالقاجار)

در حال حاضر ۳۵ عدد از این غارهای قدیمی در محدوده معدن فیروزه نیشابور قابل شناسایی است که شامل موارد زیر می‌شود:

غار کمری، غار مسلم، ساعدی، سر کوه ساعدی، غار سبز، سر کوه سبز، میله شهپری، انجیری، اردلانی، غار زرد، میله رکنی، آبدار، گلپی، ته میدان، چخماقی، خورج سیاه، خورج سفید، غار دم، اسب کش، چراغ کش، کربلایی کریمی، آغال (لانه) روباه، میله بالاخره، حلویی، زاک بالا، زاک پایین، سه تخت، پشکل دان، گنبدچه، ملکی، شهپردار، خردان، گه زار، غار سرخ و عبدالرزاق. در طول تاریخ و در کتاب‌ها، رساله‌ها، سفرنامه‌ها و مقالات مختلف، تعداد متفاوت و عمدتاً بیشتری از آنچه در بالا ذکر شده برای غارهای قدیمی معدن ذکر شده است. علت این موضوع آن است که در طول تاریخ چند هزار ساله معدن نام بسیاری از این غارها چندین و چند بار عوض شده است. بعضی از آن‌ها چندین سال متروک بوده‌اند و بعد از شروع به کار مجدد نام جدیدی یافته‌اند؛ و یا با عوض شدن مالک یک محدوده استخراجی نام آن محدوده نیز عوض شده است. به عنوان مثال می‌توان به غار عبدالرزاق اشاره نمود. در گذشته یکی از مرغوب‌ترین فیروزه‌های معدن نیشابور از این غار استخراج می‌شده است. ولی این غار در گذشته به نام ابواسحاقی معروف بوده است و حتی در غزل شماره ۲۰۷ دیوان حافظ نیز به همین نام از آن ذکر شده است:

«راستی خاتم فیروزه ابواسحاقی خوش در خشید ولی دولت مستعجل بود».

وجه تسمیه این غارهای قدیمی نیز متفاوت است و حتی نام گذاری بعضی از آن‌ها چون غار دم و غار خورج نامشخص می‌باشد و در جایی ثبت نشده است. بعضی از این غارها نام صاحب خود را به همراه دارند به عنوان نمونه می‌توان به غار کربلایی کریمی، غار ملکی و غار مسلم اشاره نمود. بعضی از آن‌ها به خاطر رنگ فیروزه یا سنگ زمینه موجود در آن‌ها نام گذاری شده‌اند مانند غار زرد، غار سبز و غار حلویی. بعضی به خاطر شکل خود نام گذاری شده‌اند مانند گنبدچه و ته میدان. عده‌ای نیز نام خود را از خصوصیات منحصر به فردشان گرفته‌اند به عنوان نمونه غار انجیری که دارای چند درخت انجیر در دهانه خود می‌باشد و یا غار آبدار چراکه در آن از چندمتری سطح زمین به پایین تراوش آب وجود دارد.

تشکر و قدردانی

بر خود لازم می‌دانم از پرسنل و مدیریت معدن فیروزه نیشابور که مرا در جمع‌آوری این مطالب یاری نمودند تشکر نمایم.

تصویر ۹: سنگ‌های رگه‌دار استخراج شده از محدوده تونل زاک

۴-۶) توفال

اگر قسمتی از رگه‌های فیروزه از سنگ مادر خود جدا شده باشند، دیگر در دسته سنگ‌های رگه‌دار قرار نمی‌گیرند بلکه در دسته جدیدی به نام توفال ها تقسیم‌بندی می‌گردند.

تصویر ۱۰: دو نمونه توفال استخراج شده از محدوده چاه آبدار

۶ و ۵-۴) شکوفه و خزامه

پس از اینکه فرایند تقسیم‌بندی سنگ خام در معدن فیروزه به اتمام رسید، مقداری از قطعات فیروزه که چه در زمان استخراج و چه در زمان دسته‌بندی شکسته و ریزدانه شده‌اند، بر جا می‌ماند. این فیروزه‌ها توسط الک‌های مخصوص که اندازه تقریبی آن‌ها بین ۱۰ تا ۱۲ مش است الک می‌شود. به فیروزه‌های درشت تری که بر روی الک باقی می‌مانند «شکوفه» و به فیروزه‌های ریز تری که از الک رد می‌شوند «خزامه» گفته می‌شود. لازم به یادآوری است که از این فیروزه‌های ریزدانه جهت تهیه صنایع دستی مختلف مانند تابلوهای خطاطی با فیروزه استفاده می‌شود.

۵-۶) تقسیم‌بندی فیروزه از لحاظ جبهه کار استخراجی آن

از گذشته‌های دور در معدن فیروزه نیشابور رسم بر آن بوده است که فیروزه استخراجی از هر جبهه کار به صورت جداگانه دسته‌بندی گشته و به فروش برسد. به احتمال فراوان این مسئله به خاطر تفاوت موجود در رنگ، بافت، خواص تراش پذیری و جلاپذیری فیروزه‌های استخراجی از جبهه کارهای مختلف می‌باشد. همان طور که در تصویر شماره ۱۱ نیز قابل ملاحظه است، نه تنها رنگ و خواص ظاهری فیروزه‌های استخراجی از نقاط مختلف معدن فیروزه متفاوت است، بلکه به خاطر قرارگیری این جبهه کارها در زون‌های مختلف آلتراسیونی، سنگ مادر دربرگیرنده فیروزه نیز در آن‌ها متفاوت است. در حال حاضر چهار منطقه استخراجی مختلف در معدن فیروزه نیشابور وجود دارد که شامل چاه آبدار، تونل غار سبز، تونل غار دم و تونل زاک می‌باشد.

تصویر ۱۱: از راست به چپ فیروزه‌های استخراجی از چاه آبدار، تونل غار سبز، تونل غار دم و تونل زاک

در اینجا لازم به یادآوری است که روش نوین معدنکاری و استفاده از تونل جهت دسترسی به ماده معدنی فیروزه تنها در سده اخیر و از سال‌های میانی دهه ۱۳۲۰ در معدن فیروزه نیشابور رایج گردیده است و پیش از آن از حفر چاه‌ها و چاهک‌های عمودی جهت استخراج استفاده می‌شده است. در گذشته در هر نقطه‌ای که رگه فیروزه در سطح زمین مشاهده می‌گردیده، حفاری در همان نقطه و به صورت دنبال رگه انجام می‌شده است؛ و یا توجه به عمودی بودن رگه‌های فیروزه در معدن نیشابور، این حفاریات عموماً شکل

دانشگاه نیشابور

نرم افزار توسعه را برای تولید و اشتغال شهرستان رقم خواهد زد

سید حیدر رضوی

اشاره: مشارکت فزاینده تر در نوآوری و توسعه تکنولوژی در کنار ماموریت های آموزشی و پژوهشی، هویت جدیدی است که دانشگاه ها، در جامعه دانش محور اتخاذ می کنند بر این اساس دانشگاه ها به مثابه نهاد دانش محور و کار آفرین، نقش اساسی در نوآوری، خلاقیت و توسعه کسب و کار ایفاء می کنند. بر این اساس با توجه به برگزاری اخیر همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ در دانشگاه نیشابور که مبین اهمیت تاریخی و جهانی بودن فیروزه نیشابوری بود ما را بر آن داشت تا گفت و گویی با مسئولان برگزار کننده آن داشته باشیم. آقایان دکتر حسن صادقی سمرجانی رئیس دانشگاه نیشابور، دکتر حمید گرمایی نماینده مردم شهرستان های نیشابور و فیروزه، سعید شیبانی معاون استاندار و فرماندار شهرستان نیشابور و محمد حسین صالحی فرماندار شهرستان فیروزه ما را در این گفت و گو همراهی کردند.

جناب دکتر صادقی نخست پیرامون تاریخچه تأسیس و روند شکل گیری دانشگاه نیشابور توضیحاتی بیان نمایید.

در سال ۱۳۷۳ واحد نیشابور دانشگاه فردوسی مشهد در دو رشته مهندسی صنایع غذایی و علوم اجتماعی با گرایش پژوهشگری تأسیس و راه اندازی شد. سال ۱۳۷۸ دانشکده هنر دانشگاه فردوسی واحد نیشابور فعالیت نیز خود را با پذیرش دانشجو در سه رشته نقاشی، گرافیک و مجسمه سازی آغاز کرد و در آن ماه ۱۳۸۵ با افزوده شدن دو دانشکده ادبیات، علوم انسانی و علوم پایه، بر اساس موافقت اصولی دفتر گسترش آموزش عالی، دانشکده هنر واحد نیشابور به مجتمع آموزش عالی نیشابور ارتقاء یافت. سال ۱۳۸۸ با پیگیری های مجموعه ریاست و مدیران، دانشگاه دولتی نیشابور که آرزوی دیرینه مردم این ابر شهر تاریخی علم و ادب بود، ایجاد گردید و در فاصله کمتر از یک سال با اخذ مجوز ایجاد دو دانشکده کشاورزی و فنی و مهندسی، به دانشگاه نیشابور ارتقاء یافت.

لطفاً در رابطه با دانشکده ها، امکانات و وضعیت کنونی دانشگاه نیز توضیح دهید.

دانشکده هنر: اولین و قدیمی ترین دانشکده فعال دانشگاه است که در حال حاضر در ۳ رشته کارشناسی ارتباط تصویری، نقاشی و مجسمه سازی و ۲ رشته کارشناسی ارشد پژوهش هنر و تصویرسازی، با همکاری ۱۶ عضو هیات علمی توانمند و مجرب فعال است و دانشجو می پذیرد. این دانشکده از فضای فیزیکی بالغ بر ۵۰۰۰ مترمربع شامل فضاهای آموزشی، کتابخانه، گالری، کارگاه ها، سالن همایش و فضاهای فرهنگی برخوردار است. دانشکده ادبیات و علوم انسانی: از سال ۱۳۸۵ با راه اندازی دو رشته زبان و

ادبیات انگلیسی و باستان شناسی شروع به کار کرد و هم اکنون دارای ۴ رشته کارشناسی (باستان شناسی، زبان و ادبیات فارسی، زبان و ادبیات انگلیسی و آموزش زبان انگلیسی) و ۲ رشته کارشناس ارشد (باستان شناسی و زبان و ادبیات فارسی) و ۱۸ عضو هیات علمی است. هم اکنون کلاس های آموزشی این دانشکده در ساختمان آموزشی پردیس دانشگاه تشکیل می گردد که با تکمیل و بهره برداری ساختمان ۳۵۰۰ مترمربعی، ایجاد بستر مناسب برای توسعه دانشکده، در آینده نزدیک به مکان جدید منتقل خواهد شد. این دانشکده با دارا بودن آزمایشگاه (لابراتوار) زبان و با بهره مندی از سیستم صوتی - تصویری و شبکه ماهواره ای، خدمات آموزشی مورد نیاز دانشجویان این دانشکده را فراهم می کند. همچنین امکانات لازم برای برگزاری کلاس های سمعی و بصری گروه های مختلف این دانشکده را فراهم می آورد. دانشکده علوم پایه: در سال ۱۳۸۵ با پذیرش دانشجو در رشته فیزیک آغاز به کار نمود و با گسترش رشته ها به ۳ رشته کارشناسی (ریاضیات و کاربردها، آمار و فیزیک) و ۶ رشته کارشناسی ارشد (ریاضی کاربردی، گرایش آنالیز عددی، ریاضی محض، فیزیک هسته ای، شیمی فیزیک، فیزیک حالت جامد و فیزیک ذرات بنیادی) و ۲۱ عضو هیات علمی در حال حاضر پر جمعیت ترین دانشکده این دانشگاه است و در آینده نزدیک با تکمیل ساختمان ۴۰۰۰ مترمربعی، دانشکده به فضای جدید منتقل خواهد شد. مجموعه آزمایشگاه های این دانشکده در فضای بالغ بر ۳۰۰ مترمربع دایر می باشد که به وسایل و تجهیزات پیشرفته ای مجهز است.

دانشکده فنی و مهندسی: نوپا ترین دانشکده دانشگاه نیشابور است که در سال ۱۳۹۳ با پذیرش دانشجو در رشته مهندسی برق (چهار گرایش مخابرات، قدرت، الکترونیک و کنترل) کار خود را آغاز نمود. در حال حاضر

گروه مهندسی برق از توانایی و تجربه پنج نفر عضو هیات علمی توانمند و مجموعه منحصر به فرد از امکانات آزمایشگاهی و کارگاهی در فضای بالغ بر ۳۰۰ مترمربع برخوردار است. در چشم‌انداز سال‌های آینده دانشگاه، ساختمان ۳۶۰۰ مترمربعی در اختیار این دانشکده قرار خواهد گرفت و با توجه به ظرفیت و توانمندی‌های موجود در آینده نزدیک شاهد رشد و گسترش هر چه بیشتر این دانشکده خواهیم بود.

مرکز نیشابورشناسی: در دانشکده هنر مستقر است، در راستای چشم‌انداز آینده دانشگاه نیشابور تأسیس گردیده است تا بتواند به عنوان کانون، فعالیت‌های پراکنده‌ای را که در حوزه‌های تاریخ، فرهنگ، ادبیات و... نیشابور صورت می‌گیرد انجام دهد و از این رهگذر با نگاهی علمی این فعالیت‌های پراکنده را کیفیتی دانشگاهی و مقبول ببخشد و نقش مهم و مؤثری در شناخت شهر علمی، تاریخی و فرهنگی نیشابور ایفا نماید.

برنامه‌ها و چشم‌انداز آینده دانشگاه چگونه خواهد بود؟

در سال جاری ۷ رشته کارشناسی و یک رشته کارشناسی ارشد مصوب شده است که انشالله از مهرماه سال ۱۳۹۷ در این رشته‌ها دانشجو خواهیم پذیرفت و این رشته‌ها به مجموع رشته‌های دانشگاه افزوده خواهد شد. هم‌اکنون هم در حال تدوین نهایی برنامه راهبردی دانشگاه با کمک مرکز پژوهشی و برنامه‌ریزی آموزش عالی که مستقر در وزارتخانه است، هستیم. شاخص‌های وزارت علوم و تحقیقات و فناوری را در مرحله اول یعنی بحث آمایش سرزمین و همچنین رشته‌های کارآفرین و تقاضامحور را در دانشگاه ایجاد خواهیم کرد و سپس یک نگاه محلی (پتانسیل‌های حاکم بر شهرستان نیشابور) شامل ابعاد صنعتی، سنگ قیمتی (گوهرسنگ)، کشاورزی، گردشگری، نجوم و شهرهای هوشمند هم داریم که انشالله تأسیس و راه‌اندازی دانشکده شهرهای هوشمند یکی از این موارد خواهد بود.

اولین همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ در دانشگاه نیشابور برگزار شد برگزاری این همایش چه ضرورتی داشته و چه اهدافی را به دنبال دارد؟

همانطور که در اهداف راهبردی دانشگاه عرض کردم یکی از مسیرهایی که دانشگاه در آینده باید در آن گام بردارد راه‌اندازی رشته‌های مرتبط با گوهرسنگ‌هاست که در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در آینده نزدیک عملیاتی خواهد شد؛ بنابراین این دانشگاه وظیفه خود می‌داند، یک سری تحقیقات میدانی و علمی را در این خصوص انجام دهد که همایش فیروزه، صنعت و فرهنگ بخش کوچکی از این خواسته بود. از سوی دیگر به دلیل میزان بیکاری بالا در شهرستان نیشابور، ما در تلاش هستیم بتوانیم از پتانسیل بالای گوهرسنگ و معروفیت فیروزه نیشابوری در جهان در راستای اشتغال و تحول اقتصادی در شهرستان استفاده کنیم که به همین دلیل پیشنهاد برگزاری این همایش ملی را دادیم؛ که با موفقیت هم برگزار شد.

با توجه به برگزاری موفقیت‌آمیز این همایش، برای تأسیس دبیرخانه دائمی آن و تعامل با نهادهای علمی و پژوهشی استان و کشور چه گام‌هایی برداشته خواهد شد؟

ما منتظریم ببینیم باز خورد این همایش در سطح شهرستان و استان چگونه است و مسئولان چه برخوردی نسبت به آینده این صنعت دارند. همانطوری که فرماندار محترم در همایش فرمودند: دانشگاه راه را به ما نشان داد، مسیر را مشخص کرد و موانع را برداشت. این ما هستیم که باید ادامه‌دهنده این راه باشیم؛ بنابراین اگر نتیجه مطلوب در سطح شهرستان توسط مسئولان محترم شهرستان‌های نیشابور و فیروزه و شورای محترم اسلامی شهرهای نیشابور و فیروزه صورت گیرد، دانشگاه خود را موظف می‌داند دبیرخانه دائمی این همایش را ایجاد نماید. گر چه دانشگاه در این خصوص رشته زمین‌شناسی را که مبنای راه‌اندازی دیگر رشته‌های گوهرسنگ در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری می‌باشد را ایجاد نموده است که این خود می‌تواند یک پایگاه دائمی با وجود متخصصین و اساتید باشد.

آیا همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ به دستاوردهای مورد نظر خود دست یافته است؟

خوشبختانه با بررسی‌های انجام شده از مردم، پژوهشگران و صاحب‌نظران، برگزاری موفقیت‌آمیز بوده است و ما به اهداف کوتاه‌مدت دست یافته‌ایم. اهمیت گوهرسنگ‌ها چه برای دانشگاه و چه برای مسئولان مشخص گردید. در ضمن ما توانستیم مجوز ایجاد رشته زمین‌شناسی در مقطع کارشناسی راز وزارت علوم دریافت کنیم و در سال آینده دانشجو خواهیم پذیرفت و اساتید مربوط به گوهرسنگ‌ها را شناسایی کرده‌ایم که آن‌ها نیز قول همکاری داده‌اند. امیدواریم بتوانیم از این عزیزان در شهرستان استفاده و با توسعه رشته‌های مربوط به گوهرسنگ‌ها در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در آینده زمینه‌ساز توسعه شهرستان و استان باشیم.

چه نقش و جایگاهی برای دانشگاه نیشابور در راستای صیانت و حفاظت از این میراث تاریخی و اقتصادی شهرستان و بهره‌برداری علمی از آن تعریف شده است؟

دانشگاه نیشابور وظیفه خود می‌داند این گوهرسنگ آسمانی رنگ را بیشتر به مردم معرفی نماید و تلاش بیشتر خواهد نمود که کارگاه‌هایی علمی در جهت تبدیل اکتشافات معدن فیروزه از حالت سنتی به سبک مدرن و نیز برخورداری از فن‌آوری روز علمی در استخراج و فرآوری و همچنین چگونگی بازار تجارت این گوهرسنگ و دیگر گوهرسنگ‌ها برگزار نماید و به همین دلیل ایجاد رشته‌های تحصیلی مرتبط با گوهرسنگ‌ها را برای پرورش متخصصین مدنظر داشته تا بتواند تأثیر مناسب و علمی را در این خصوص داشته باشد؛ و در خاتمه آرزو داریم که فیروزه نیشابوری همان‌طور که شهرت جهانی دارد روزی بازار تجاری گوهرسنگ‌ها در شهرهای نیشابور و فیروزه نیز به شهرت جهانی برسد تا مردم این شهرها، استان و کشور بتوانند از دستاوردهای اقتصادی آن بهره‌مند گردند.

دکتر عمران گاراژیان
دبیر علمی همایش ملی فیروزه:

با نگاه همایش ملی فیروزه: صنعت و فرهنگ در نیشابور، فیروزه یک موضوع علمی شد

در ادامه گفت‌وگو دکتر عمران گاراژیان استاد باستان‌شناسی دانشگاه و دبیر علمی همایش ملی فیروزه: صنعت و فرهنگ در پاسخ به این سؤال خبرنگار ما در خصوص قدمت سنگ فیروزه در ایران و جهان، خصوصاً در

دکتر حسن صادقی:

دانشگاه نیشابور وظیفه خود می‌داند این گوهر سنگ آسمانی رنگ را بیشتر به مردم معرفی نماید و تلاش بیشتر خواهد نمود که کارگاه‌هایی علمی در جهت تبدیل اکتشافات معدن فیروزه از حالت سنتی به سبک مدرن و نیز برخورداری از فن‌آوری روز علمی در استخراج و فرآوری و همچنین چگونگی بازار تجارت این گوهر سنگ و دیگر گوهرسنگ‌ها برگزار نماید و به همین دلیل ایجاد رشته‌های تحصیلی مرتبط با گوهرسنگ‌ها را برای پرورش متخصصین مدنظر داشته تا بتواند تأثیر مناسب و علمی را در این خصوص داشته باشد

کاربردی هستند. نیازمند فرهنگ‌سازی هستند. از همه مهم‌تر نیازمند بررسی و ارزیابی دقیق و برنامه‌ریزی هستند. این اولویت البته هنوز در آغاز راه است.

اولویت سوم پیوند بین دانشگاه و منطقه بود. به نظر من دانشگاه‌ها این قابلیت را دارند که در مقیاسی جهانی فعالیتی کنند و در منطقه خودشان منزوی شوند. در بلندمدت این پدیده با پرداختن به موضوعات جهانی حاصل می‌شود. اگر دانشگاه‌ها به موضوعات و مؤلفه‌های بومی و فرهنگی هم بپردازند در کنار جهانی شدن، بومی بودن را نیز تجربه می‌کنند. همایش فیروزه در این راستا به نظر تمرکز روی مؤلفه‌های بومی، تاریخی و فرهنگی البته توسعه‌ای بود.

■ همایش به‌جز مقالات و مجموعه مقالات دستاوردهای دیگری هم داشته است؟

سؤال بسیار خوبی است. علاوه بر مقاله‌ها که حاصل اصلی همایش هستند. نشست‌های تخصصی یا همان پنل‌ها، دستاورد مهم دیگری بود. در موضوعاتی مانند فیروزه که موضوعات بومی هستند اینکه متخصصان، صاحب‌نظران و استادکاران حرفه‌ای باهم به تبادل نظر بپردازند، دستاورد مهمی است. اینکه نهادهای محلی، منطقه‌ای و استانی با موضوع، ابتدا آشنا شوند، سپس برخی از آن‌ها درگیر موضوع شوند، دستاورد دیگری بود. بازدید از معدن فیروزه به نظر من چندین دستاورد داشت. دانشجویان، متخصصان و در مجموع بازدیدکننده را با موضوع و فرایندها در عمل آشنا کرد. زمینه‌های گردشگری تخصصی در معدن فیروزه از طریق همین بازدید و امثال آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. اگر کمی، تنها کمی فرصت بیشتری بود، تبادل نظرهای تخصصی به‌صورت پنل در محل، بسیار می‌توانست کاربردی باشد؛ که امید است در آینده عملی شود.

دکتر زهرا مختاری
عضو کمیته علمی همایش:

هر کجا علم به کمک یک صنعت آمده،
موجبات رشد و تحول آن را فراهم آورده است

در ادامه دکتر زهرا مختاری مدرس دانشگاه، عضو و نماینده کمیته علمی همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ که دارای دکترای تخصصی زمین‌شناسی - ژئوشیمی است، در گفت‌وگو با خبرنگار ما پیرامون اهمیت و رویکرد برگزاری همایش اخیر گفت:

یکی از مهم‌ترین اقدام‌هایی که جامعه دانشگاهی می‌تواند در این باره داشته باشد، برگزاری همایش‌های علمی-تخصصی است. چراکه هر کجا علم به کمک یک صنعت آمده است موجبات رشد و تحول آن را فراهم آورده

خراسان و نیشابور چنین توضیح داد:

چه خوب که سولاتان را با تخصص من آغاز کردید، پیشنهاد می‌کنم سؤال را به دو یا حتی سه بخش تقسیم کنیم. بر اساس یافته‌های باستان‌شناسی، عموماً فیروزه با فرهنگ روستانشینی یعنی دوره‌های نوسنگی و مس - سنگی مورد استفاده انسان‌ها قرار می‌گیرد. احتمال دارد، در آینده آثاری با قدمت ۶۰۰۰ سال پیش از میلاد هم شناسایی شوند؛ اما امروزه بر اساس اطلاعات موجود چه در مصر و چه در ایران حدود ۴۴۰۰ پیش از میلاد برای یافته‌های باستان‌شناسی منطقی است. این زمان یعنی فرهنگ‌های مس - سنگی که روستانشینی سازمان یافته داشتند. حالا چرا ممکن است از دوره‌های قدیم‌تر آثار فیروزه و استفاده از آن شناسایی شود. ساده است چون در سطح محوطه‌های نوسنگی شناسایی شده، حتی یک مورد در تپه علی‌کش در دهلران از لایه هم شناسایی شده، اما ما باستان‌شناسان ترجیح می‌دهیم، آنگاه که یافته‌ای عمومیت یافته و مطالعات و کاوش‌ها از چند محوطه و محل آثار را نشان می‌دهند را مبنا قرار دهیم. به‌بیان دیگر موارد استثنایی در نظر باستان‌شناسی مدرن خیلی محل رجوع نیست. آنگاه که موضوعی عمومیت یافته، مبنا قرار می‌گیرد.

در دشت نیشابور، فیروزه‌ای که در تپه برج کاوش شد و گاه‌نگاری دقیق ۴۳۵۰ پیش از میلاد برای اسکلت را در اختیار داریم، نمونه قابل‌انکابی است. در مصر هم همین حدود بر اساس یافته‌های باستان‌شناسی، پیشنهاد شده است.

■ به‌عنوان دبیر علمی همایش ملی فیروزه: صنعت و فرهنگ، بفرمایید چه اولویت‌های علمی را در همایش مدنظر قرار دادید؟

اول از همه تأکید کنم، باهمایش، "فیروزه" یک موضوع علمی شد. موضوعات بسیار زیادی، دور و اطراف ما هستند؛ اما اینکه موضوعی اولویت بررسی علمی شود، خودش مراحل و مراتبی دارد. منظورم دقیقاً موضوعی است که با دیدگاه‌های مختلف علمی و متخصصان به موضوع بپردازند. فیروزه تا حالا بیش از همه موضوع امرار معاش بوده، موضوع کسب درآمد بوده، موضوع و مؤلفه هویت بوده، سوژه و موضوع هنر بوده، ماده فعالیت‌های بسیار مختلفی بوده. بررسی‌های ما نشان داد که فیروزه کمتر مورد بررسی و تحقیقات علمی قرار گرفته، در نتیجه اولویت نخست ما این بود که فیروزه موضوع تحقیقات و بررسی‌های علمی هم بشود. این اولویت کلی است، در عین حال اساسی هم هست. به نظر من در کلیت و باهمایش این اتفاق افتاد و با دائمی شدن دبیرخانه دائمی راه‌اندازی خواهد شد.

اولویت دوم انجام فعالیت‌های کاربردی اعم از پژوهش و آموزش در موضوعات بومی و محلی به‌وسیله دانشگاه در حال توسعه نیشابور بود. در این راستا، فیروزه و سنگ‌های قیمتی به نظر از ارکان توسعه منطقه‌ای در خراسان قلمداد می‌شوند؛ اما نکته کلیدی این است، ارکان نیازمند، شناخت

دکتر حمید گرمایی:

باید شرایط تشکیل «خوشه‌ی صنعتی گوهر سنگ‌ها» را بدانیم. مدیران صنعتی خراسان و تهران نیز حاضرند در تأسیس این خوشه، ما را همراهی کنند. فقط نیاز به پیگیری و همت دارد که من هم در خدمت هستم. برای تأمین مالی هم علی‌رغم مشکلات مالی دولت، شرایط آماده است. این کار می‌تواند جزو سرفصل‌های اشتغال روستایی باشد که ۱۱ هزار میلیارد تومان برای آن بودجه در نظر گرفته شده و تا سقف ۲ میلیارد تومان تسهیلات با بهره‌ی ۶ درصد در اختیار قرار می‌گیرد. در کنار آن می‌توان از اعتبارات میراث فرهنگی و صندوق کارآفرینی نیز بهره جست. اگر همت نیروها باشد تأمین مالی آن ممکن است

عضو و نماینده کمیته علمی همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ، مهم‌ترین مباحث مطرح شده در پنل تخصصی گوهرشناسی را هم این‌گونه معرفی نمود: آشنایی و ارزیابی خانواده‌های مهم گوهرهای رنگی (تراش خورده و تراش نخورده (راف شناسی))

● خانواده گوهرها که شامل: خانواده بریل (زرد، آکوامارین، مورگانایت و...) خانواده کوردوم (یاقوت سرخ و دیگر سافایرها) خانواده کوارتز (آماتیست، سیتزین، اسموکی کوارتز و...) خانواده عقیق‌ها (انیکس، کارنلین، عقیق‌های یمنی و...) گروه تورمالین و گروه گارنت.

● آشنایی کامل با الماس‌ها (نحوه ارزیابی و شناسایی).

● ارزیابی و شناسایی مروارید و توضیح استاندارد جهانی ارزیابی مروارید (Five S's Classification).

● نحوه شناسایی و تفکیک تخصصی انواع فیروزه‌ها که شامل: فیروزه‌های نیشابوری، فیروزه‌های دامغان، فیروزه‌های کرمان، فیروزه‌های آمریکایی و فیروزه‌های مصنوعی و... و ادخالها و بافت‌های درون ساختاری فیروزه

توضیح و معرفی روش‌های بهسازی گوهرها شامل انواع بهسازی و نحوه بهسازی، نوع گوهرها و روش‌های تشخیص آن‌ها.

● توضیح تخصصی بهسازی‌های اعمال شده بروی فیروزه‌های داخل کشور همچنین زمردها، یاقوت‌ها و الماس‌ها.

● فروشندگی تخصصی گوهرها در بازار داخلی و خارجی

● توضیح کامل در مورد نحوه خرید و فروش گوهرها در بازار داخلی و همچنین نکاتی کلیدی در مورد تجارت گوهرهایی مانند فیروزه و عقیق‌های یمنی و یاقوت و زمرد و...

● توضیح کلی در مورد نحوه تجارت گوهرها در بازارهای جهانی و مراکز مهم تجاری گوهرها (مانند بازارهای تایلند، هند، کانادا، بلژیک، افغانستان، برزیل، استرالیا و...)

● نحوه قیمت‌گذاری الماس‌ها (راپپورت) و گوهرهای رنگی

● توضیح کامل در مورد نحوه به دست آوردن قیمت جهانی الماس‌ها از راپورت‌های قیمت‌گذاری الماس‌ها طبق قوانین استاندارد 4Cs موسسه گوهرشناسی GIA و ارتباط آن با بازار داخلی خرید و فروش الماس‌ها در بازار داخل کشور.

● دکتر زهرا مختاری در پایان یادآور شد: تمام سعی برگزارکنندگان، اساتید بزرگوار و دانشجویان محترم که دستاوردهای علمی خود را در این رویداد به اشتراک گذاشتند، این بود تا قدمی در راه پیشرفت و توسعه‌ای صنعت در کشور بردارند. بدون شک بالا بردن اطلاعات علمی - تخصصی در زمینه فیروزه و دیگر سنگ‌های قیمتی، می‌تواند باعث آشنایی هر چه بیشتر مسئولین، متخصصین و سرمایه‌گذاران با این صنعت و از همه مهم‌تر ارائه ایده‌ها و مشخص شدن راه‌های جدیدی برای توسعه در زمینه‌های مختلف

است. نگاه سنتی و بدنه سالخورده حاکم بر صنعت گوهرسنگ‌ها خصوصاً فیروزه نیشابور نیز نشان می‌دهد که دانشگاه، متخصصان و پژوهشگران این شاخه بایستی با جدیت به این مسائل توجه کنند و با پژوهش و مطالعه پیرامون شاخه‌های مختلف گوهرسنگ‌ها از اکتشاف و استخراج گرفته تا تراش، طراحی، بازاریابی و جامعه‌شناسی بازارهای هدف موجبات رشد آن را فراهم آورند. همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ نیز با ارائه چهار رویکردهای علمی از جمله ۱. رویکردهای زمین‌شناختی، اکتشاف و معدن‌کاوی؛ ۲. گوهرشناسی و تجارت؛ ۳. رویکردهای انسانی - اجتماعی؛ ۴. نشست‌های پیشنهادی تخصصی حول محور فیروزه و دیگر سنگ‌های قیمتی از پژوهشگران سراسر کشور دعوت نمود تا با ارائه دستاوردهای علمی خود در یک فضای باز و تخصصی به بحث و گفتگو بپردازند. لازم به ذکر است که این همایش در چهار پایگاه معتبر علمی کشور شامل پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID)، سیویلیکا و مرکز کنسرسیوم محتوی ملی نیز نمایه شده بود.

حضور اساتید برجسته دانشگاهی هم در بخش کمیته علمی و هم در بخش ارائه مقالات بسیار دلگرم کننده بوده است امیدواریم با رفع نواقص و تقویت نقاط قوت شرایط برای دوره‌های بعدی بهتر شود. بیشترین استقبال مقاله‌ها نیز مربوط به دو رویکرد اول همایش (زمین‌شناسی و گوهرشناسی) بود. علاوه بر این چند پنل تخصصی حول این همایش نیز برگزار شد که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به پنل تخصصی زمین‌شناسی اکتشاف و معدن‌کاوی فیروزه و پنل تخصصی گوهرشناسی نیز اشاره نمود.

وی در ادامه عمده مباحث مطرح شده در پنل تخصصی زمین‌شناسی - اکتشاف و استخراج فیروزه را به شرح ذیل برشمرد:

● زمین‌شناسی پهنه بینالود: نمونه‌ای از تکتونیک یک پهنه فرورانشی - برخوردی

● زمین‌شناسی پهنه بینالود: ارتباط ماگماتیسم کمان قاره‌ای - پهنه برخوردی

● زمین‌شناسی پهنه بینالود: نمونه‌ای از تکتونیک راستالغز پس از برخورد. اکتشافات کلی که درباره فیروزه‌های ایران انجام شده

● روش استخراج فیروزه و مسائل و مشکلات آن (طرح الگوی مناسب در صورت امکان)

● روش‌های تشخیص فیروزه‌های اصلی و سنتزی

● ساختار و کانی‌شناسی گروه فیروزه

● شرایط و فرآیندهای تشکیل فیروزه

● مستند نگاری فیروزه‌های ایران بر اساس استفاده از روش‌های نوین علمی

● استفاده از روش‌های جدید برای اکتشاف و استخراج فیروزه

● ایجاد بانک اطلاعاتی از طیف‌های Raman, FTIR فیروزه‌های ایران به عنوان یک بانک اطلاعاتی معتبر برای تشخیص فیروزه‌های ایران از انواع فیروزه دیگر کشورها

● استفاده از روش‌های آنالیزی غیر تخریبی برای تعیین مشخصات فیروزه‌های تراش خورده

دکتر حمید گرمایی:

نکته‌ی مبارک دیگر این همایش، آن است که ارتباط میان دانشگاه و صنعت، به‌طور واقعی ایجاد شد و ان‌شاء‌الله این ارتباط محکم‌تر گردد و بارشته‌ی دانشگاهی که به‌زودی در این زمینه خواهیم داشت به این استحکام کمک کنیم

نقاط قوت همایش بود که تبادل نظر بین این اساتید و البته اساتید دانشگاه در شهرستان و البته مخاطبانی که در همایش حضور داشتند صورت گرفت. مهندس حامد فضلیانی دبیر اجرایی همایش فیروزه، صنعت و فرهنگ ضمن بیان مطالب فوق پیرامون سایر نقاط قوت و ضعف همایش گفت: پنل‌های تخصصی در زمینه‌های تاریخ و باستان‌شناسی، ادبیات و علوم انسانی، تجارت و بازرگانی، زمین‌شناسی و اکتشافات و گوهرشناسی محلی برای تبادل نظر و صحبت آزاد در زمینه‌های مرتبط با فیروزه و سنگ‌های قیمتی شد که نتایج بسیار عالی را در برداشت. متن تمامی پنل‌ها فیلم‌برداری و ضبط شده است و در حال مستندسازی می‌باشد که به‌صورت مجله‌های تخصصی به چاپ خواهد رسید.

وی پیرامون نقاط ضعف همایش نیز گفت: بدون شک هر کاری که انجام می‌شود آن هم برای اولین بار، حتماً نقاط ضعفی از جمله مشکلات مربوط به بحث‌های اجرایی، بودجه‌ای و مالی دارد. همایش فیروزه، صنعت و فرهنگ به‌عنوان گام نخست نیازمند هماهنگی‌ها و ایجاد روابط بیشتری بود که در دوره‌های بعد حل خواهد شد.

مهندس حامد فضلیانی در ادامه به یکی دیگر از نقاط قوت همایش پرداخت و گفت: در گذشته جای خالی چنین همایش و تجمعی از علاقه‌مندان به مسائل علمی مرتبط با فیروزه در سطح شهرستان، استان و کشور احساس می‌شد. ما کارهای علمی مختلفی درباره فیروزه و البته سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی داشته‌ایم ولی اینگونه کارهای علمی به صورت تجمیع شده در جایی ارایه نشده بود. همایش این فرصت را بوجود آورد که اساتید طراز اول کشوری حاصل پژوهش‌های خود را در زمینه فیروزه در یک بستر مناسب و کاملاً علمی ارایه دادند.

وی افزود: عنوان همایش اول «فیروزه: صنعت و فرهنگ» یک عنوان عمومی بود که در دوره‌های بعدی تخصصی‌تر عمل خواهیم کرد و به زوایای مختلف این صنعت ملی می‌پردازیم. به‌عنوان مثال یکی از مواردی که بسیار قابل توجه بود و بسیار با افزایش کارهای علمی و پژوهشی موافق بودند

زمین‌شناسی، اکتشاف، معدنکاری، فرآوری، بازاریابی، توسعه بازار و دیگر زمینه‌های مرتبط با این صنعت شود.

مهندس حامد فضلیانی
دبیر اجرایی همایش:

هدف ما از برگزاری همایش فیروزه، صنعت و فرهنگ در گام اول، ایجاد یک نقشه راه برای توسعه‌ی صنعت بوده است

در همایش فیروزه، صنعت و فرهنگ، ۲۵ نفر از اساتید سطح اول مرتبط با فیروزه در زمینه‌های مختلف زمین‌شناسی، سنگ‌های قیمتی، گوهرشناسی، باستان‌شناسی، تاریخ سنگ‌های قیمتی، بحث‌های عمومی انسانی مربوط به فیروزه، بحث‌های مرتبط با بازرگانی و تجارت از دانشگاه‌های معتبر کشور همانند دانشگاه تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه شیراز و دانشگاه فردوسی مشهد گرد هم آمده بودند و این یکی از

قطعه‌نامه پایانی رویداد علمی و ملی فیروزه: صنعت و فرهنگ (همایش یکم)

پیشینه بیش از هفت هزار سال فعالیت متداوم در راستای بهره‌وری بهینه و توسعه پایدار در مقیاس و با استانداردهای جهانی.
(۲) ارزیابی روش‌های معدنکاری موجود به‌منظور به‌روز نمودن روش‌های تولید و ارتقا سطح کیفی فیروزه تولیدی در طراز استانداردهای جهانی.
(۳) تأسیس دبیرخانه دائمی فیروزه در دانشگاه نیشابور در تعامل با نهادهای علمی - پژوهشی؛ حاکمیتی زیربنا.
(۴) تعریف ماموریت سازمانی دانشگاه نیشابور در راستای تدوین نقشه راه فیروزه.
(۵) تقویت و تعمیق نقش راهبردی دانشگاه نیشابور در زمینه‌های هدایت، حمایت و نظارت برنامه‌های پیشنهادی به‌نحو مقتضی در تعامل با نهادهای ذیربط به‌قسمی که رویکرد دانشگاهی در فن‌آوری‌های تولید، همراه با تربیت نیروهای متخصص در اولویت باشد.
(۶) اهتمام در راستای معرفی مؤثر فیروزه در سطح جهانی و بازاریابی بهینه و هدفمند، با رعایت اصل مشتری مداری.
(۷) پژوهش‌هایی با رویکرد تاریخی - فرهنگی در راستای ارائه پیشنهادهای کاربردی برای تقویت وجه هویتی و برندسازی جهانی فیروزه.

در طول سه روز از سه‌شنبه ۲۵ تا پنج‌شنبه ۲۷ مهرماه ۱۳۹۶ خورشیدی، حاصل مهر و موم‌ها تلاش و تأمل و پژوهش محققان از دانشگاه‌ها، نهادهای پژوهشی و دولتی مختلف، به‌صورت ۴۰ مقاله ارائه شفاهی و ۱۱ پوستر به‌عنوان برگزیده‌ای از مقالات رسیده به دبیرخانه همایش ملی فیروزه: صنعت و فرهنگ در دانشگاه نیشابور ارائه شد. اضافه بر ارائه‌های یادشده، نشست‌های تخصصی به‌وسیله صاحب‌نظران، متخصصان و دارندگان مهارت‌های مرتبط با صنعت و فرهنگ فیروزه به بحث و تبادل نظر گذاشته شد. حاصل ارائه‌ها و نشست‌های تخصصی در آینده نزدیک منتشر خواهد شد. روز پایانی بازدید علمی باهدف مشاهده واقعیت‌ها در بافت اصلی از معدن فیروزه در شهرستان فیروزه انجام شد و اختتامیه در محل روستای معدن برگزار شد.

شرکت کنندگان، صاحب‌نظران، کنشگران صنعت فیروزه و متخصصان در رشته‌ها و رشته‌های مختلف، موارد زیر را به‌عنوان بندهای کلیدی قطعه‌نامه پایانی مورد تأکید قرار می‌دهند.

(۱) صیانت و حفاظت از چشم‌انداز طبیعی و فرهنگی معدن فعال فیروزه با

شرایط تشکیل «خوشه‌ی صنعتی گوهرسنگ‌ها» را بدانیم. مدیران صنعتی خراسان و تهران نیز حاضرند در تأسیس این خوشه، ما را همراهی کنند. فقط نیاز به پیگیری و همت دارد که من هم در خدمت هستم. برای تأمین مالی هم علی‌رغم مشکلات مالی دولت، شرایط آماده است. این کار می‌تواند جزو سرفصل‌های اشتغال روستایی باشد که ۱۱ هزار میلیارد تومان برای آن بودجه در نظر گرفته شده و تا سقف ۲ میلیارد تومان تسهیلات با بهره‌ی ۶ درصد در اختیار قرار می‌گیرد. در کنار آن می‌توان از اعتبارات میراث فرهنگی و صندوق کارآفرینی نیز بهره جست. اگر همت نیروها باشد تأمین مالی آن ممکن است.

■ برگزاری همایش فیروزه در دانشگاه نیشابور چه تأثیراتی در منطقه خواهد داشت؟

یکی از اقدام‌هایی که می‌تواند در تمام این زمینه‌ها منشاء اثر باشد برگزاری همین همایش‌های تخصصی است. همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ نیز با ارائه رویکردهای همه‌جانبه حول محور فیروزه سعی بر این داشت تا ضمن بررسی جنبه‌های مختلف علمی این صنعت، به بررسی مسائل فرهنگی پیرامون این موضوع نیز بپردازد. برگزاری این همایش که دانشگاه نیشابور پیشگام آن بود، این اتفاق ارزشمند را برای اولین بار در نیشابور رقم زد. طی برگزاری این همایش استادان، دانشجویان، پژوهشگران و صنعتگران شاغل در حوزه‌های مختلف زمین‌شناسی، اکتشاف، استخراج، تراش و تجارت فیروزه و دیگر سنگ‌های قیمتی از استان‌های مختلف کشور حضور داشتند. بدون شک برگزاری این چنین همایش‌هایی علاوه بر ایجاد شور و شوق اجتماعی و بالا بردن اطلاعات عمومی در زمینه فیروزه، می‌تواند باعث تولید و ارائه آثار علمی مرتبط با زمینه‌های تخصصی مختلف، آشنایی هر چه بیشتر مسئولان، متخصصین و سرمایه‌گذاران با این صنعت و از همه مهم‌تر ارائه ایده‌ها و مشخص شدن راه‌های جدیدی برای توسعه در زمینه‌های مختلف معدنی، فرآوری، بازاریابی، توسعه بازار، گردشگری و صنایع دستی، فرهنگی، تاریخی، اجتماعی و دیگر زمینه‌های مرتبط با فیروزه شود. این تبادل اطلاعات در رسیدن به ارزش‌افزوده‌ی موردنظر کمک‌کننده است.

■ حفظ ارتباط مستمر بین صنعت و دانشگاه که پیام اصلی همایش بود چگونه تداوم می‌یابد؟

همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ با محوریت اصلی دانشگاه نیشابور و همراهی فرمانداری‌های دو شهرستان نیشابور و فیروزه و شرکت تعاونی معدن فیروزه برگزار شد. در طول برگزاری همایش و حتی پیش‌تر از

سعید شبانی:

این همایش ضریب اطمینان را افزایش داد، میزان ریسک و ارزش‌افزوده حاصل از این سرمایه‌گذاری را نمایان نمود. مشارکت اساتید دانشگاهی به همراه ده‌ها مقاله متنوع به کیفیت توجه به فیروزه و گوهرسنگ‌ها افزود

بحث تجارت و بازرگانی مرتبط با فیروزه بود که بتوانیم در دوره‌های بعد به‌عنوان مثال همایش فیروزه: تجارت و بازرگانی را برگزار کنیم که یک عنوان تخصصی است و آن وقت خواهیم توانست گام‌های مؤثر دیگری برداریم.

دبیر اجرایی همایش فیروزه، صنعت و فرهنگ در پایان گفت: هدف ما در گام اول گردآوری مطالب علمی، پژوهش‌های انجام‌شده در سطح کشور پیرامون فیروزه و استفاده از این پژوهش برای تعیین مسیر حرکت آینده در قسمت‌های مختلف همایش و صنعت فیروزه چه در زمینه‌های علمی، آموزشی و پژوهشی یا در قسمت‌های مختلف این صنعت از جمله معدن کاری، فرآوری و تراش، بازاریابی و فروش و به‌طور کلی ایجاد یک نقشه‌راه برای توسعه‌ی صنعت بوده است که در گام نخست به این اهداف رسیدیم. متخصصین بسیار خوبی گرد هم آمدند، مطالب بسیار خوبی ارائه شد و ما توانستیم مقاله‌های گردآوری‌شده را در چهار پایگاه اسنادی معتبر کشور نمایه کنیم. امیدوارم بتوانیم در قدم‌های بعدی این نقشه‌راه را گام‌به‌گام تهیه و به پیش ببریم.

دکتر حمید گرمابی

نماینده مردم شهرستان‌های نیشابور و فیروزه در مجلس شورای اسلامی:
اشتغال مستقیم مشاغل مرتبط با امور فرهنگی و خوشه صنعتی گوهرسنگ‌های نیشابور محلی برای ارزش‌افزوده

ایران به دلیل ویژگی‌های زمین‌شناسی منحصر به فرد خود، پتانسیل‌های فراوانی از منابع معدنی را در خود جای داده است. یکی از پتانسیل‌های بسیار مهم در کشور ما و بالاخص شهرستان نیشابور که می‌تواند ما را در نیل به اهداف اقتصادی از جمله اشتغال‌زایی یاری کرده و کارایی خود را نیز در سطح جهان نشان داده است، "رشد و احیای صنعت گوهرسنگ‌ها" است.

دکتر حمید گرمابی نماینده مردم شهرستان‌های نیشابور و فیروزه در مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با خبرنگار ما ضمن بیان مطلب فوق پیرامون اهمیت گوهرسنگ‌ها در ایجاد اشتغال گفت: در مورد اشتغال، یکی از فاکتورهای مهم، میزان سرمایه‌گذاری به ازای اشتغال است. این آمار در سال‌های مختلف با ارقام گوناگون ذکر شده و شاید نتوان از دقیق بودن آن مطمئن بود اما می‌توان برآوردی داشت که به ازای هر شغلی که ایجاد می‌شود، چقدر سرمایه‌گذاری نیاز داریم. «پایدار بودن» اشتغال هم بسیار مهم است. برخی شغل‌ها، ایجاد اشتغال مضاعف نیز می‌کنند. به اعتقاد من «صنعت فیروزه» جزو این دسته از مشاغل قرار می‌گیرد. اشتغال در صنعت فیروزه نسبت به سایر مشاغل پایدار، به سرمایه‌گذاری کمتری نیاز دارد که در این شرایط کمبود سرمایه، این حسن بزرگی برای این صنعت محسوب می‌شود. در واقع ایجاد اشتغال در حوزه‌ی گوهرسنگ‌ها با حداقل هزینه امکان‌پذیر است. به دلیل این که در این صنعت، عموماً کار با دستگاه تراش دستی انجام می‌شود، نیاز به نیروی انسانی دارد و خود اشتغال‌زا است. حسن دیگر این صنعت «ارزش‌افزوده» بالای آن است. ارزش‌افزوده‌ای که کم‌تر به آن پرداخته‌ایم و مغفول مانده، در برخی صنایع تا چند صد درصد می‌رسد. چرا ایجاد این ارزش‌افزوده را در منطقه و شهر خودمان نداشته باشیم؟ باید

خارجی مسلمان در مشهد امتیاز دیگر منطقه است.

سابقه چندین هزارساله نیشابور در زمینه استخراج، ساخت و فرآوری گوهرسنگ‌ها با توجه به وجود قدیمی‌ترین معدن فعال جهان در این شهر (معدن فیروزه) از این نظر بسیار می‌تواند حائز اهمیت باشد. چراکه تجربه جهانی نشان‌دهنده این است که بیشترین رشد صنعت گوهرسنگ‌ها در رابطه با مراکز گردشگری است. استان خراسان و شهر نیشابور نیز یکی از مراکز مهم گردشگری کشور است؛ بنابراین با تدوین استراتژی راهبردی دانش‌بنیان، هدفمند، کوتاه‌مدت و هماهنگ می‌توان در زمانی اندک، هزاران شغل پردرآمد و با نشاط به جوانان این شهرستان ارائه داد و از بازار چند صد میلیاردری جهانی آن سود جست.

■ برای معرفی و ثبت برند جهانی فیروزه و طرح آن در مجامع بین‌المللی چه گام‌هایی برداشته شده است؟

فیروزه نیشابوری به لحاظ شهرت و معروفیت در دنیا یک برند محسوب می‌شود. برای تقویت بازاریابی بین‌المللی، باید از نظر کارشناسان بهره جست. بنده در همین مدت با صادرکنندگان فیروزه در ارتباط بودم. بازار بین‌المللی هم فضای کار بسیار دارد. باید کاری کنیم که این بازار هم دست خودمان باشد. دنیای امروز اینترنت و فضای مجازی برای بازاریابی آن بسیار کمک‌کننده است. همه‌ی این موارد باهدف حفظ ارزش افزوده و کسب همه‌ی منافع آن برای منطقه‌ی خودمان است؛ اما برای ورود مؤثر به بازارهای جهانی نیازمند آن هستیم تا در برخی زمینه‌ها ایرادات و اشکالات موجود را با استفاده از دانش متخصصین رفع نماییم.

مهم‌ترین مسئله در این خصوص، شناسنامه‌دار کردن کالایی است که تولید می‌کنیم. یکی از نکات مهم حوزه‌ی گوهرسنگ‌ها، اطمینان خریدار از «اصل بودن» کالا است. فیروزه‌ی نیشابوری در دنیا شناخته‌شده است ولی گاهی فیروزه از معادن کشورهای دیگر استخراج می‌شود و به نام فیروزه‌ی نیشابوری به فروش می‌رسد. باید با شناسنامه‌دار کردن فیروزه‌ی نیشابوری، از این کار ممانعت به عمل آوریم. باید در این حوزه از همه متخصصان کشور استفاده کنیم. من در این همایش با صاحب‌نظرانی آشنا شدم که تجربیات بسیار ارزشمندی داشتند. این تجربیات آسان به دست نیامده و باید از این تجارب گران‌بها استفاده کنیم. من پیشنهاد تشکیل تیمی برای پیگیری تمامی این موارد را دارم که فرمانداران محترم نیشابور و فیروزه که می‌دانم از دغدغه‌داران هستند، می‌توانند این تیم را مدیریت کنند. در کنار ایشان دانشگاه نیشابور به همراه تیم تخصصی خود، اداره‌ی صنعت، معدن و تجارت و نیز اداره‌ی میراث فرهنگی نیز حضور داشته باشند، ما هم در کنار این تیم خواهیم بود.

بنده پس از برگزاری همایش نیز جلساتی با سرکنسول جمهوری اسلامی ایران در میلان و سفیر ایران در اسپانیا داشته‌ام که طی آن بر ضرورت فعال تر شدن سفارت‌خانه‌ها باهدف راه‌گشایی‌های اقتصادی، معرفی فیروزه و امکان‌سنجی در راستای افزایش صادرات فیروزه تأکید ویژه شد. به‌عنوان مثال ایتالیا یکی از مراکز تجارت سنگ‌های قیمتی جهان است، در خصوص امکان استفاده از این فرصت برای صادرات فیروزه نیشابور، مواردی را مطرح و خواستار توجه بیشتر به این مسئله شدم.

سعید شبیبانی

معاون استاندار و فرماندار شهرستان نیشابور:

رونق گردشگری نیشابور به برکت تاریخ، فرهنگ و سنگ زیبا و بی‌همتای فیروزه

فیروزه به‌عنوان یک گوهرسنگ بخشی از حیات فرهنگی و معنوی

آن نیز بنده شاهد همراهی و پیگیری مسئولین و متخصصین شهرستان برای برگزاری هر چه بهتر این همایش بودم. این می‌تواند یک اتفاق نیک برای شهرستان‌های نیشابور و فیروزه باشد چراکه تنها راه نیل به اهداف مدنظر، همین اتحاد، یکدلی و هم‌افزایی‌هاست. دانشگاه نیشابور نیز پس از برگزاری موفق همایش فیروزه، در حال راه‌اندازی رشته‌های مرتبط با این موضوع است.

نکته‌ی مبارک دیگر این همایش، آن است که ارتباط میان دانشگاه و صنعت، به‌طور واقعی ایجاد شد و ان‌شاءالله این ارتباط محکم‌تر گردد و با رشته‌ی دانشگاهی که به‌زودی در این زمینه خواهیم داشت به این استحکام کمک کنیم. هر صنعتی اگر به دانش و تکنولوژی روز دنیا مجهز شود، می‌تواند منجر به توسعه شود و اگر جز این باشد محکوم به فنا است. ما چاره‌ای جز این نداریم که صنعت گوهرسنگ‌ها را با دانش روز پیوند دهیم. این کار را یک دانشگاهی که درگیر تولید نیست و دانش آن را نیز دارد، بهتر می‌تواند انجام دهد.

استخراج فیروزه‌ی ما شاید به همان روش صدسال پیش باشد. این اصلاً شایسته نیست و باید این روند تغییر کند. باید جدا از روش‌هایی که در دنیا است، محققینی داشته باشیم که وقت بگذارند و کار کنند و به روش‌های جدید استخراج دست پیدا کنند. وجود دانشگاه در کنار صنعت در این مسیر کمک‌کننده است. تأسیس «شرکت‌های دانش‌بنیان» با نیروهای نخبه، متخصص و جوان هم در این راه بسیار مؤثر است. ان‌شاءالله با برنامه‌ریزی دقیق و مدون در مجموعه شهرستان‌های نیشابور و فیروزه و دانشگاه نیشابور با راه‌اندازی رشته‌های تحصیلی مرتبط، دبیرخانه دائمی این همایش نیز تأسیس شده و نه تنها در ارتباط با سنگ فیروزه، بلکه شاهد جهشی در صنعت گوهرسنگ‌ها در سطح شهرستان باشیم.

■ با توجه به اینکه مشهد به‌عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگ‌ها انتخاب گردیده است، این موفقیت چه تأثیری در روند جدی گرفتن صنعت، بازار و اشتغال فیروزه نیشابوری، ایجاد کرده است؟

انتخاب مشهد به‌عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگ‌ها می‌تواند موقعیتی ویژه برای تلاش در جهت رشد و احیای صنعت گوهرسنگ‌ها باشد. یکی از امتیازات منحصر به فرد صنعت گوهرسنگ‌ها برای کشور ما و بالاخص استان خراسان رضوی، قرارگیری در کمربند ویژه و غنی تأمین‌کننده مواد خام این صنعت (مانند افغانستان، پاکستان، تاجیکستان و ازبکستان) است که در حال حاضر حدود ۴۰ درصد مواد خام جهانی گوهرسنگ‌ها را تولید می‌کنند. از طرف دیگر مجاورت با کشورهای عربی مصرف‌کننده تولیدات این صنعت که هر ساله یک صد و پنجاه میلیارد دلار واردات دارند و زائران

نیشابور را تشکیل داده است که به تقویت حیات مادی و اقتصادی شهر نیز منجر شده است. گوهر سنگی زیبا با خواص شنیدنی و با رنگی آسمانی که بی کرانگی عظمت حیات و خلقت خداوند متعال را به رخ می کشد. نیشابور گنجینه‌ای از ظرفیت‌های فرهنگی، معنوی و مادی در سرزمین ایران است. طبیعتی زیبا، زنده و پویا که در دامن آن انسان‌های بسیار بزرگ‌زاده و رشد یافته‌اند و به این طبیعت هویت بخشیدند. این سنگ زیبا (فیروزه) در حقیقت پاداش خداوند است به مردمان این دیار، سنگی نهفته در دل زمین که به اجتماع بیشتر نیشابوریان حول این شهر تاریخی انجامید و به اقتصاد آنان نیز پویایی عطا کرد.

سعید شیبانی معاون استاندار و فرماندار شهرستان نیشابور در گفت‌وگو با خبرنگار ما با بیان مطلب فوق پیرامون نقش و جایگاه صنعت فیروزه در این شهرستان گفت: منحصر بودن این تحفه نیشابوری برای این شهر ظرفیت فوق‌العاده‌ای از نیازهای داخلی و خارجی را فراهم نموده است. فرآوری مناسب و توجه به مقتضیات بازار نیز می‌تواند ارزش افزوده این گوهر سنگ نسبت به خام فروشی آن را برای نیشابور در دسترس قرار دهد. علاوه بر آن، این سنگ قیمتی و زیبا به جاذبه‌های گردشگری نیشابور نیز بسیار افزوده و زمینه خوبی برای حضور گردشگران به‌منظور دیدن و خریدن در اختیار قرار داده است و به‌عنوان یکی از حلقه‌های اصلی زنجیره اقتصاد گردشگری رو به توسعه نیشابور محسوب می‌شود. همان‌طور که می‌دانید گردشگری اقتصاد آینده و آینده اقتصادی ایران و البته نیشابور است.

از دیدگاه جنابعالی برگزاری همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ در دانشگاه نیشابور و تداوم آنچه تائیری می‌تواند در ایجاد اشتغال و توسعه اقتصاد شهرستان داشته باشد؟

برگزاری این همایش و نگاه علمی به اهمیت گوهر سنگ‌ها به‌خصوص فیروزه جانی تازه و هویتی بالنده به ظرفیت اقتصادی و فرهنگی این دیار تاریخی و کهن بخشید؛ و همین نگاه علمی، مرجعیتی مناسب برای توجه به این سنگ در میان سلاطین گوناگون اجتماعی و اقتصادی به‌ویژه دولت و البته سرمایه‌گذاران فراهم آورده و اجماع مناسبی را پیرامون اهمیت، نقش و تأثیر فیروزه سبب شده است. دانشگاه نیشابور به شایستگی به آن پرداخت و در دسترس قرار داد. این همایش ضریب اطمینان را افزایش داد، میزان ریسک و ارزش افزوده حاصل از این سرمایه‌گذاری را نمایان نمود. مشارکت اساتید دانشگاهی به همراه ده‌ها مقاله متنوع به کیفیت توجه به فیروزه و گوهر سنگ‌ها افزود. ضمن آن که در پل‌های علمی و تخصصی به ابعاد فنی گوهر سنگ‌ها پرداخت. میزان ظرفیت معادن، تنوع معادن در نیشابور، نحوه استخراج، فرآوری سنگ، تجاری‌سازی آن، کیفیت‌سنجی سنگ‌ها، تراش سنگ، بازاریابی، از جمله ابعاد فنی موضوع بود. این همایش ابعاد مختلف را با ادبیات این سنگ و حضور آن در پیشینه ادبی، فرهنگی و تاریخی این سرزمین در آمیخت و حس زیباشناسانه‌ای را نسبت به فیروزه فراهم نمود. نگاه علمی به فیروزه در قالبی منسجم اشتغال موجود را افزایش داده و پایدار و مستمر خواهد نمود و توان رقابت جهانی را با تولیدکنندگان دیگر سنگ‌های قیمتی مبتنی بر نیاز و اقتضات بازار فراهم می‌نماید.

در رابطه با تأسیس دائمی دبیرخانه همایش در نیشابور چه اقدامی انجام شده است؟

ایجاد دبیرخانه دائمی همایش برای حفظ دستاوردهای این تلاش علمی از اهداف کار و تضمین‌کننده موفقیت آن است. اشتغال مورد انتظار و کسب ثروت ناشی از ارزش افزوده مبتنی بر نگاه علمی برای فرآوری، تراش، بازاریابی، آموزش و صادرات اهمیت و الزام راه‌اندازی دبیرخانه و تداوم آن را دوچندان می‌کند. چون علاوه بر معدن فیروزه، معادن دیگری در نیشابور وجود دارد که کار بر روی آن‌ها نیز استمرار فعالیت دبیرخانه را می‌طلبد. لذا دبیرخانه با همکاری دانشگاه نیشابور، دستگاه‌های اجرایی، شهرداری و شورای اسلامی شهر در دستور کار است و انشاءالله ایجاد و حفظ خواهد شد.

محمدحسین صالحی
فرماندار شهرستان فیروزه:

معدن فیروزه یکی از ظرفیت‌های مهم اشتغال و اقتصادی شهرستان فیروزه

در ادامه این گفت‌وگو نظر آقای محمدحسین صالحی فرماندار شهرستان فیروزه را جویا شدیم، ایشان در این زمینه می‌گوید:

معدن فیروزه یکی از ظرفیت‌های اقتصادی شهرستان است که طی سالیان اخیر با ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب، نقش مؤثری در کارآفرینی داشته است، از آنجاکه بازار سنگ‌های قیمتی در دنیا گردش مالی بسیار زیاد و قابل توجهی دارد، رویکرد شهرستان هم در این خصوص کسب سهم مناسبی از این بازار و بالا بردن ارزش افزوده سنگ فیروزه از طریق تغییر در فرآوری، ایجاد تنوع در مصنوعات و صنایع‌دستی مرتبط با سنگ فیروزه و بازاریابی در خارج از مرزهای کشور با تقویت بخش خصوصی می‌باشد.

آقای صالحی در ارتباط با تأثیر برگزاری همایش فیروزه: صنعت و فرهنگ و تداوم آن بر ایجاد اشتغال و اقتصاد شهرستان نیز گفت: این همایش از دو بعد می‌تواند به اقتصاد و بازار فروش سنگ فیروزه کمک کند، ابتدا با عملی کردن روش‌های استخراج، فرآوری و تولید محصولات نهایی وابسته به سنگ فیروزه که به لحاظ تنوع و تکثر و هم به جهت زیبایی بتواند مشتریان بیشتری را جذب کند. دوم با معرفی سنگ فیروزه به‌عنوان موضوعی که در فرهنگ ایرانی و هم در فرهنگ اسلامی بر اساس سوابق تاریخی موجود و هم به لحاظ روانشناسی، بر استفاده از آن تأکید شده است که این همایش می‌تواند سرآغاز مهمی برای این فرایند باشد.

وی پیرامون تأسیس دبیرخانه دائمی همایش در نیشابور نیز با بیان این که معدن فیروزه نیشابوری به‌عنوان غنی‌ترین، کهن‌ترین و مرغوب‌ترین معدن فیروزه جهان در این شهرستان واقع شده است تأکید کرد: پیشنهاد این فرمانداری ایجاد دبیرخانه دائمی همایش موردنظر در مجاورت معدن فیروزه به لحاظ دسترسی آسان اساتید و پژوهشگران به معدن در جهت انجام پژوهش‌های علمی می‌باشد.

■

حفظ شهرت و جایگاه فیروزه نیشابوری در گرو ثبت جهانی آن

سید حیدر رضوی

با وجود شهرت جهانی فیروزه نیشابوری، حضور این گران سنگ آبی در بازارهای جهانی بسیار اندک است. با توجه به این که در کشورهای مختلف جهان تقاضای زیادی برای خرید این گوهر گران بها وجود دارد ولی اندک صادرات موجود نیز به صورت غیر حرفه‌ای و چمدانی است. با توجه به اشباع بازارهای داخلی قدم بعدی برای گسترش صنعت فیروزه، بدون شک حرکت به سمت بازارهای جهانی است. به این منظور علاوه بر بالا بردن کیفیت تراش فیروزه باید به مسائل مهمی همچون صدور شناسنامه معتبر برای فیروزه صادراتی، تبلیغات جهانی، بازاریابی مؤثر در سطح جهان، شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی و حضور در بورس‌های معتبر سنگ‌های قیمتی جهان نیز توجه ویژه نمود. علاوه باید به گسترش صنایع دستی وابسته به فیروزه و همچنین جذب گردشگران خارجی نیز به عنوان تبلیغات مؤثر صنعت فیروزه اشاره کرد. در شماره اول کتاب مشهد شهر جهانی صنایع دستی گوهر سنگ‌ها با نحوه تشکیل و تاریخچه معدن فیروزه آشنا شدیم. در این شماره از نگاهی دیگر گفت‌وگویی با اعضای هیات مدیره این شرکت تعاونی آقایان سید علی اکبر رفیعی، رئیس هیات مدیره، سید حسن حسینی، نایب رئیس، جواد صادقی، رضا صادقی، سید مراد میری، سیدعلی اصغر حسینی، سید مهدی عرب، محمد عربان و قاسم افخمی اعضای هیات مدیره، یداً... سعادت‌تی مدیرعامل و مهندس حامد فضلیانی مسئول دفتر فنی معدن فیروزه داریم که نامبردگان به سؤال‌های خبرنگار ما پاسخ گفتند گرچه باز هنوز ناگفته‌های فراوانی به زمین ماند که در شماره آتی به آن می‌پردازیم.

تاریخچه کار و تلاش در معدن فیروزه نیشابور به چه زمانی برمی‌گردد؟

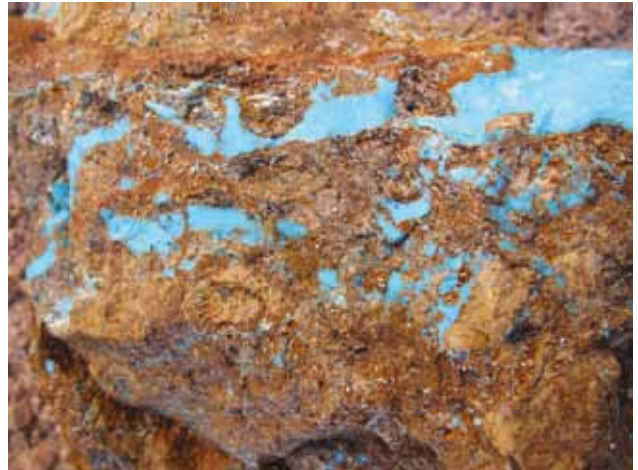
قدیمی‌ترین آثاری که از معدنکاری فیروزه وجود دارد حدوداً مربوط به هزاره چهارم قبل از میلاد می‌شود. به‌عنوان مثال یک کمر بند فیروزه‌نشان در حفاری منطقه تپه برج نیشابور به‌دست آمده که اسکلت همراه کمر بند گاه‌شماری کربن ۶۴۰۰ سال را نشان می‌دهد. به‌علاوه فیروزه‌های تاریخی بسیار دیگری در نقاط باستانی مختلف فلات ایران به‌دست آمده است که خود نشان‌دهنده فراگیری استفاده از فیروزه در تمام نقاط ایران باستان و البته تجارت گسترده آن در قدیم می‌باشد. با توجه به این یافته‌های باستان‌شناسی می‌توانیم تاریخچه مستند معدنکاری در معدن فیروزه نیشابور را تا نزدیک ۷۰۰۰ سال پیش اعلام نماییم.

بدون تردید استخراج بسیاری از مواد معدنی نیازمند رسیدن تکنولوژی بشری به سطح خاصی از پیشرفت می‌باشد. به‌عنوان مثال زمانی که انسان توانست دمای لازم برای ذوب آهن را در کوره‌های ابتدایی تأمین نماید، استخراج عنصر آهن به‌صورت گسترده صورت پذیرفت و عصر آهن آغاز گردید. ولی در مورد سنگ‌های قیمتی و به‌صورت خاص فیروزه، می‌توان گفت، اولین کسی که از کنار معدن

فیروزه عبور کرده و رنگ زیبا و آسمانی فیروزه او را جلب نموده، نخستین معدن کار فیروزه نیشابور بوده است. بعلاوه می توانیم عنوان قدیمی ترین معدن فعال جهان را برای معدن فیروزه نیشابور به کاربریم، چراکه علاوه بر قدمت، این معدن در تمام ۷۰۰۰ سال گذشته فعال و در حال بهره برداری بوده و هنوز نیز علاقه مندان به جواهرات را در سراسر جهان از فیروزه ناب خود بهره مند می نماید.

خوشبختانه شرکت تعاونی توانسته است در طول حدود ۱۵ سال فعالیت خود علاوه بر ایجاد ۱۵۰ شغل مستقیم و حدود ۲۰۰۰۰ شغل غیرمستقیم به افتخارات زیادی هم دست پیدا نماید. از جمله این افتخارات می توان به کسب عنوان تعاونی نمونه کشوری در سال ۱۳۸۶ و کسب چهار عنوان تعاونی نمونه استانی در سال های مختلف اشاره کرد. این موضوع خود نشان دهنده حرکت این شرکت تعاونی در مسیر درست و تعامل صحیح با دستگاه های دولتی می باشد

بهره برداران معدن فیروزه در گذر زمان چه کسانی بوده اند؟

درباره بهره برداران معدن فیروزه باید گفت، در طول تاریخ همواره بهره برداری از معدن فیروزه بین دولت و مردم جابجا شده است. آنچه از سفرنامه های داخلی و خارجی به دست می آید آن است که در دوره هایی بهره برداری از معدن فیروزه در انحصار پادشاهان بوده است. به عنوان مثال در دوره صفویه معدن فیروزه در اختیار پادشاه بوده است و یا در اواخر دوره قاجار و اوایل پهلوی بهره برداری از معدن به نمایندگی از حکومت توسط آستان قدس رضوی انجام می شده است. ولی در زمان هایی نیز مردم عادی بهره بردار معدن بوده اند. آنچه از نوشته های کهن و البته نام گذاری «غارهای» قدیمی معدن مشخص است در زمان هایی افراد عادی از قسمت های مختلف (غارهای مختلف) معدن استخراج می کرده و نام خود را بر آن نهاده بودند همچون غار مسلم، غار کربلایی کریمی، غار ملکی، غار ابوسحاقی و ... گویا در این ایام این غارها بین افراد خرید و فروش می شده و یا کابین عروسان می شده است.

این چاهک های قدیمی که به «غار» معروف هستند عموماً تا ۷۰ متر عمق دارند و به صورت دوتایی حفر می شده اند: یکی برای عبور و مرور و دیگری برای حمل مواد.

ما امروزه حدود ۳۴ غار قدیمی را در محدوده معدن شناسایی کرده و مختصات، نام و مشخصات آن ها را ثبت نموده ایم. برای حفر سنگ به روش قدیمی از ابزارهایی ابتدایی همچون تیشه و پتک و قلم استفاده می شده است. ولی در سده های اخیر از باروت هم برای تخریب سنگ استفاده می کرده اند.

در طول ۱۰۰ سال گذشته که تاریخچه معدن به صورت کامل مشخص است نیز اوضاع به همین شکل بوده و بهره برداری از معدن بارها بین بخش خصوصی و بخش دولتی جابجا شده است. در حدود ۷۰ سال پیش که بهره برداری مدرن از معدن فیروزه آغاز شد، ابتدا معدن در اختیار فردی به نام آقای اسکونیان قرار گرفت که اصالتاً ترک و پیمانکار راه آهن بوده است. پس از چند سال اداره کل معادن به صورت دولتی به استخراج معدن پرداخته است. پس از انقلاب هم شرکت های خصوصی و دولتی زیادی از جمله آستان قدس رضوی، شرکتی وابسته به سپاه پاسداران، اتحادیه فیروزه تراشان مشهد و اداره کل معادن هر کدام مدتی عهده دار بهره برداری از معدن فیروزه بوده اند. در سال ۱۳۸۱ و در راستای سیاست دولت وقت در راستای توجه به بخش خصوصی و تعاونی، بهره برداری از معدن به شرکت تعاونی توسعه روستایی معدن فیروزه که متشکل از ۳۴۲ نفر از اهالی روستای معدن علیا و سفلی هستند واگذار شد و این شرکت تعاونی تاکنون به کار خود ادامه داده است.

نحوه استخراج فیروزه در حال حاضر چگونه است؟

از حدود ۷۰ سال پیش برای استخراج فیروزه از تونل های افقی استفاده می شود. با استفاده از تونل می توان به محدوده های عمیق تری دسترسی پیدا کرد و مواد حفر شده را به وسیله ی واگن از معدن خارج نمود. بعلاوه در این روش حفر سنگ برای پیشروی تونل ها با استفاده از دینامیت انجام می شود. البته با توجه به آنکه فیروزه یک سنگ قیمتی است و انفجار می تواند به آن آسیب برساند، انفجار در معدن به صورت کنترل شده و در دورترین فاصله نسبت به رگه های فیروزه صورت می پذیرد. هم اکنون سالیانه حدود ۴۰ تن سنگ خام فیروزه از معدن استخراج می شود.

نحوه استخراج فیروزه در گذشته به چه شکل بوده است؟

در گذشته استخراج فیروزه از سطح زمین و به وسیله ی چاهک های تقریباً عمودی صورت می گرفته است. پیشینیان ما هر جا که فیروزه را در سطح زمین مشاهده می کرده اند شروع به استخراج نموده و تا جایی که هوای تنفسی و حمل و نقل مواد حفر شده ممکن بود، به حفر زمین ادامه می دادند.

چالش های معدن فیروزه در مواجهه با بازارهای داخلی و خریداران سنگ خام معدن کدام است؟

متأسفانه تا حدود ۱۰ سال پیش تراش فیروزه توسط عده معدودی در کشور انجام می شد و این موضوع مانع رشد و گسترش هر چه بیشتر صنعت فیروزه بود. از حدود سال ۱۳۸۷ سیاست شرکت تعاونی معدن، بر گسترش

شرکت تعاونی علاوه بر توجه به گسترش صنعت فیروزه، سرمایه گذاری وسیعی در حوزه ی گردشگری معدن و زمین گردشگری انجام داده است. به این منظور طرح جامع گردشگری معدن فیروزه به عنوان اولین معدن هدف گردشگری کشور تهیه شده و مراحل اجرایی آن نیز آغاز گردیده است

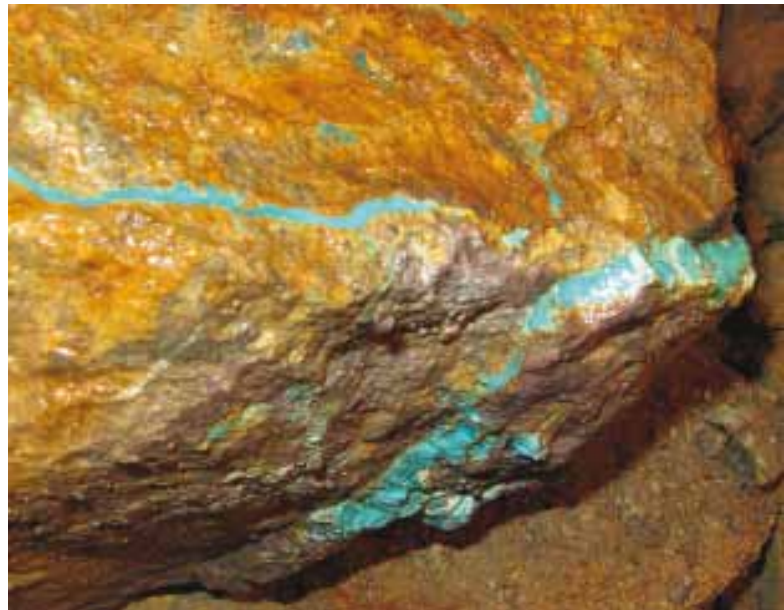
شده بودن در سطح جهان، تهدیدهایی هم برای این صنعت ملی ایجاد می نماید. از جمله این تهدیدها می توان به قدیمی بودن بدنه صنعت فیروزه اشاره کرد. تقریباً در تمام قسمت های مختلف صنعت فیروزه، روش ها و دستگاه ها نسبتاً قدیمی هستند. به نظر می رسد علاوه بر حفظ اصالت و شخصیت کهن صنعت فیروزه باید نسبت به مدرن سازی روش ها و دستگاه های مورد استفاده در تراش و جواهر سازی فیروزه اقدام گردد.

■ نحوه تعامل معدن با ارگان های دولتی چگونه است؟

شرکت تعاونی توسعه معدن فیروزه در تمام سال های فعالیت خود سعی کرده است بر اساس قوانین جاری کشور و با همکاری با ارگان های دولتی، در راه توسعه صنعت فیروزه و اشتغال زایی هر چه بیشتر در منطقه محروم روستاهای معدن علیا و سفلی قدم بردارد. این شرکت با توجه به تعاونی بودن در حوزه وزارت محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار می گیرد و با توجه به فعالیت در زمینه معدنی در حوزه وزارت صنعت، معدن و تجارت. به همین دلیل سعی این شرکت تعاونی همواره بر اجرای کامل قوانین این دو حوزه و تعامل هر چه بیشتر با دستگاه های ذی ربط بوده است. در همین راستا خوشبختانه شرکت تعاونی توانسته است در طول حدود ۱۵ سال فعالیت خود علاوه بر ایجاد ۱۵۰ شغل مستقیم و حدود ۲۰۰۰ شغل غیرمستقیم به افتخارات زیادی هم دست پیدا نماید. از جمله این افتخارات می توان به کسب عنوان تعاونی نمونه کشوری در سال ۱۳۸۶ و کسب چهار عنوان تعاونی نمونه استانی در سال های مختلف اشاره کرد. این موضوع خود نشان دهنده حرکت این شرکت تعاونی در مسیر درست و تعامل صحیح با دستگاه های دولتی می باشد.

■ مشکلات پیش روی معدن برای توسعه در صنعت فیروزه و گردشگری مرتبط با فیروزه را توضیح دهید. چه راهکارهایی را برای حل موانع پیش رو پیشنهاد می نماید؟

همان طور که پیش تر نیز اشاره شد از نظر این شرکت تعاونی، گردشگری به عنوان یک صنعت پاک و در حال توسعه باید مورد توجه هر چه بیشتر قرار گیرد. در همین راستا شرکت تعاونی علاوه بر توجه به گسترش صنعت فیروزه، سرمایه گذاری وسیعی در حوزه ی گردشگری معدن و زمین گردشگری انجام داده است. به این منظور طرح جامع گردشگری معدن فیروزه به عنوان اولین معدن هدف گردشگری کشور تهیه شده و مراحل اجرایی آن نیز آغاز گردیده است. در این راستا نیاز ویژه به امکانات زیر بنایی از جمله جاده آسفالتی احساس می شود که از جمله وظایف حاکمیتی وزارت محترم صنعت، معدن و تجارت است. این شرکت تعاونی امیدوار است با توجه به این وزارتخانه و دیگر ارگان های ذی ربط صنعت گردشگری، به خصوص گردشگری معادن در کشور باعث تولید ثروت و رفاه هر چه بیشتر مردم عزیزمان گردد.

به نظر می رسد علاوه بر حفظ اصالت و شخصیت کهن صنعت فیروزه باید نسبت به مدرن سازی روش ها و دستگاه های مورد استفاده در تراش و جواهر سازی فیروزه اقدام گردد

هر چه بیشتر صنعت فیروزه در داخل کشور بوده است. به همین دلیل مزایده عمومی فیروزه تولیدی معدن در دستور کار قرار گرفت. با این روش تمام متقاضیان سنگ خام فیروزه می توانند به مقدار مورد نیاز و با کیفیت مورد نظر خود فیروزه تهیه نمایند. خوشبختانه با این روش تعداد تولید کنندگان و تراشندگان فیروزه افزایش چشمگیری یافت به صورتی که امروزه تعداد واحدهای تراش و تولید فیروزه در سه شهرستان فیروزه، نیشابور و مشهد گسترش بسیار زیادی پیدا کرده و تقریباً بازار فیروزه در سراسر کشور اشباع شده است. بیشترین تأثیر مثبت این روش در دو روستای معدن بوده است. به صورتی که امروزه تقریباً تمام مردم این دو روستا در صنعت فیروزه مشغول به کار هستند و از ۱۵ سال پیش تاکنون مهاجرت معکوس از شهر به این روستاها بسیار چشمگیری بوده است.

■ برنامه های معدن فیروزه برای رسیدن به بازارهای جهانی چیست؟

متأسفانه با وجود شهرت جهانی فیروزه نیشابوری، حضور این گران سنگ آبی در بازارهای جهانی بسیار اندک است. با وجود آنکه در کشورهای مختلف جهان تقاضای زیادی برای خرید این گوهر گران بها وجود دارد ولی اندک صادرات موجود نیز به صورت غیر حرفه ای و چمدانی است. همان طور که گفته شد با توجه به اشباع بازار داخلی قدم بعدی برای گسترش صنعت فیروزه، بدون شک حرکت به سمت بازارهای جهانی است. به این منظور علاوه بر بالا بردن کیفیت تراش فیروزه باید به مسائل مهمی همچون صدور شناسنامه معتبر برای فیروزه صادراتی، تبلیغات جهانی، بازاریابی مؤثر در سطح جهان، شرکت در نمایشگاه های بین المللی و حضور در بورس های معتبر سنگ های قیمتی جهان نیز توجه ویژه نمود. بعلاوه باید به گسترش صنایع دستی وابسته به فیروزه و همچنین جذب گردشگران خارجی نیز به عنوان تبلیغات مؤثر صنعت فیروزه اشاره کرد.

■ از دیدگاه دست اندر کاران معدن فیروزه، مشکلات پیش روی صنعت فیروزه کدام است؟

همان طور که اشاره شد صنعت فیروزه، یک صنعت کهن و دیرپای ایرانی است. این قدمت چند هزار ساله با وجود مزایای بی نظیر از جمله شناخته

امکانات نرم افزار

کلیه امور مربوط به

خرید، فروش، دریافت،

پرداخت، مخراجکاری، تعمیرات و

ساخت انواع طلا، پلاتین، نقره و جواهر

کنترل بارخونه

چاپ شناسنامه

حساب ارزی

تولید و بنکداری

تک فروشی طلا و جواهر

سامانه پیامک و ایمیل

باشگاه مشتریان

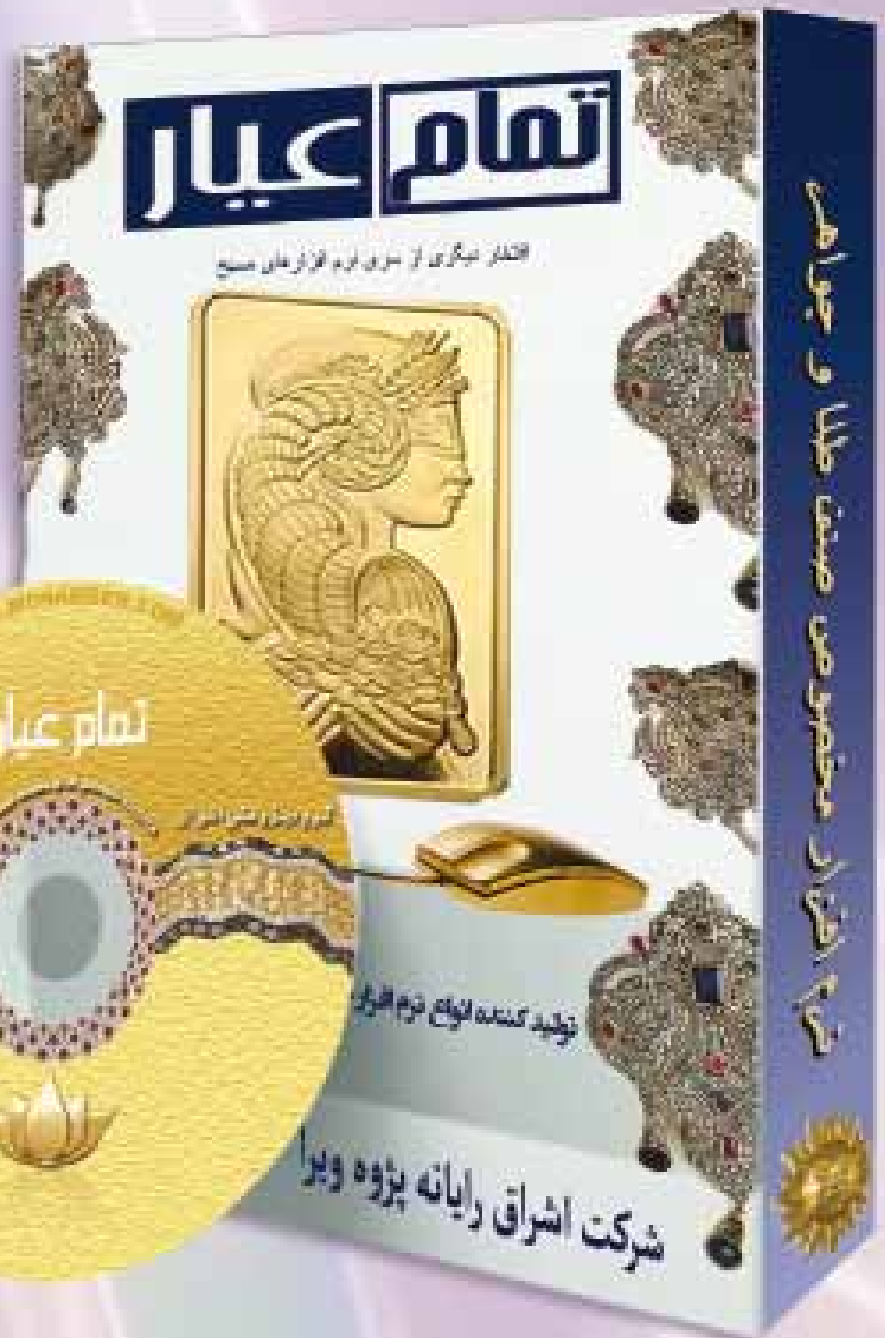
عدم و نفی

تنظیم TTMS

RFID

کنترل جواهرات ترکیبی

برنامه نمایش اجناس در تلفن همراه

۰۲۱-۷۷۵۴۷۲۹۸

۰۹۱۲-۲۰۰۲۸۱۹

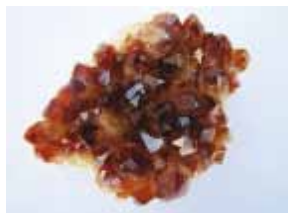
www.mosabbbeh.com

پتانسیل‌های معدنی و جایگاه گوهر سنگ‌ها در ایران

با نگرشی ویژه به خراسان رضوی

(قسمت پایانی)

دکتر جعفر طاهری / ریحانه احمدی روحانی

فیروزه

:: معدن فیروزه نیشابور

معدن فیروزه نیشابور در ۵۵ کیلومتری شمال باختری شهرستان نیشابور و نیز در حدود ۳۰ کیلومتری شمال شهرستان تازه تأسیس فیروزه، نامی برگرفته از معدن فیروزه، واقع شده است. مختصات معدن ۵۸ درجه و ۲۳ دقیقه طول جغرافیایی و ۳۶ درجه و ۲۵ دقیقه عرض شمالی می‌باشد. از نقطه نظر ویژگی‌های زمین‌شناسی کانسار فیروزه در منتهی الیه شمال باختری ورقه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰ سلطان‌آباد (اکرمی ۱۳۷۹) قرار دارد و اگرچه در محدوده عمومی این نقشه واحدهای سنگ چینه‌ای منسوب به سازندهای کهن همچون سازندهای: کهر، دولومیت سلطانیه، زاگون، میلا و شیرگشت به طور عمده به سن پالئوزوئیک زیرین رخنمون دارند ولی گستره اصلی کانسار بیشتر محل بروز سنگ‌های آتشفشانی آئوسن می‌باشد. ترکیب سنگ‌شناسی این واحدها بیشتر شامل آندزیت، تراکی آندزیت، آندزیت بازالت و تراکیت می‌باشد.

:: اندیس فیروزه چاه نسر

این اندیس معدنی در جنوب سبزووار و ۵ کیلومتری شمال باختر کماستان و ۷۰۰ متری باختر چاه نسر قرار گرفته است.

:: اندیس فیروزه شمال باختر انچگان

مختصات این اندیس ۱۴ ۲۰ ۵۸ طول خاوری و ۴۳ ۴۵ ۳۶ عرض شمالی بوده و در شمال غرب نیشابور و حدود ۳ کیلومتری شمال باختر روستای انچگان قرار دارد.

:: اندیس فیروزه شمال باختر ساقی‌بیک

مختصات این اندیس ۵۷ ۲۲ ۵۸ طول خاوری و ۵۶ ۴۴ ۳۶ عرض شمالی بوده و در شمال غرب نیشابور و حدود ۳ کیلومتری شمال باختری روستای ساقی‌بیک قرار دارد.

:: اندیس فیروزه شمال باختر طالبی

مختصات این اندیس ۴۲ ۱۷ ۵۸ طول خاوری و ۴۶ ۴۲ ۳۶ عرض شمالی بوده و در شمال غرب نیشابور و حدود ۴ کیلومتری شمال باختری روستای طالبی و شمال خاور مزرعه قزلوق قرار دارد.

:: اندیس فیروزه جنوب باختر زیگ

مختصات این اندیس ۴۰ ۱۷ ۵۸ طول خاوری و ۲۳ ۴۵ ۳۶ عرض شمالی می‌باشد و در شمال غرب نیشابور و حدود ۲/۵ کیلومتری جنوب باختر روستای زیگ قرار دارد.

گوهر سنگ‌ها در استان خراسان رضوی

از لحاظ زمین‌شناسی استان خراسان رضوی دارای پتانسیل قابل توجهی از نظر حضور سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی می‌باشد که امید می‌رود با تعیین برنامه‌های اکتشافی مناسب، صدور پروانه اکتشاف و انجام اقدامات لازم جهت صدور گواهینامه کشف و بهره‌برداری، در آینده‌ای نزدیک استان خراسان رضوی به یکی از منابع تأمین‌کننده سنگ‌های قیمتی و زینتی در کشور تبدیل شده و در ایجاد و یا فعال‌سازی صنایع معدنی وابسته نیز به سهم خود نقش شایسته‌ای را ایفا نماید. در خراسان رضوی بر اساس مطالعات اکتشافی انجام‌شده اندیس‌های: فیروزه و آگات، عقیق، بریل (اکوامارین)، سافیر، یاقوت، روتیل، ارتوز، فیروزه فوجانی (کریزو کلا)، آگات، ژاسپر، عقیق سلیمانی، اوپال، گارنت، در کوهی، رز کوارتز، آندالوزیت، ایلمنیت، آراگونیت و پلی گورسکیت گزارش شده است (شکل ۲):

مزیت نسبی استان خراسان رضوی در عرصه‌های گوناگون از جمله: حضور افزون بر بیست میلیون زائر و مسافر داخلی و خارجی، بر خورداری از آمار بالاترین تعداد کارگاه‌های تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در بیان استان‌های کشور، وجود معدن فیروزه نیشابور به عنوان مرغوب‌ترین فیروزه جهان، معادن متعدد سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در این استان و نیز وجود معادن سنگ‌های گران‌بهای زمره و یاقوت در کشورهای هم‌جوار با استان خراسان رضوی؛ جملگی ایجاب می‌کند تا کانون فعالیت‌های مرتبط با سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در این استان شکل گیرد. وجود معدن فیروزه نیشابور با قدمت چندین هزار ساله با شهرت جهانی و کیفیت منحصر به فرد و توجه به حفظ این جایگاه ارزشمند، شرایطی را رقم می‌زند تا با عزم جدی و احساس مسئولیت ملی به پی‌ریزی افق‌های جدیدی از موفقیت و پیشرفت در این استان اقدام شود. یکی از کامل‌ترین بررسی‌های اکتشافی سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در استان خراسان رضوی در فاصله سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۰ به وسیله سازمان زمین‌شناسی کشور صورت پذیرفته است. اهم دستاوردهای این طرح در مورد اندیس‌ها و معادن فعال در استان خراسان رضوی به صورت جدول ۳ آورده شده است همچنین جدول شماره ۴ مشخصات کاملی شامل: نام محدوده و سنگ قیمتی، کانی فرعی، خاستگاه، چگونگی میزان از نظر فعالیت، استخراج سالیانه، میزان ذخیره قطعی، میزان ذخیره احتمالی و مساحت آن آورده شده است. در ادامه به بررسی مهم‌ترین اندیس‌ها و معادن گوهر سنگ‌ها در استان خراسان رضوی پرداخته می‌شود:

جدول ۳: اندیس‌ها و معادن فعال در استان خراسان رضوی

ردیف	نوع سنگ نیمه قیمتی	استان	موقعیت مکان
۱	اونیکس	خراسان رضوی	شاندیز خادر
۲	عقیق-آگات	خراسان رضوی	بایگ
۳	عقیق فلورین	خراسان جنوبی	فردوس
۴	عقیق فلورین	خراسان رضوی	گناباد
۵	ژاسب	خراسان رضوی	خواف
۸	امتیست	خراسان رضوی	بجستان
۱۰	تورمالین، بریل	خراسان رضوی	مشهد
۱۱	سافیر	خراسان رضوی	ترت
۱۲	فیروزه و کریزوکولا	خراسان رضوی	نیشابور قوچان
۱۳	گارنت	خراسان رضوی	خواف سنگان
۱۴	آزوریت و ملاکیت	خراسان رضوی	مناطق مختلف در استان
۱۵	بابا غوری	خراسان رضوی	سنگان
۱۶	امتیست	خراسان رضوی	نیان بجستان
۱۷	پالی گورسیت	خراسان رضوی	آقایه
۱۸	عقیق سلیمانی	خراسان رضوی	بوته گز
۱۹	اپال میانسرا	خراسان رضوی	ترت جام
۲۰	آندالوزیت قنداب و خلج	خراسان رضوی	مشهد
۲۱	رزکوارتز زرکان	خراسان رضوی	جغتای
۲۲	بریل خواجه مراد	خراسان رضوی	مشهد
۲۳	آراگونیت	خراسان رضوی	شاهان و گرماب
۲۴	گارنت	خراسان رضوی	قطار گز گناباد

اندیس فیروزه باختر کوه الست

مختصات این اندیس ۵۱° ۲۰' ۵۸" طول خاوری و ۱۳° ۴۶' ۳۶" عرض شمالی و در شمال غرب نیشابور و حدود ۳ کیلومتری شمال باختر روستای انچگان قرار دارد. سنگ میزبان آن به صورت برش ولکانیکی و خردشده می‌باشد.

اندیس فیروزه آقایه

این اندیس در شمال غرب نیشابور و در روستای آقایه قرار دارد سنگ میزبان در این محدوده شامل گدازه‌های آندزیتی قهوه‌ای روشن تا خاکستری با حفرات پر شده توسط کلسیت ثانویه و توف خاکستری است.

اندیس فیروزه آبگرم

اندیس فیروزه یخ آب و الله‌آباد کاشمر

آگات - عقیق - اوپال

آگات بایگ

آگات بایگ بزرگ‌ترین خاستگاه آگات در سطح استان خراسان رضوی می‌باشد. موقعیت جغرافیایی آن در شمال غربی نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: تربت حیدریه و در قسمت شرقی کوه‌های سیاه و ده آبد می‌باشد و در سمت جنوبی آن روستاهای سنج و الجبر پائین قرار دارند. منطقه بایگ دارای ارتفاعات از جنس بازالت سیاه‌رنگ منشوری می‌باشد و آگات به صورت ژله‌ای سیلیسی در دامنه ارتفاعات دیده می‌شود که در این منطقه کانی‌های آگات سفید یا کلسدونی، هلیوتروپ و یشم شناسایی شده است.

آگات فدیه

موقعیت جغرافیایی آن در شمال نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: فیض آباد و در جنوب کوه شصت دره، شرق روستای فدیه، شمال شرقی کوه زر و شمال کوه گل چشمه می‌باشد. بخش وسیعی از منطقه را رسوبات آذرآواری مخصوصا ولکانیکی ترشیر تشکیل داده است. ترشیر در این ناحیه با فعالیت‌های آتشفشانی آغاز می‌گردد و متناوبا با گدازه آندزیتی و توف روی هم انباشته می‌شود. در دامنه این ارتفاعات در داخل درز و شکاف‌ها آگات دیده می‌شود که در بعضی قسمت‌ها تشکیل ژئود کوارتز داده است.

آگات رودمعجن

موقعیت جغرافیایی آن در شمال غرب نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: فیض آباد و در قسمت جنوبی کوه کمر استاد، جنوب شرقی رودمعجن، شرق روستای رزق، شمال غربی کوه زر می‌باشد. یکی از نواحی با ارزش از نظر سنگ آگات، مجموعه ولکانیکی مجاور معدن سنگ رودمعجن می‌باشد. محدوده پتانسیل سنگ آگات در انتهای آبراهه معروف به تنگ شکرآباد و در نزدیکی معدن سنگ در مجاورت جاده خاکی اختصاصی آن واقع گردیده است. در محدوده‌های بایگ تا

رودمعجن تعدادی معدن سنگ ساختمانی از نوع بازالت سیاه‌رنگ منشوری وجود دارد. آگات در دامنه ارتفاعات این معدن دیده می‌شود. آگات به صورت ژل‌های سیلیسی در داخل لاهار قرار دارد.

آگات باغ بخشی

موقعیت جغرافیایی آن در شمال نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: زوزن و در غرب قاسم‌آباد قرار دارد. در داخل درز و شکاف‌های بازالت سیاه‌رنگ، آگات تشکیل شده و بر اثر فرسایش بر روی دامنه پراکنده شده است. آگات باغ بخشی به رنگ سبز کم‌رنگ (هلیوتروپ) و سفید دیده می‌شود.

ژاسپر ده خطیب

موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه در قسمت جنوب شرق نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: زوزن و در قسمت شرقی روستای ده خطیب واقع است. ژاسپر به صورت رگه در سنگ میزبان که آندزیت و آندزیت بازالت می‌باشد، قرار دارد.

عقیق سلیمانی بوته گز

موقعیت جغرافیایی آن در شمال شرق نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: تربت جام و در شمال روستای بوته گز قرار دارد. در شمال روستای بوته گز، در فاصله یک کیلومتری بر روی ارتفاعات و داخل سنگ‌های آندزیت تعدادی رگه ژاسپر گوشتی شناسایی شده است که دارای تنوع رنگی خوبی مانند رنگ‌های: سفید، زرد، قهوه‌ای، قرمز و کرم می‌باشد.

باباغوری سنگان

موقعیت جغرافیایی آن در شرق نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: تایباد و در شمال کوه زنگی، شمال غربی کوه باخرز و شرق کال گروه قرار دارد. امتداد ارتفاعات معدن سنگان، تپه‌ماهورهایی از جنس آندزیت می‌باشند که در داخل ایت تپه‌ماهورها کوارتز به صورت ثانویه و داخل درزهایی رشد نموده و تشکیل آگات با نواربندی به صورت حلقوی (باباغوری) را داده است.

اوپال میان سرا

موقعیت جغرافیایی آن در شرق نقشه زمین‌شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰: کاریز نو و روستای میان سرا

می باشد. قطعات آگات به صورت ندول های ۲ تا ۲۰ سانتی متری دارای پوسته خارجی سیلیکاته نازک باریک کرم تا سفید می باشد، در بخش داخلی از نوارهای کلسدونی تا اوپال ضخیم تشکیل شده که دارای درخشش رنگ زیادی می باشد.

گارنت

:: گارنت خلیج

موقعیت جغرافیایی آن در جنوب نقشه زمین شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰ مشهد و در جنوب شهرک ابودر، غرب روستای خلیج، قرار دارد و دربرگیرنده خلیج و کوه معجونی می باشد. این گارنت ها در داخل گارنت شسیت های منطقه خلیج وجود دارند اما به علت اندازه بسیار کوچک (در حدود ۱ تا ۲ میلی متر) قابلیت تراش ندارند.

:: گارنت امغان

موقعیت جغرافیایی آن در شمال نقشه زمین شناسی ۱:۲۵۰,۰۰۰ تربت جام و در شمال روستای حاجی آباد و شمال شرقی روستاهای اسماعیل آباد و دامغان می باشد. سنگ میزبان گارنت شیسست بوده که نمونه های حاوی گارنت در مطالعات کانی سنگین مشاهده گردید. البته پس از پیمایش های صحرائی در این منطقه محدوده های دارای گارنت مشاهده نشده است.

:: گارنت قطار گز

موقعیت جغرافیایی آن در شرق نقشه زمین شناسی ۱:۲۵۰,۰۰۰ گناباد و در شمال غربی نقشه زمین شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰ زوزن و در شرق روستای قطار گز و در نزدیک چشمه نینزار می باشد. گارنت های این محدوده به علت این که دارای شفافیت و جلانمی باشند و دگرسان شده اند، اصطلاحاً به گارنت سوخته معروف هستند و از نظر تراش و جواهرسازی فاقد ارزش بوده و در کارهای صنعتی قابل استفاده می باشد.

:: گارنت و کربندوم کته شمشیر

موقعیت جغرافیایی آن در شرق نقشه زمین شناسی ۱:۲۵۰,۰۰۰ تربت جام و در جنوب شرق فریمان می باشد. با استفاده از مطالعات کانی سنگین و شواهدی که در این محدوده وجود دارد می توان کانی سازی کربندوم را در منطقه دید، اما با توجه به مطالعات بعدی محدوده کته شمشیر از لحاظ کربندوم فاقد ارزش اقتصادی است و فقط تعدادی از نمونه های کانی سنگین برای گارنت مناسب بودند. در دیگر بررسی های به عمل آمده بر روی این محدوده، سایر کانی ها نظیر زیرکن، روتیل، سیلیمانیت و ... نیز وجود دارد.

سایر سنگ های قیمتی

:: رز کوارتز زرقان

موقعیت جغرافیایی آن در غرب نقشه زمین شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰ جغتای و در شرق جغتای می باشد. آگات صورتی رنگ در داخل افیولیت های شمال غرب سبزوآر و در اطراف رگه های منگنز وجود دارد که اکثراً دارای ناخالصی کلسیت بوده و رنگ صورتی آن به دلیل موجود مقدار زیاد عنصر مس می باشد.

:: آراگونیت شاهان گرماب

موقعیت جغرافیایی آن در شیت ۱:۱۰۰,۰۰۰ سفید سنگ و در شمال شرق فریمان می باشد. در محدوده معدن شاهان گرماب یک چشمه تراورتن ساز وجود دارد که در قدیم فعالیت داشته است، ولی در حال حاضر در فاصله ۱۰۰۰ متری در شمال محدوده معدن دوباره فعال شده است و معدن در یک افق لایه آراگونیت با ضخامت ۲۰ تا ۴۰ سانتی متر قابل مشاهده است. در قسمت معدن طول رگه آراگونیت در حدود ۳۰ تا ۳۵ متر می باشد. آراگونیت ها به رنگ سفید تا کرم می باشد و در بعضی جاها حات گل کلمی دارند. اکنون به عنوان یک معدن متروکه می باشد و هیچ گونه فعالیت ندارد. نمونه های آن برای

مجسمه سازی و تراش منظم از کیفیت بالایی برخوردار است.

:: در کوهی دم روباه

موقعیت جغرافیایی آن در شمال شرق نقشه زمین شناسی ۱:۲۵۰,۰۰۰ تربت حیدریه و شرق نقشه زمین شناسی ۱:۱۰۰,۰۰۰ کاریزنو می باشد. در داخل اسلیت های این منطقه، رگه های سیلیسی قرار دارند که بر اثر فرسایش به شدت خرد شده و ریزش نموده اند. در داخل این رگه ها کوارتز بلورین به صورت ثانویه رشد نموده است که دارای ناخالصی هایی مانند کلسیت می باشد.

:: آندالوزیت شیسست قندآب

موقعیت جغرافیایی آن در شرق نقشه زمین شناسی ۱:۲۵۰,۰۰۰ تربت جام و در جنوب روستای چنار بوی و غرب روستای شورآباد و بالا رود قرار دارد. واحد آندالوزیت شیسست در داخل ارتفاعات شمال شرقی روستای قندآب قابل رؤیت می باشد. ابعاد بلورهای آندالوزیت در حدود ۳ تا ۵ سانتی متر و ضخامت ۵ تا ۸ میلی متر می باشد اما بلورهای مذکور به شدت آتره شده اند

چالش ها و مشکلات

در حوزه ی اکتشاف و بهره برداری گوهر سنگ ها

نتایج بررسی های میدانی نشان می دهد که تقریباً " تمامی معادن فعال سنگ های نیمه قیمتی کشور خصوصی و در اکثر آن ها مالکیت و مدیریت یکی است و به روش سنتی به فعالیت اشتغال دارند. سطح تحصیلات نیروی انسانی شاغل در این بخش در اکثر معادن پایین و در حد دیپلم و زیر دیپلم است که در نتیجه یکی از عوامل عمده فقر اطلاعات اکتشافی سازمان یافته و علمی در این حوزه را سبب شده است.

نوع مدیریت حاکم بر این معادن نیز علی رغم سابقه طولانی بهره برداری سنتی و حاصل آن علاوه بر روش های غیر اصولی استخراج، ضعف سرمایه گذاری اکتشافی را نیز باعث شده است و در نتیجه کمیت و کیفیت برداشت از این معادن را تنزل یافته است. بنابراین مهمترین مشکلات در این بخش را می توان به شرح زیر بیان نمود:

- ۱- تداخل مدیریت و مالکیت معادن
- ۲- مدیریت سنتی و دارای سابقه بهره برداری طولانی از معادن سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی
- ۳- سطح تحصیلات پایین منابع انسانی شاغل در این معادن
- ۴- محدودیت کارهای اکتشافی انجام شده و انجام مطالعات سطح الارضی
- ۵- عدم انجام مطالعات تحت الارضی دقیق مبنی بر حفاری و برداشت های ژئوفیزیک زمینی
- ۶- استخراج به روش انفجار که علاوه بر کاهش تولید خسارت زیادی را به این منابع ارزشمند خدادادی وارد می کند.
- ۷- حقوق دولتی نامناسب با سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی و در نتیجه عدم توجه بهره برداران به استخراج اصولی.

استانداردسازی رشته‌های صنایع دستی

فیروزه

سمانه داوطلب

دبیر تدوین استاندارد
مسئول حمایت از تولید صنایع دستی
اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی

در راستای نیل به اهداف سازمانی در حوزه صنایع دستی و به منظور ارتقاء کیفیت تولیدات هنرهای سنتی و صنایع دستی ایران متناسب با معیارهای پذیرفته شده جهانی، نیاز به تدوین استانداردهای لازم برای مواد اولیه، روش تولید، ابزارآلات، محصول و صدور گواهینامه‌های کیفیت هنرهای سنتی و صنایع دستی می‌باشد. بدین منظور انتخاب موضوعات پیشنهادی تدوین با اولویت رشته‌های بومی، اصیل و مزیت دار صنایع دستی استان بر اساس فراوانی و بالاترین نرخ اشتغال در آن بخش‌ها و با همکاری اداره کل محترم استاندارد صورت می‌پذیرد. سه اولویت اول صنایع دستی استان به ترتیب رشته‌های: زیورآلات سنتی، تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی و سنگ تراشی (حجاری سنتی) است. لازم به ذکر است با توجه به نام گذاری مشهد مقدس به عنوان «شهر جهانی صنایع دستی - گوهرسنگ‌ها» این اداره کل اقدام به تدوین استاندارد آیین کار تراش فیروزه نمود که تحت عنوان «صنایع دستی - فیروزه - آیین کار تراش» که در سال ۱۳۹۴ و به شماره استاندارد ۲۰۹۲۷ مصوب گردید. هم‌چنین مطابق اهداف سازمانی و در ادامه روند تدوین استانداردهای ملی صنایع دستی در سالهای گذشته، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی با همکاری اداره کل استاندارد استان در سال ۱۳۹۶ اقدام به تدوین استاندارد ویژگی‌های فیروزه نمود که در ۳۳۱مین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۹۶/۱۲/۰۸ تحت عنوان «صنایع دستی - فیروزه تراشیده شده - ویژگی‌ها و روش‌های آزمون» و شماره استاندارد ۲۲۵۹۴ مصوب گردید و در سامانه سازمان ملی استاندارد ایران به آدرس www.ison.gov.ir قابل مشاهده می‌باشد. لازم به ذکر است استاندارد «صنایع دستی - هنر فیروزه کوبی - ویژگیها» به شماره استاندارد ۱۸۰۷۴ نیز در سال ۱۳۹۲ به تصویب رسیده است.

خاطر نشان می‌سازد با توجه به تدوین استاندارد ملی در سه بخش: ویژگی‌ها، آئین کار و روش آزمون تراش فیروزه و در راستای اجرایی نمودن استانداردهای مذکور، تولیدکنندگان و صنعتگران تراش فیروزه در صورت تمایل قادر به دریافت علامت استاندارد و الصاق آن به محصولات خود می‌باشند که به سه روش: ۱- پروانه کاربرد علامت استاندارد ۲- ثبت خوداظهاری محصول ۳- اظهارنامه انطباق محصول امکان پذیر است. لذا متقاضیان اعم از تولیدکنندگان انفرادی و گروهی بسته به نوع فعالیت می‌توانند با مراجعه به اداره کل استاندارد استان و ارائه درخواست به این مهم دست یابند. با توجه به عدم الزام تولیدکنندگان صنایع دستی برای استانداردسازی محصولات (در حال حاضر)، درج نشان استاندارد بر روی تولیدات صنایع دستی موجب انحصاری شدن محصول و اعتمادسازی برای خریداران خواهد شد.

* عمل استاندارد کردن به معنی ایجاد مقرراتی است برای استفاده عمومی و مکرر با توجه به مشکلات بالفعل و بالقوه که هدف از آن دستیابی به میزان مطلوبی از نظم در یک زمینه خاص است این فعالیت بخصوص شامل عمل تدوین، نشر و اجرای استاندارد است.

فعالیت‌های شاخص دبیرخانه شهر جهانی گوهر سنگ‌ها

ملیحه سلطانی

دبیر دبیرخانه شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگ‌ها

در جهان امروز شهرها از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و از موقعیت مصرف کننده صرف در حال گذار به مرحله تولید و سرمایه سازی هستند. از این رهگذر، ثبت جهانی شهرها و همچنین روستاها در زمینه صنایع دستی گامی سترگ و جهشی بلند در راستای احیای فرهنگ و هنر سنتی و سبک زندگی اصیل ایرانی اسلامی به شمار می‌رود.

با توجه به دسته‌بندی صورت گرفته از سوی نهادها و سازمان‌های بین‌المللی در خصوص ثبت شهرهای خلاق از سوی سازمان بین‌المللی یونسکو، برای توسعه بر پایه فرهنگ و ثبت شهرها و روستاهای جهانی از سوی شورای جهانی صنایع دستی به این نتیجه می‌رسیم که از طریق شهرها در بخش‌های تولید، بازرگانی و تجارت، ترویج و توسعه و برندسازی صنایع دستی می‌توان به گفتمان جهانی رسید؛ و این در حالی است که کشور ایران بعد از چین، به‌عنوان دومین کشور دارای بیشترین تعداد شهرهای جهانی (شش شهر) و با توجه به تنوع بالای جغرافیایی و صنایع دستی می‌تواند نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در این گفتمان جهانی داشته باشد.

نخستین نشست شورای برنامه‌ریزی شهرها و روستاهای ملی و جهانی صنایع دستی، با عنایت به اینکه دبیرخانه منطقه آسیا و اقیانوسیه برای مرکزیت دوازده کشور غرب آسیا در سال جاری در عمارت تاریخی کوشک تهران افتتاح گردید، در ۲۷ دی‌ماه ۹۶ با تأکید بر توسعه شهرهای جهانی در برنامه ششم توسعه و نیز در شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری به منظور ایجاد زیرساخت‌های مناسب در این حوزه تشکیل شد.

فعالیت‌های شاخص دبیرخانه شهر جهانی گوهرسنگ‌ها

- راه‌اندازی کارگاه تراش سنگ‌های قیمتی در هنرستان شهید چراغچی با عنوان اولین هنرستان هنرهای ایرانی-اسلامی با همکاری اداره کل آموزش و پرورش استان آموزش ۸۴ دانش‌آموز در رشته تراش سنگ‌های قیمتی هنرستان‌های کار دانش در سال تحصیلی ۹۶-۹۷
- همکاری با بخش فناوری‌های پیشرفته دانشگاه فردوسی مشهد در زمینه گوهرسنگ‌ها
- آموزش تخصصی پنجاه نفر طراح زیورآلات (نرم‌افزار ماتریکس) با حضور مربی از تهران و همکاری کمیسیون سازندگان طلا و نقره مشهد
- اخذ استانداردهای ملی فیروزه در ۳۳۱ اجلاس کمیته ملی استانداردهای خدمات در تاریخ ۹۶/۱۲/۸
- ساخت دو مستند تلویزیونی عقیق و فیروزه با همکاری صداوسیما خراسان رضوی
- حضور پررنگ در نمایشگاه‌های داخلی از جمله: ۱- هشتمین نمایشگاه سراسری صنایع دستی و هنرهای سنتی مشهد ۲۷ آذر ۹۶
۲- یازدهمین نمایشگاه گردشگری تهران ۳ بهمن ۹۶
- حضور در نمایشگاه‌های خارجی: ۱- نمایشگاه سالانه صنایع دستی مالزی با رویکرد همکاری دو جانبه با کشورهای شورای آس آن آذر ۹۶
۲- نمایشگاه هفته فرهنگی ایران در ترکمنستان هم‌زمان با ایام مبارک دهه فجر بهمن ۹۶
- تعامل با بخش‌های فرهنگی-آموزشی شهرداری و گنجاندن عنوان مشهد شهر گران‌سنگ‌های زیبا در جشنواره استقبال از بهار (خانه بهار)
- برگزار جلسات متعدد آسیب‌شناسی حوزه گوهرسنگ‌ها با کمیسیون‌های تخصصی

چشم‌انداز سال ۹۷

پیگیری و ثبت پروژه «دهکده ملی جواهرات»

ایجاد خانه‌های صنایع دستی با اولویت زیورآلات و دست‌سازهای سنگ‌های قیمتی در پردیس آرامگاه فردوسی همکاری برای انتشار جلد دوم از ویژه‌نامه اقتصاد آسیا در مورد گوهرسنگ‌ها

پیگیری و به نتیجه رساندن وضعیت قوانین حمایتی حوزه صنایع دستی گوهرسنگ‌ها برگزاری دوره‌های آموزشی و به آموزشی برای صنعتگران و هنرمندان حوزه گوهرسنگ‌ها

برگزاری دوره‌های تخصصی آموزشی و اعزام صنعتگران به دوره‌های به آموزشی خارج از کشور جهت تراش فست پیگیری جدی در ادامه بحث تعدیل مالیات بر ارزش افزوده طلا، نقره و سنگ‌های قیمتی

پیگیری صدور مجوز جهت واردات دستگاه‌های ساخت زیورآلات

پیگیری واگذار کردن ارزش گذاری محصولات توسط مأمور گمرک در خود استان‌ها

پیگیری وضعیت بیمه هنرمندان و صنعتگران

بازبینی قوانین صدور مجوز پروانه تولید کارگاهی

2017

برترین کشورها در

صادرات و واردات گوهر سنگ‌ها

مترجم: مهندس زهرا پزشکی

منبع: آمار بازرگانی توسعه تجارت بین‌المللی (ITC: International Trade Statistics)

برترین کشورهای واردکننده‌ی گوهر سنگ‌ها در سال ۲۰۱۷

میزان واردات گوهر سنگ‌ها به هزار دلار		
نام کشورها	۲۰۱۶	۲۰۱۷
چین	۲۶۰۰۶۵۱	
هند	۲۰۵۲۳۶۸	
ایالات متحده	۱۹۹۷۴۸۷	
چین، هنگ کنگ	۱۳۷۱۷۶۸	
سوئیس	۷۹۷۱۵۷	۹۸۹۸۴۴
تایلند	۳۴۴۵۸۲	
فرانسه	۳۴۳۷۴۴	
امارات متحده‌ی عربی	۳۰۷۲۱۱	
انگلستان	۲۱۷۸۱۵	
ایتالیا	۱۸۶۲۷۴	
آلمان	۱۷۲۱۹۲	
سنگاپور	۱۵۰۱۹۱	
بلژیک	۱۴۲۳۳۳	
ایران	۶۵	
کل واردات	۱۱۲۴۵۰۶۳	

برترین کشورهای صادرکننده‌ی گوهر سنگ‌ها در سال ۲۰۱۷

میزان صادرات گوهر سنگ‌ها به هزار دلار		
نام کشورها	۲۰۱۶	۲۰۱۷
چین، هنگ کنگ	۲۹۲۱۱۸۳	
ایالات متحده	۱۵۶۶۴۳۱	
تایلند	۱۰۶۲۶۱۷	
سوئیس	۷۷۵۵۶۵	۸۹۵۹۹۲
هند	۴۴۹۶۲۸	
میانمار	۳۹۱۵۹۹	
امارات متحده‌ی عربی	۳۴۵۷۴۴	
آلمان	۲۷۴۲۳۱	
انگلستان	۲۶۶۸۱۴	
فرانسه	۲۰۴۵۸۱	
سنگاپور	۱۸۴۷۰۳	۳۳۵۶۹۰
فلسطین اشغالی	۱۶۶۷۲۸	
برزیل	۱۵۳۰۳۷	۱۴۷۴۲۸
ایران	۱۱۲	
کل صادرات	۹۷۱۶۲۹۱	

کشورهای دارای بیشترین نرخ رشد صادرات گوهر سنگ‌ها

نام کشورها	بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۶	بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۷
سنگاپور	۰	۸۲
اروگوئه	-۱۸	۱۶
سوئیس	-۳	۱۶
ژاپن	۸	۸
ماداگاسکار	-۱۵	۷
برزیل	-۸	-۴
کره	-۱۰	-۱۶
آرژانتین	-۳۱	-۱۸
نیوزیلند	-۴۱	-۳۵
نیجریه	-۲۴	مشخص نیست
نروژ	۱۷۵	مشخص نیست
پاکستان	-۳۴	مشخص نیست
پرو	-۳۴	مشخص نیست
ایران	مشخص نیست	مشخص نیست

کشورهای دارای بیشترین نرخ رشد واردات گوهر سنگ‌ها

نام کشورها	بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۶	بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۷
آرژانتین	۲	۱۴۳
سنگاپور	۷۴	۳۸
کره	-۴۰	۲۷
سوئیس	-۹	۲۴
نیوزیلند	۱	۵
ژاپن	۴	۴
برزیل	۱۷	۲
اروگوئه	۶۷	-۳۵
ماداگاسکار	۱۱۹	-۸۳
مالزی	۸۷	مشخص نیست
مالداوی	۴۵۰	مشخص نیست
جزیره مالت	۱۱۵	مشخص نیست
موریس	۳۳	مشخص نیست
ایران	مشخص نیست	مشخص نیست

کل واردات گوهر سنگ‌ها در منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۱۶

نام کشورها	میزان واردات گوهر سنگ‌ها در سال ۲۰۱۶ به هزار دلار در خاورمیانه
امارات متحده عربی	۳۰۷۲۱۱
فلسطین اشغالی	۵۴۲۸۴
لبنان	۲۲۸۴۹
ترکیه	۲۲۸۲
قطر	۱۶۴۸
عربستان سعودی	۳۷۰
بحرین	۱۵۸
کویت	۸۸
ایران	۶۵
عراق	۳۶
اردن	۲۴
مصر	۲۱
عمان	۶
یمن	۶
واردات کل در خاورمیانه	۳۸۹۰۴۸

کل صادرات گوهر سنگ‌ها در منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۱۶

نام کشورها	میزان صادرات گوهر سنگ‌ها در سال ۲۰۱۷ به هزار دلار در خاورمیانه
امارات متحده عربی	۳۴۵۷۴۴
فلسطین اشغالی	۱۶۶۷۲۸
لبنان	۱۹۱۴۳
ترکیه	۱۱۰۵
بحرین	۶۱۸
یمن	۵۶۴
عربستان سعودی	۱۶۲
ایران	۱۱۲
عمان	۰
صادرات کل در خاورمیانه	۵۳۴۱۷۶

شهر جهانی گوهر سنگ‌ها در سال ۲۰۱۳

مترجم: مهندس زهرا پزشکی

منبع: انجمن تاجران جواهر آلات و سنگ‌های قیمتی تایلند www.en.thaigemjewelry.or.th

تایلند سرزمینی با فرهنگ غنی، جاذبه‌های توریستی، غذاها، رقص‌ها، جواهرات و سنگ‌های قیمتی است که در جنوب شرقی آسیا واقع گردیده است. این کشور از قرن پانزدهم به بعد به خاطر وجود ذخایر یاقوت کبود و بازار جواهرات سنگی خود در ترات و کانچانابوری و نیز ذخایر یاقوت‌های قرمز در چانتابوری به یکی از معروف‌ترین کشورهای جهان در زمینه کسب و کار سنگ‌های قیمتی مبدل گشت. مردم تایلند قرن‌هاست که در زمینه برش و تجارت سنگ‌های قیمتی رنگی تخصص دارند؛ میراثی که توسط اجدادشان به آن‌ها منتقل شده است. یکی از اولین و بزرگ‌ترین بازار تجارت سنگ‌های قیمتی تایلند، بانکوک است. در بازار این شهر تقریباً تمام جواهرات از جمله تورمالین، گارنت، اسپینل، جید، توپاز، زبرجد، یاقوت کبود و سرخ به چشم می‌خورند. بازار بانکوک، عمده‌فروشان، خریداران و معامله‌گران سنگ‌های قیمتی و جواهرات رنگی زیادی را در خود جای داده است. در واقع موفقیت و شکوفایی اقتصاد تایلند به علت تجارت سنگ‌های قیمتی موجب شده است که دولت با ایجاد زیرساخت‌ها و ارائه تسهیلاتی اعم از مزایای مالیاتی و فرصت‌های سرمایه‌گذاری، توافق‌نامه‌های چندجانبه‌ای را با شرکت‌های بین‌المللی بزرگ امضاء نماید. به همین علت هم شرکت‌های بزرگ بلژیکی مثل پاندورا بخش مهمی از کسب و کارهای خود را در این کشور راه‌اندازی نموده‌اند. امروز تایلند یکی از مراکز عمده تولید سنگ‌های رنگی قیمتی جهان محسوب می‌شود.

تاریخچه صادرات سنگ‌های قیمتی تایلند

تایلند در ابتدا منبع سنگ‌های قیمتی به شمار می‌رفت که بیشتر مواد خام سنگ‌های قیمتی خود را از سایر نقاط جهان وارد می‌کرد. ولی با گذشت قرن‌ها تا به امروز این منطقه هنوز شهرت خود را به‌عنوان مرکز مهم تولید سنگ‌های قیمتی رنگی از دست نداده است. مرکزی که کسب و کار خود را با تبدیل سنگ‌های خشن به سنگ‌های زیبا شروع کرد و کارشناسان صنایع دستی و جواهرات آن را با گرمایش، برش، طراحی، ریخته‌گری، پرداخت، تنظیم، بسته‌بندی، تضمین کیفیت و کنترل توسعه دادند و صادرات این کشور را در سال ۲۰۱۵ به ۱۰,۰۰۰ میلیون دلار رساندند.

صادرات و واردات جواهر آلات و سنگ‌های قیمتی تایلند در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷

تایلند حضور خود در تجارت سنگ‌های قیمتی‌اش را به تمام دنیا نشان داده است و با صدها و هزاران خرده‌فروش و عمده‌فروش به میزان زیادی به بهبود اقتصاد خود کمک نموده است. میزان صادرات و واردات جواهر آلات و سنگ‌های قیمتی این کشور در جدول ۳ و ۴ آمده‌اند.

جدول ۳: واردات و صادرات جواهرات و سنگ‌های قیمتی تا بلند در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ به میلیون دلار

نرخ رشد به درصد	۲۰۱۶ (ژانویه تا نوامبر)		۲۰۱۷ (ژانویه تا نوامبر)	
	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۶	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۷	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۶	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۷
صادرات	۱۳۳۹۶/۶۰	۱۲۰۴۷/۷۰	۲۸/۳	-۱۰/۰۷
واردات	۶۷۰۸/۵۰	۱۲۰۴۳/۵۰	-۱۸/۳۱	۷۹/۵۳

جدول ۴: دسته‌بندی واردات و صادرات جواهرات و سنگ‌های قیمتی تا بلند در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ به میلیون دلار

سهم بازار به درصد	نرخ رشد به درصد				۲۰۱۶ (ژانویه تا نوامبر)	۲۰۱۷ (ژانویه تا نوامبر)
	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۶	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۷	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۶	ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۷		
الماس	۱۵۵۳/۴۶	۱۴۵۲/۳۵	-۷/۲۷	-۶/۵۱	۱۱/۶۰	۱۲/۰۵
سنگ‌های قیمتی	۱۰۲۸/۴۲	۱۱۶۶/۷۸	۲/۱۶	۱۳/۴۵	۷/۶۸	۹/۶۸
جواهرآلات طلا	۱۶۸۳/۵۲	۱۶۲۲/۳۴	-۴/۰۳	-۳/۶۳	۱۲/۵۷	۱۳/۴۷
جواهرآلات نقره	۱۴۲۹/۰۸	۱۶۴۳/۰۲	-۳/۴۹	۱۴/۹۷	۱۰/۶۷	۱۳/۶۴
شمش طلا	۶۸۵۶/۲۳	۵۳۸۲/۱۵	۸۸/۱۵	-۲۱/۵۰	۵۱/۱۸	۴۴/۶۷
سایر	۶۵۴۰/۳۷	۶۶۶۵/۵۵	۱/۹۱	۱/۹۱	۴۸/۸۲	۵۵/۳۳

نتیجه‌گیری

از دلایل متعدد امیدوارکننده بودن بازار جواهرات و سنگ‌های قیمتی در تا بلند می‌توان موارد زیر را برشمرد:

- نیروی انسانی

- مهارت

- طراحی زیبای جواهرات

- استفاده از فناوری‌های مدرن

- پرداخت سنگ‌های قیمتی رنگی

- برش تخصصی

- هزینه‌ی کم (حداقل دستمزد حدود ۳۰۰ دلار در ماه است)

- سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی

- دسترسی به انواع سنگ‌ها و مواد خام

- برخورداری از پتانسیل کافی جهت توسعه

- منابع طبیعی

- امتیازات دولت

- کیفیت بالا

در حال حاضر این کشور با کشورهای مثل ماداگاسکار، آفریقا و برزیل به معامله‌ی سنگ‌های قیمتی در سه حوزه‌ی گرمایش، برش و جلا‌ی سنگ‌های قیمتی؛ طراحی، ریخته‌گری، تنظیم، جلا، کنترل کیفیت با توجه به استانداردها و بسته‌بندی جواهرآلات؛ فروش و بازاریابی توسط شرکت‌های کوچک و متوسط در بازارهای بین‌المللی و داخلی می‌پردازد. این کشور از ماداگاسکار و موزامبیک یاقوت سرخ وارد می‌کند و مهم‌ترین مقصد صادرات سنگ‌های قیمتی و جواهرات آن کشورهای آسیایی مثل سنگاپور، مالزی و اندونزی هستند. جاده‌ی سیلوم واقع در بانکوک نیز برای بازار سنگ‌های قیمتی تا بلند اهمیت زیادی دارد. این جاده جایی است که صدها مغازه و خرده‌فروشان سنگ‌های قیمتی در آن به چشم می‌خورند و برخی از بزرگ‌ترین شرکت‌های تا بلندی از جمله مرکز تجارت جواهرآلات تا بلند که یکی از بزرگ‌ترین مراکز تجارت سنگ‌های قیمتی و جواهرآلات آسیا به شمار می‌رود و آسمان‌خراش‌های بزرگی همچون اوباتا، هلموت و کاساباوم در آن واقع شده‌اند. این منطقه به‌عنوان وال استریت تا بلند نیز شناخته می‌شود که جدول ۱ برخی فروشندگان این منطقه آمده است. جدول ۲ برخی فروشندگان برتر سنگ‌های قیمتی تا بلند را نشان می‌دهد.

جدول ۲:

برخی فروشندگان برتر یاقوت سرخ تا بلند	برخی فروشندگان برتر یاقوت کبود تا بلند
Siamtkm	Argetslove
1	1
Thaigemstore	gems2u4ever
2	2
siam_ruby	gemspointshop9
3	3
extremegems	ploythai
4	4
universejewel	nashcreations
5	5
thaigemstore	gemstonecollection
6	6
luckyminerals	amylans
7	7
ploythai	zoultier
8	8
universejewel	
9	

جدول ۱:

برخی فروشندگان جاده‌ی سیلوم	
Navneet Gems and Minerals	1
American Thai	2
Gemwow	3
Thaigem jewelry	4
The Silom Galleria	5
Thai Native Gems	6
Geodis Merlin	7
GMDU	8

امید جهانخواه ناظر گمرکات خراسان رضوی و مدیر گمرک مشهد:

پی گیر کارشناس ارزیاب متخصص گوهر سنگ ها در گمرک استان هستیم

حسین کوهزاد

با توجه به نقش گمرک در اجرای سیاست ها و خط مشی های اقتصادی و بازرگانی کشور و اهمیت آن در بهبود فضای کسب و کار و به خصوص در بخش صادرات و واردات گوهر سنگ ها و سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی گفت و گویی با آقای امید جهانخواه ناظر گمرکات خراسان رضوی و مدیر گمرک مشهد داشتیم که با سپاس از ایشان این گفتگو را تقدیم می کنیم:

■ با توجه به اهمیت و نقش گمرک در ورود گوهر سنگ ها و جواهرات به کشور، برای تسهیل ورود مواد اولیه و جلوگیری از قاچاق این کالا چه تمهیداتی اندیشیده شده است؟

سیاست گمرک بر کاهش تشریفات صادرات و واردات کالا بوده و در این راستا با اتخاذ سیاست ها و تدوین برنامه های عملیاتی سعی در کاهش زمان رسیدگی به اسناد و مدارک، کاهش اسناد مورد نیاز و ... نموده است. سامانه جامع گمرکی در رسیدن به این هدف موفق بوده و در حال حاضر با لینک شدن با سازمان های هم جوار در خصوص صادرات کالاها، تشریفات گمرکی به کمتر از یک روز و ساعت رسیده است و در خصوص واردات مواد اولیه و مواد مورد نیاز کارخانجات و خطوط تولید و همچنین کالای مورد نیاز کارگاه های کوچک از جمله سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی تشریفات واردات به سه روز کاهش یافته است.

■ لطفاً آماری از ورود و یا صادرات طلا جواهر نقره و گوهر سنگ ها از طریق گمرکات استان ارائه فرمایید؟

در پاسخ سؤال شما باید گفت در سال ۹۶، به میزان ۹۳۸ کیلو طلا، فلزات گرانبها و سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی به میزان ۹۳۸ کیلو و به ارزش ۲۷,۹۹۲,۲۰۷ دلار صادر و ۵۴۲ کیلو گرم به ارزش ۱۱,۶۰۸ دلار بر اساس جداول زیر وارد شده است:

صادرات طلا، فلزات و سنگ‌های گران‌بها در سال ۱۳۹۶ گمرکات استان

گمرک ارزیابی	نام و تعرفه کالا	وزن خالص (kg)	ارزش دلاری کالاها
مشهد	زیورآلات یا جواهرآلات و اجزاء آنها از فلزات گران‌بها (غیر از نقره) غیر مذکور در جای دیگر (۷۱۱۳۱۹۹۰)	۷۰۷	۲۷۹۲۳۸۰۳
مشهد	فیروزه کار نشده یا به‌طور ساده ااره شده یا ناهمواری گرفته‌شده (۷۱۰۳۹۹۱۰)	۱۵۳	۴۰۰۵۱
مشهد	کد کالا ۷۱۱۳۱۱۱۰	۳۵	۱۰۰۰۰
مشهد	زیورآلات یا جواهرآلات و اجزاء آنها از نقره غیر مذکور در جای دیگر (۷۱۱۳۱۱۹۰)	۳۴	۱۲۲۰۹
مشهد	عقیق به‌جز ردیف ۷۱۰۳۱۰۲۰ (۷۱۰۳۹۹۲۰)	۹	۶۱۴۴
جمع		۹۳۸	۲۷۹۹۲۲۰۷

واردات طلا و فلزات و سنگ‌های گران‌بها در سال ۱۳۹۶ گمرکات استان

گمرک ارزیابی	نام و تعرفه کالا	وزن خالص (kg)	ارزش دلاری کالاها
مشهد	عقیق به‌جز ردیف ۷۱۰۳۱۰۲۰ (۷۱۰۳۹۹۲۰)	۳۰۰	۴۲۲۱
مشهد	فیروزه کار نشده یا به‌طور ساده ااره شده یا ناهمواری گرفته‌شده (۷۱۰۳۱۰۱۰)	۱۲۷	۱۳۰۰
مشهد	سنگ‌های گران‌بها و نیمه گران‌بها کار نشده یا به‌طور ساده ااره شده ناهمواری گرفته به‌جز فیروزه طبیعی (۷۱۰۳۱۰۹۰)	۱۱۵	۶۰۸۷
جمع		۵۴۲	۱۱۶۰۸

❗ برای ایجاد تعامل با تشکل‌ها و صنوف مرتبط با گوهرسنگ‌ها و صادرکنندگان چه اقداماتی انجام شده است؟

جلسات منظم ماهیانه با حضور سازمان‌های هم‌جوار و تشکل‌های صادراتی و وارداتی در ستاد نظارت گمرکات استان تشکیل و نقطه نظرات آنها دریافت و موضوعات مطروحه پیگیری و رفع می‌گردد.

❗ در پایان اگر مطلب خاصی باقی‌مانده لطفاً بیان فرمایید؟

با توجه به امکانات جامع و سامانه و سامانه جامع گمرکی و همچنین پنجره واحد تجاری فرامرزی تجارت فرامرزی که توسط گمرک راه‌اندازی گردیده و در سطح تمامی گمرکات تابعه استان خراسان رضوی نیز فعال می‌باشد. امیدوارم تجار و بازرگانان استان باهمت والای خود از این امکانات استفاده نموده و مواد اولیه و ماشین‌آلات و ... مورد نظر صنایع استان از طریق گمرکات استان، تشریفات ترخیص آن به انجام برسد.

❗ یکی از مشکلاتی که از سوی صادرکنندگان و واردکنندگان جواهرات و سنگ‌ها بیان می‌شود عدم وجود کارشناس ارزیاب متخصص در زمینه طلا، جواهر، نقره، فیروزه و گوهرسنگ‌ها در گمرک مشهد می‌باشد برای حل این مشکل چه اقداماتی صورت گرفته است؟

در خصوص صادرات و واردات سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی و همچنین فلزات گران‌بها و نیمه گران‌بها نیز طبق مندرجات ذیل فصل ۷۱ جدول تعرفه hs موکول به نظر بانک مرکزی است. لذا صدور و ورود هرگونه مصنوعات طلا و نقره و سنگ‌های گران‌بها موکول به کسب نظر بانک مرکزی و اعلام ارزش کارشناس محترم بانک مرکزی است که در حال حاضر کارشناس مسئول در مشهد حضور ندارد که در این خصوص مکاتبات متعددی با بانک مرکزی از سوی نهادهای متولی از جمله استانداری و ... برای استقرار نماینده بانک مرکزی گردیده که منجر به نتیجه نشده است.

اقتصاد

ویژه‌نامه تخصصی

کتاب جامع

گردشگری سلامت

با مطالب متنوع در زمینه‌های معرفی قابلیت‌ها و ظرفیت‌های گردشگری سلامت فرصت‌های سرمایه‌گذاری مشکلات و چالش‌های فراروی گردشگری سلامت

به‌زودی منتشر خواهد شد

۰۵۱-۳۸۴۶۸۰۸۰-۳۸۴۲۸۲۶۸-۰۹۱۲۰۲۵۳۵۱۵

**گروه تولیدی جواهر
راحتی و صمدی**

با برند رسمی پیوه زن
طراحی، ساخت، مشاوره

جواهر راحتی و صمدی

گروه تولیدی جواهر راحتی و صمدی

☎ ۰۲۱ ۳۸ ۳۵ ۳۳۱

☎ ۰۲۱ ۳۸ ۳۳۳ ۳۳۳

☎ ۰۲۱ ۳۸ ۳۱۸

📧 Fivehazanjewellery

🌐 www.fivehazanjewellery.com

📍 منطقه خیابان احمد آباد

پلاک ۷۳۵

شهر بابک در یک نگاه

علی ایزدخواست
رئیس روابط عمومی مجتمع مس شهر بابک

شهر بابک یکی از شهرستان‌های استان کرمان است که در ۲۴۰ کیلومتری غرب این استان با مساحتی حدود ۱۳/۷۵۰ کیلومتر مربع و ارتفاع ۱/۸۵۵ متر از سطح دریا واقع شده است.

با عیار ۰/۱۶ درصد قابل استخراج است عیار حد معدن ۰/۲۵ درصد در نظر گرفته شده و نسبت باطله به ماده معدنی برابر ۷۸/۰۲ درصد به ۱ است. **توضیح:** عیار ذخیره زمین شناسی بیشتر از ذخیره قابل معدنکاری می باشد و این امر به دلیل وجود ذخایر عیار بالای زون هیپوژن در عمق بالای ۷۰۰ متر از سطح فعلی (تراز فعلی به تراز ۲۴۸۰ متر بالاتر از سطح دریا) می باشد که با تکنولوژی های فعلی معدنکاری روباز اقتصادی نبوده ولی می توان با مطالعات کامل تر و ظهور تکنولوژی هایی با صرفه اقتصادی بیشتر در آینده به عنوان ذخیره قابل حصول از طریق معدنکاری زیرزمینی به آن نگریست.

کارخانه تغلیظ

عملیات اجرای این کارخانه از نیمه دوم سال ۱۳۷۹ شروع شده و در سال ۱۳۸۳ به بهره برداری رسیده است. بر اساس طرح ها این کارخانه قادر است از ۵ میلیون تن سنگ سولفور معدن به طور متوسط سالانه ۱۵۰ هزار تن کنسانتره مس با عیار ۳۰ درصد تولید نماید. آبیگری از باطله کارخانه نیز به میزان تقریبی ۶۳ درصد، توسط ۴ دستگاه تیکنر به انجام رسیده و مابقی آن برای آبیگری کامل به سد رسوب گیری هدایت می شود. پس از ته نشینی باطله، آب جمع شده به طور مجدد به کارخانه پمپاژ می شود تا دوباره در سیکل مصرف قرار گیرد. کارخانه تغلیظ میدوک برای انجام فعالیت های خود نیازمند ۲۰۵۰ متر مکعب آب در ساعت می باشد که این مهم را ایستگاه آبرسانی بن یکه بر عهده دارد. از این میزان ۱۹۶۲ متر مکعب آب برگشتی و ۸۸ متر مکعب آب تازه از چاه نیمه عمیق احداثی تأمین می شود.

کارخانه لیچینگ

کارخانه لیچینگ میدوک، در زمینی به مساحت ۳۰ هکتار احداث شده و به روش هیدرومتالورژی به انجام فعالیت می پردازد. منظور از این اقدام ها استحصال مس، با عیار ۹۹/۹۹ درصد مس کاتدی موجود در کانی های اکسیدی کم عیار، به ظرفیت ۵۰۰۰ تن است.

صنایع و معادن

این شهرستان دارای معادن عظیم مس، سیلیس، فیروزه، سنگ های ساختمانی و غیره می باشد. از مهم ترین صنایع شهرستان می توان به کارخانه های تغلیظ میدوک، لیچینگ میدوک، ذوب مس خاتون آباد، پالایشگاه خاتون آباد، فرمولیون خاتون آباد و کاشی آماتیس اشاره کرد.

تاریخچه عملیات اکتشافی

با ملی شدن صنایع مس ایران، شرکت ملی صنایع مس ایران به طور مستقیم عهده دار اکتشاف معادن مس در ایران شد و به تشکیل گروه های اکتشافات پرداخت. در این راستا شرکت ملی صنایع مس ایران در سال ۱۳۵۵ هجری شمسی با ارسال گروه هایی از زمین شناسان ایرانی و بهره مندی از مشاوره ی کارشناسان خارجی، عمده فعالیت های خود را بر روی دو معدن میدوک و سونگون متمرکز نمود. از اوایل سال ۱۳۶۹ معدن مس میدوک تحت عنوان طرح مجتمع مس میدوک فعالیت دوباره ای را آغاز کرده و با تکمیل اکتشافات تا مرحله ارزیابی اقتصادی پیشرفت نمود. همچنین در حال حاضر اکتشاف تکمیلی در حین استخراج نیز در حال انجام است.

مس میدوک

موقعیت جغرافیایی

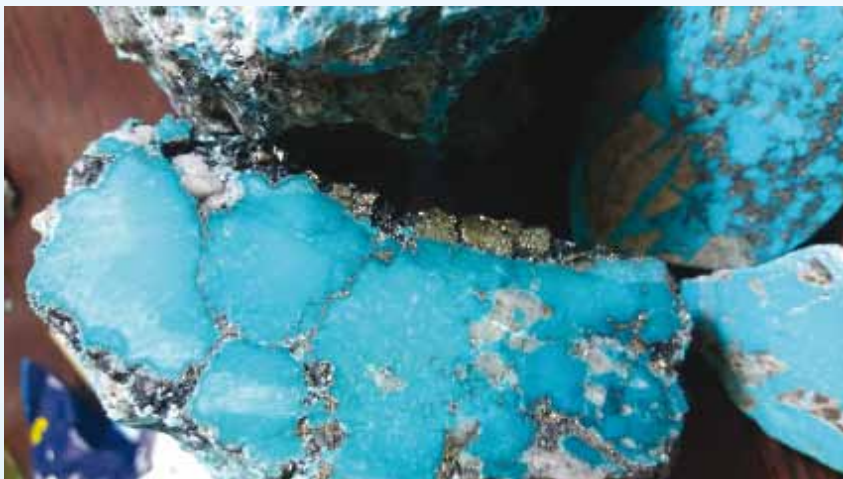
کانسار مس میدوک در فاصله ۴۲ کیلومتری شمال شرقی شهر بابک و ۱۳۲ کیلومتری شمال غربی معدن سرچشمه در استان کرمان واقع شده است. این معدن بخشی از کمربند جهانی مس است که از صربستان شروع شده و تا پاکستان امتداد می یابد. میدوک در یک اقلیم نیمه بیابانی و معتدل کوهستانی و در ارتفاع ۲۸۰۰ متری از سطح دریا واقع شده است.

ذخایر معدن

میزان ذخیره اندازه گیری شده زمین شناسی کانسار ۴۰۵ میلیون تن با عیار ۰/۷۳ درصد محاسبه شده که از این مقدار به میزان ۱۸۰ میلیون تن

فیروزه شهر بابک در مسیر رشد و توسعه

امان‌الله نظریان

محمدرضا محمودی

■ جناب نظریان ابتدا لطفاً پیرامون نحوه تشکیل اتحادیه، تعاونی‌های تحت پوشش آن توضیحاتی بیان نمایید؟
اتحادیه شرکت‌های فیروزه شهرستان شهر بابک دومین اتحادیه کشوری است که پس از اتحادیه نیشابور در حال حاضر با ۳۲ شرکت تعاونی تحت پوشش و عضو در حدود شش سال پیش فعالیت خود را آغاز نموده است. لازم به ذکر است که به دنبال پیدایش و ظهور سنگ فیروزه ابتدا در معدن مس میدوک شهر بابک تعدادی از مردم و جوانان شهرستان شهر بابک به صورت خودجوش و بدون حمایت از سایر دوایر و ارگان‌های خصوصی و یا دولتی به فکر تشکیل و تاسیس شرکت‌های تعاونی افتادند که حدود ۱۰ شرکت تعاونی به ثبت رسید. پس از آن این شرکت‌ها احساس کردند که نیاز به یک تشکیلات منسجم و فراگیر دارند تا بتوانند اهداف اقتصادی خود را در جهت بهره‌وری بهتر و بیشتر در چارچوب آن تشکیلات که به نام اتحادیه شرکت‌های تعاونی فیروزه شهرستان شهر بابک نام‌گذاری شد، به پیش برند. بدین طریق بود که اتحادیه شرکت‌های تعاونی فیروزه شکل گرفته و مراحل قانونی آن انجام شد.

لازم به ذکر است معدن میدوک شهر بابک در ۳۵ کیلومتری شمال غرب شهر بابک حدود بیش از ۳۰ سال است که فعالیت خود را زیر نظر شرکت ملی مس ایران آغاز نموده و از همان ابتدای کار یعنی

معدن فیروزه شهر بابک یکی از نادرترین معادن جهان هستند که سنگ فیروزه و سنگ مس در یک نقطه و یک معدن وجود دارند و متأسفانه این معدن و ظرفیت‌های آن هنوز ناشناخته باقی مانده است. در این راستا بر آن شدیم این ظرفیت قابل اهمیت گهرسنگی ایران را در گفتگو با آقایان امان‌الله نظریان مدیر عامل و محمد رضا محمودی رئیس اتحادیه شرکت‌های تعاونی فیروزه شهر بابک معرفی نماییم.

باطله برداری سنگ فیروزه نیز پدیدار شد و چون سنگ شناخته شده ای نبود می توان گفت حدود ۲۰ سال سنگ به همراه باطله برداری ها به خاک ریزها و دپوهای اطراف معدن منتقل می شد و در لابلای آن خاکریزها دفن می گردید. در دهه ی سوم فعالیت معدن میدوک بود که سنگ فیروزه مورد توجه قرار گرفت و به تدریج با آنالیز و شناسایی سنگ های آبی و سبز معدن، تعدادی از جوانان دانشگاهی و غیر دانشگاهی فیروزه بودن این سنگ را به اثبات رساندند. در حقیقت سنگ ارزشمند فیروزه باعث بروز و پیدایش شرکت ها یا تعاونی ها شد که از اجتماع آنها اتحادیه به وجود آمد، به تدریج تعداد تعاونی ها روز به روز افزایش یافته و شرکت های نو ظهوری به ثبت رسیدند که با توجه به شرایط، جذب اتحادیه شدند. هم اکنون آمار این شرکت ها به بیش از ۱۰۰ تعاونی می رسد. البته همه آنها فعال نبوده و چنانچه در آینده ماده ی اولیه ی مورد نیاز آنها یعنی فیروزه قانونمند گردد به طور یقین تمامی آنها به عضویت اتحادیه در خواهند آمد. در این صورت سهم فیروزه در فضیه اشتغال پررنگ تر شده و در راستای اقتصاد مقامتی ایفاء نقش خواهد کرد.

■ چه میزان اشتغال ایجاد شده است؟

در حقیقت افراد و گروه های مختلفی هستند که در صنعت فیروزه شهر بابک یا به طور مستقیم و یا غیر مستقیم دخیلند. افراد و یا گروه ها را می توان به دو قسمت مجاز و غیر مجاز و یا قانونی و غیرقانونی تقسیم کرد. حدود ۴۰۰ الی ۵۰۰ نفر هستند که به طور مستقیم و مجاز با گذرانیدن دوره آموزشی در مجموعه شهرستان و در بخش فرآوری مشغولند و به همین تعداد نفر به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم و غیر مجاز و حتی بدون این که دوره های آموزشی را گذرانده باشند از همین نعمت خدادادی ارتزاق می کنند. در کنار تعاونی های ثبتی و کارگاه های حاصل از فعالیت آن ها جمعی نیز تمایل به فعالیت خانگی نشان داده و با صراحت می توان گفت امروزه اگر تعداد کارگاه های خانگی بیشتر

از کارگاه های تعاونی ها نباشد همپای آنان فعالیت دارند. یعنی این که به تعداد نفراتی که در بخش کارگاه های تعاونی به اشتغال رسیده اند به همان تعداد نیز در کارگاه های خانگی ایجاد اشتغال شده است و بخشی از جمعیت جویای کار در خانه خودشان مشغول کار شده اند و می توان به جرات گفت که حتی کارگاه های خانگی گوی سبقت را از کارگاه های تعاونی ربوده و پیشی گرفته اند. این مطلب را از آمار آموزش دیده های مراکز مختلف می توان دریافت. تقریباً حدود ۶۰۰-۷۰۰ نفر در گروه های سنی مختلف آموزش های لازم در بخش برش و تراش سنگ فیروزه را آموخته اند که جمعی در کارگاه های متعلق به تعاونی ها و جمعی در کارگاه های خانگی خود مشغول فرآوری فیروزه هستند.

■ لطفا پیرامون گروه های مجاز و غیر مجاز در صنعت فیروزه شهر بابک بیشتر توضیح دهید.

در حال حاضر دو گروه در مجموعه معدن میدوک (میدوک، چاه فیروزه و ایچو) در زمینه برداشت و جمع آوری فیروزه فعال هستند. گروه اول به صورت قانونی و با هماهنگی کامل مجتمع مس شهر بابک و در حقیقت با ماموریت واحد امور معدن و زیر نظر این واحد، فیروزه را جمع آوری می کنند و تحویل انبارهای موجود در معدن می دهند تا این که بعداً در مورد سنگ های جمع آوری شده تصمیم نهایی گرفته شود و گروه دیگر مجموعه افرادی هستند که به صورت غیرقانونی و غیر مجاز و بیشتر در اطراف خاکریزهای این معدن و اکثراً شبانه دست به جمع آوری سنگ های فیروزه می زنند. چون میزان سنگ های جمع آوری شده به وسیله این گروه اخیر از حجم بالایی برخوردار است و تابع هیچ قانون و مقرراتی نیست بنابراین سطح عرضه به بازار را بالا برده و با تاثیر بر قیمت ها، باعث افت آن می شود. البته در این زمینه به وسیله مسئولان مجتمع به خصوص واحد حراست و دوایر دولتی مثل فرمانداری و ارگان های نظامی و دادگاه های شهرستان تدابیری اندیشیده شده است تا با این موضوع برخورد جدی شود و به امید خدا و همت مسئولان در آینده نزدیک این چالش کمرنگ و یا به طور کلی از میان خواهد رفت.

■ در رابطه با تاریخچه برداشت فیروزه در منطقه شهر بابک توضیحاتی بیان فرمایید؟

واقعیت این است که از زمان و تاریخ شروع برداشت فیروزه در اطراف و اکناف شهرستان شهر بابک اطلاع دقیقی در دسترس نیست، هر چند گزارش ها و یادداشت های سیاحان و جهانگردانی که از منطقه شهر بابک عبور کرده اند و از طرفی آثار به جای مانده از دست کندها و تونل های حفاری شده در کوهساران و حتی دشت های شمال، جنوب، شرق و غرب شهر بابک نشان دهنده قطعی استفاده از سنگ فیروزه می باشد. در عین حال متأسفانه زمان و تاریخ دقیق این دست کندها و استفاده از فیروزه هنوز مشخص و معلوم نیست. در خصوص برداشت فیروزه از معادن منطقه به دو مطلب باید توجه شود.

اول این که بیش از ۹۰ درصد فیروزه این منطقه همراه با فلز مس و در معادن مس وجود دارد. این همراهی مس و فیروزه باعث ایجاد شک و شبیهه در دست کندها و تونل ها شده است و دقیقاً برای ما معلوم نیست که کنده کاری ها بیشتر به چه منظوری بوده است، استحصال مس یا فیروزه و یا هر دو؟ چون عیار معادن مس منطقه از قابلیت خوبی برخوردار است. یعنی عیار بالای سنگ مس خود باعث تشکیل فرآیند فیروزه مرغوب، به دلیل تنوع رنگی سنگ فیروزه که خود ناشی از عیار بالای مس در این معادن می باشد و در هیچ جای دنیا دیده نشده است.

دوم این که شهر بابک و مناطق مسکونی آن در طول تاریخ گذشته دچار حوادث و ناهنجاری های تاریخی و انسانی مثل جنگ ها، هجوم اقوام بیگانه، قتل و غارت شده است که بنا بر شواهد تاریخی حداقل در دو دوره ی متفاوت شهر بابک به طور کلی خالی از جمعیت گردیده و در کل تخریب و محو شده است و این رویدادهای تاریخی در برداشت و استفاده از سنگ مس و یا فیروزه وقفه ایجاد کرده است.

آثار بدست آمده از تمدن جیرفت که آن را به عهد دقینوس و بیش از هفت هزار سال تخمین زده اند و فیروزه های به کار رفته بر روی ظروف و اشیاء تمدن جیرفت از تنوع رنگی برخوردارند، به طوری که بعضی از رنگ های اختصاصی فقط در معادن مس و فیروزه شهر بابک دیده می شود، اشیاء یافت شده در عمق زمین نیز گاهی با فیروزه تزئین شده اند که به عنوان مثال از تاج خشیایار شاه که در منطقه راویز از توابع شهر بابک یافت شده است، نام برده می شود و متأسفانه این اثر به دست دلان عتیقه افتاده و دقیقاً مشخص نیست که در کدام موزه جهانی است.

در تاریخ معاصر و صدهای گذشته کلمه شهر بابکی اصولاً به فیروزه اطلاق می شده است. (لغت نامه دهخدا) به مانند این که امروزه وقتی برای خرید فیروزه گفته می شود نیشابوری. فروشنده و یا طرف مقابل دقیقاً متوجه می شود

که منظور فیروزه است.

■ نحوه استخراج فیروزه در گذشته به چه شکل بوده است؟ در حال حاضر چگونه است؟

استخراج و برداشت فیروزه از معادن میدوک و معادن چاه فیروزه و معدن ایجو که هر سه معدن در یک راستا و در حاشیه جنوبی دامنه های رشته کوه های مرکزی ایران و به فاصله ۴۰ الی ۵۰ کیلومتری از یکدیگر واقع شده اند در گذشته به صورت مختلف در سطح زمین و حفر تونل بوده است به طوری که هنوز آثار باقیمانده از تونل های کنده شده هم در کوهستان و هم در دشت ها دیده می شوند. در محل معدن میدوک که بیشترین رگه های فیروزه را دارا می باشد، رگه های فیروزه از سطح تا عمق زمین وجود دارند و برداشت فیروزه از این معدن بیشتر برداشت سطحی بوده و اصولاً نیازی به حفاری و ایجاد تونل نداشته است. در مناطق و معادن دیگر که تونل ها بیشتر به خاطر به دست آوردن سنگ مس ایجاد و فیروزه خود به خود برداشت می شده است. از آنجایی که کوهستان به لحاظ امنیت از درجه بالایی برخوردار است رشته کوه شمال و شمال غربی شهر بابک که همان رشته مرکزی ایران و همان رشته مسی جهانی است و از مرزهای هند تا کوه های توروس و آنتی تورس ترکیه و در نهایت اروپا ادامه می یابد یکی از شاهراه های جاده ابریشم بوده که در طول این رشته کوه کشیده شده است و یقیناً این راه از محل معدن میدوک عبور می کرده و فیروزه این معادن را وارد تجارت آسیا، اروپا نموده است.

امروز برداشت فیروزه از معادن نامبرده و در هر سه معدن موجود فقط از طریق انفجار و باطله برداری به خاطر فلز مس صورت می گیرد. روش انفجاری به خاطر استحصال مس، سنگ فیروزه را تحت الشعاع قرار داده و بخشی از فیروزه به همراه باطله به خاکریزها و قبرستان های فیروزه می رود و بخشی هم توسط کارگران شرکت های معرفی شده و مورد تأیید مجتمع مس برداشت می شود که متأسفانه تا کنون قانون و مقررات مشخصی در مورد آنان تعریف نشده است.

البته در اینجا قابل ذکر است که معادن فیروزه شهر بابک از نادرترین معادن جهان هستند که سنگ فیروزه و سنگ مس در یک نقطه و یک معدن وجود دارند. بنابراین هر گونه اقدامی در محل معدن و در جهت استحصال سنگ مس، متأسفانه عیناً فیروزه را هم در بر می گیرد و به زبان دیگر فیروزه معادن شهر بابک به طور صد در صد تحت تاثیر و دستخوش فلز مس و به ناچار دنباله رو صنعت مس می باشد. لذا زادگاه صنعت مس شهر بابک و صنعت فیروزه شهر بابک در یک محل است و این امر محاسن و معایب خاص خود را دارد. در این گونه معادن حرف آخر را صنعت مس می زند نه صنعت فیروزه.

■ ذخایر معدن چگونه است؟

معدن مس میدوک بیشترین و متنوع ترین فیروزه را داراست، فیروزه این معدن به دو قسمت فیروزه گل قرمز که در محیط خشکی و سطح معدن بوجود آمده است و فیروزه گل سفید محیط آبی در عمق معدن تقسیم می شود. که البته فیروزه گل قهوه ای خشکی هم از رنگ و سختی و جلاپذیری نسبت به فیروزه محیط آبی ارجحیت دارد. سال های اولیه شروع به کار معدن کلا فیروزه گل قهوه ای برداشت می شد و در حال حاضر فیروزه برداشت شده از نوع گل سفید است. اصطلاح گل قهوه ای و یا گل سفید منسوب به باطله همراه با فیروزه است، اصولاً فیروزه های باطله قهوه ای رنگ از بازار بهتری برخوردارند تا فیروزه های باطله سفید.

فیروزه به دست آمده در انفجار به چهار قسمت تقسیم می شوند:

بر داشت و از طرف دیگر خوشحالی و استقبال سایر دست اندرکاران فیروزه را در سراسر کشور. نکته حائز اهمیت در این جا فیروزه نیشابور با قدمت چندین صد ساله و نحوه برخورد آن با پدیده فیروزه شهر بابک بود. می توان گفت که تمامی صاحبان صنعت فیروزه ایران استقبال نمودند اما با فراگیر شدن عرضه به بازار و تاثیر آن بر قیمت ها باعث نارضایتی سهامداران فیروزه نیشابور شد. چالشی غیر قابل انکار دیگر که دامنگیر فیروزه شهر بابک می باشد حجم ورودی آن به بازار است و چون هنوز در خصوص فیروزه ساماندهی دقیق و مشخصی صورت نگرفته لذا حجم عرضه به صورت خام به بازارها باعث کاهش قیمت ها شده است. از طرفی تبلیغات منفی خریداران از ابتدا تا به امروز مبنی بر این که فیروزه شهر بابک کیفیت ندارد و یا سختی ندارد و... همه این ها باعث شده است تا فیروزه شهر بابک لطمه های اساسی بخورد و ماهرانه تر این که آن را به نام فیروزه کرمان قلمداد کرده اند، امروزه دلالتان فیروزه با تخریب فیروزه شهر بابک تحت عنوان فیروزه کرمان بیشترین سود را به جیب زده اند. تنها راه برون رفت از این معضل جلوگیری از خروج بی حساب و کتاب فیروزه شهر بابک از معدن و اعلام قاچاق آن در یک دوره است.

■ برنامه های اتحادیه برای فرآوری فیروزه چه می باشد؟

از ابتدا کارگاه هایی به صورت خودجوش برای فرآوری فیروزه به وجود آمدند که با روش های معمول کار تراش انجام می دهند. اتحادیه تعداد حدود ۵۰۰ نفر از افراد را به صورت رایگان آموزش داده است که تمامی آنان به کار فرآوری مشغولند. اتحادیه اعتقاد دارد که نباید در خصوص فیروزه ماشین را جایگزین انسان کرد و همواره از فرآوری دستی و انسانی تحت عنوان هنر پشتیبانی نموده است و فرآوری ماشینی را مردود می داند. البته در زمینه ی ساخت و تولید دستگاه های مجهز و دقیق تدابیری را اندیشیده است تا کیفیت تولیدات فرآوری شده در سطحی باشد که بتواند با تولیدات سایر شهرهای سابقه دار در تراش فیروزه رقابت کند. به همین دلیل در حال حاضر تراشکاران شهر بابکی توانسته اند بهترین فرآوری را انجام داده و حتی از بسیاری جاهای دیگر پیشی گرفته اند.

■ اتحادیه برای حضور در بازارهای جهانی چه برنامه هایی دارد؟

اتحادیه برای حضور در بازارهای جهانی اقدام هایی انجام داده است از جمله دعوت از گروه های ایتالیایی، عربی و حتی آلمانی در دستور کار است. البته اتحادیه هنوز به علت عدم تمکن مالی و نداشتن سرمایه لازم در کار بازاریابی به صورت جدی وارد نشده است اما تعدادی از تعاونی ها به بازارهای داخلی و خارجی دست

۱. بخشی جمع آوری می گردد.
۲. بخشی در زیر چرخ های رفت و آمد وسایل سنگین خرد و خمیر می شود.
۳. بخشی به خاکریزها و دپو می رود و به تاریخ سپرده می شود.
۴. بخشی هم به صورت غیر مجاز وارد بازار می گردد.

از میزان احتمالی ذخیره معادن میدوک برآورد دقیقی در دست نیست. آنچه که به طور قطع و یقین می توان گفت این است که چون این معدن فیروزه و معدن مس عیار بالا همزیست و با هم هستند تا زمانی که فلز مس وجود داشته باشد فیروزه هم در لابلای توده های مسی وجود دارد. تجربیات چهل ساله ی گذشته نشان می دهد که این دو از هم جدا پذیر نبوده و پیوسته فیروزه چه در توده های باطله و چه توده های مواد وجود داشته و دارد. البته امکان تخمین میزان فیروزه این معدن وجود دارد و این اقدام باید در آینده صورت بگیرد.

■ نحوه فروش فیروزه استخراج شده به چه صورت است؟

در مورد نحوه فروش، از ابتدا تا به امروز با مقام های مسوول شهر و همچنین مسوولان شرکت ملی مس رایزنی و صحبت هایی شده است. اجماع قطعی آن است که سنگ فیروزه حتی المقدور به صورت خام فروخته نشود و در همین شهرستان فرآوری شده و محصولات تولیدی آن به بازارهای داخلی و خارجی عرضه گردد. لازم می دانم در خصوص فیروزه و پیشبرد ساماندهی آن از نماینده محترم فعلی شهرستان در مجلس شورای اسلامی، آقای فرماندار و امام جمعه محترم، رؤسا و مسئولین فعلی مجتمع مس منطقه شهر بابک که انصافاً همکاری و جدیت تمام دارند، نهایت تشکر و قدردانی گردد. هدف آن است که این نعمت خدادادی برای اشتغال شهرستان به کار گرفته شود و تا کنون هم اقدام هایی صورت گرفته است. به طوری که تعداد کارگاه های تراش فیروزه روز به روز در حال افزایش است. ارزش افزوده فیروزه شهر بابک در مقابل خام فروشی آن صد به صفر است. زیرا افراد گروه های آلمانی - ایتالیایی که از نزدیک معادن و فیروزه شهر بابک را دیده اند به صراحت اقرار دارند که بی نظیر ترین فیروزه جهان است و تمایل به سرمایه گذاری در بخش فیروزه شهر بابک دارند که به امید خدا مراحل قانونی آن در آینده طی خواهد شد.

■ فیروزه شهر بابک چه ویژگی و مزایایی دارد؟

فیروزه شهر بابک از تنوع رنگی بالایی برخوردار است. در دو قسمت سبز و آبی. از سبز و آبی کم رنگ تا سبز و آبی پر رنگ دیده می شود. بخشی از فیروزه شهر بابک هم سفید رنگ با زمینه ی آبی کم رنگ است که این نمونه بیشتر توسط خریداران غیر بومی خریداری و روانه احياء می گردد، که پس از احياء بی نظیر است و در بازارهای جهانی متاسفانه به نام فیروزه آمریکایی به فروش می رود. انواع مختلف فیروزه شهر بابک از جلاپذیری خوبی برخوردار است. فیروزه های عجم و شجر هم در فیروزه شهر بابک وجود دارد. فیروزه شهر بابک معجونی است از طیف های رنگی که به صور مختلف خودنمایی می کنند. بعضی از انواع فیروزه شهر بابک نور پذیر بوده و گاهی اصولاً نور را عبور می دهند که جزء بهترین نوع فیروزه است (کتاب جهان جواهرات تالیف داریوش ادیب).

■ چالش های شما در مواجهه با بازارهای داخلی و خریداران سنگ فیروزه چیست؟

وقتی که فیروزه شهر بابک پا به عرصه وجود گذاشت از یک طرف خوشحالی مردم منطقه شهر بابک را در

یافته‌اند. اتحادیه فیروزه شهر بابک نوپا و چند سالی است که بوجود آمده و البته با هماهنگی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و آمد و شد توریست‌های داخلی و خارجی در تعامل کامل است و این موضوع می‌تواند اتحادیه را در دست‌یابی به بازارهای خارجی کمک نماید.

■ از دیدگاه دست‌اندرکاران اتحادیه، مشکلات پیش‌روی صنعت فیروزه کدام است؟

در میان صنایع مربوط به سنگ به خصوص سنگ‌های قیمتی می‌توان گفت که فقط در دوره معاصر فیروزه و آن هم فیروزه نیشابور بوده است که حرفی برای گفتن داشته است و الا در مورد سنگ‌های غیر از فیروزه در ایران نه شناخته شده بوده اند و نه گزارشی موثق از وجود آن‌ها در منطقه ای از کشور ارائه شده است. تقریباً از سه دهه پیش صنعت سنگ به طور کلی و به تدریج خود را نشان داد که فیروزه در راس آن قرار داشت. فیروزه نیشابور به علت رگه‌ای بودن و مشکلات خاص استخراج آن جوابگوی حتی بازارهای داخلی هم نبود. انقلابی در صنعت فیروزه نیز بوجود آمد. کشف معادن میدوک در شهر بابک و استخراج مس و به همراه آن کشف فیروزه این معادن بود. فیروزه شهر بابک یک باره و در حجم وسیعی وارد بازار شد و یک سر در گمی در صنعت فیروزه بوجود آورد. تلاطم صنعت فیروزه هنوز ادامه دارد و تا زمانی که فیروزه شهر بابک جایگاه واقعی خود را پیدا نکند صنعت فیروزه ایران همچنان بدون برنامه و با کس و قوس‌های فراوانی روبرو خواهد بود.

از نگاه جامع و کلی صنعت فیروزه ایران به طور قاطع و ۹۰ درصد در گرو فیروزه شهر بابک است. اگر فیروزه شهر بابک در یک جدول زمانی سازماندهی شود، تمام مشکلات صنعت فیروزه ایران بر طرف خواهد شد. ورود حجم گسترده فیروزه شهر بابک با خصوصیات و ویژگی‌های خاص خودش در بازارها، مسئله قیمت‌ها، فروشندگان، خریداران و فیروزه تراشان را تحت الشعاع قرار داده و وضعیت عرضه و تقاضا را به هم زده است، باید قدر این نعمت خدادادی را دانست و در زمانی که کشور ما با بحران تحریم‌ها و بحران بیکاری روبروست، اقتصاد مقامی را محور قرار داد و صنعت فیروزه را به سمت اقتصاد مقامی و ایجاد اشتغال هدایت نمود. در دنیای امروز از نظر حجم و کیفیت، فیروزه‌ای به مانند فیروزه شهر بابک وجود ندارد حتی تخمین میزان فیروزه شهر بابک در معادن آن برای صدها سال آینده دور از ذهن نیست، در کدام معادن فیروزه جهان ضخامت رگه‌های فیروزه به بیش از ۵۰ سانتیمتر می‌رسد؟ از نظر اتحادیه با پیدایش فیروزه شهر بابک و بروز یک انقلاب در صنعت فیروزه می‌توان گفت صنعت فیروزه ایران نوپاست، دولت و یا شرکت‌های خصوصی باید

وارد قضیه شده و این صنعت را پا به پای صنعت مس به پیش ببرند. فیروزه سنگ جهانی و مورد قبول و استفاده جهانیان است و نباید آن را دست‌کم گرفت.

■ نحوه تعامل دست‌اندرکاران صنعت فیروزه شهر بابک با ارگان‌های دولتی چگونه است؟

خوشبختانه اتحادیه و سایر دست‌اندرکاران صنعت فیروزه شهر بابک در تعامل کامل و روشن با تمامی ارگان‌های دولتی هستند و در حقیقت نمی‌توان نقش ارگان‌های دولتی را در قضیه فیروزه شهر بابک بی‌اهمیت جلوه داد زیرا در اینجا معادن مس و فیروزه با هم هستند. نقش دوایر دولتی در مورد فلز مس باید در مورد فیروزه هم ایفا گردد و حضور دوایر دولتی مثل فرمانداری، اداره صنعت، معدن و تجارت، اداره کار و رفاه اجتماعی و حتی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به خصوص شرکت ملی مس ایران و مجتمع مس منطقه شهر بابک در پشت سر فیروزه شهر بابک لازم و قابل احساس است و تا کنون هم بوده است و این دوایر با اتحادیه در تعامل کامل هستند.

■ مشکلات پیش‌روی اتحادیه برای توسعه صنعت فیروزه چیست؟ چه راهکارهایی را برای حل موانع پیش‌رو پیشنهاد می‌نمایید.

توسعه صنعت فیروزه شهر بابک در گرو یک برنامه ریزی دقیق از محل استخراج و جمع‌آوری تا پشتیبانی تعاونی‌ها و کارگاه‌های تراش و بازاریابی آن است که به امید خدا اقدام‌هایی صورت گرفته است تا اول از حجم خروجی معدن به بازار کم شود و بعد جلو حیف و میل آن گرفته شود، قیمت‌ها تثبیت گردند، البته برندسازی فیروزه شهر بابک در دستور کار است و برگزاری نمایشگاه‌ها و همایش‌ها لازم و ضروری است. بسیاری از تلاشگران عرصه فیروزه هنوز محل جغرافیایی شهرستان شهر بابک را نمی‌دانند و لاجرم با فیروزه شهر بابک آشنایی ندارند.

■ سخن پایانی

در پایان لازم می‌دانم از جدیت و پشتکار، همدلی و همراهی سروران گرامی، روسا و مسوولان دوایر دولتی، نهادها و ارگان‌های دست‌اندرکار فیروزه شهر بابک به خصوص حضرات محترم، امام جمعه جناب آقای انصاری، نماینده شهرستان جناب آقای علی اسدی، فرماندار جناب آقای علیرضا اسدی، ریاست محترم اداره کار و امور اجتماعی جناب آقای کرهانی، مدیر محترم مجتمع مس شهر بابک جناب آقای جلیل حسانی و آقایان جعفر رضازاده، سعید ملائی، حسن مهدوی پور به خصوص ریاست محترم روابط عمومی مجتمع مس شهر بابک جناب آقای علی ایزدخواه که در راستای رهنمودهای مقام معظم رهبری و موضوع فیروزه شهر بابک در جهت اشتغال زایی همواره مساعدت و همراهی نموده اند کمال تشکر و قدردانی شود.

نقش تکنولوژی در هنر صنعت گوهرتراشی

سید محمد حسینی

ایران از منابع و معادن گوهرسنگ بسیار زیادی برخوردار است که کیفیت بعضی از گوهرهای موجود در ایران در دنیا بی‌مانند می‌باشد و در صورتی که به‌خوبی فرآوری شود، ارزش افزوده قابل توجهی نیز در بر خواهد داشت. تراش گوهرسنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در کشور به‌صورت سنتی بوده و هست. هنر تراش سنتی گوهرسنگ‌ها بسیار حائز اهمیت بوده و می‌بایست به موضوع صنایع دستی تا حد زیادی بهاداده شود چراکه صنایع دستی یک کشور اصالت آن کشور را به نمایش می‌گذارد.

مورد مهمی که در این زمینه بسیار مورد توجه می‌باشد موضوع واردات بیش از حد محصولات فرآوری شده گوهرسنگی می‌باشد که به دلیل نبود تکنولوژی و تجهیزات نوین تراش، خسارت‌های زیادی را به بخش تولید وارد نموده و باعث خروج قابل توجه ارز از کشور عزیزمان ایران گردیده.

همچنین تنها، موضوع تولید مدنظر نبوده بلکه معادن زیادی که خروجی آن‌ها خام فروشی و در کشورهای دیگر فرآوری و مجدد به کشور برمی‌گردد نیز موضع بسیار مهمی می‌باشد که آسیب‌های جدی به این بخش وارد نموده است و می‌بایست در تولید تمام جوانب آن در نظر گرفته شود به‌طوری که پاسخگوی تمامی نیازهای داخل نیز بود به‌طور مثال می‌توان هم از لحاظ سطح اجتماعی و هم مالی مصرف‌کنندگان داخل کشور را پوشش داد و همچنین تولید محصولات فقط برای یک قشر خاص نیز نباشد.

شاید در این هنر و صنعت ارزشمند برای صادرات برنامه‌ریزی‌های خوبی صورت گرفته باشد اما بازاری که در حال حاضر در داخل کشور وجود دارد می‌تواند، هم به اشتغال پایدار کمک و هم از خام فروشی جلوگیری نماید.

دانش بنیان واژه‌ای پر مسما است که بی‌شک تأثیر بسیار زیادی در پیشرفت صنایع مختلف داشته، اما جای خالی آن در هنر و صنعت گوهر تراشی شدیداً احساس می‌گردد. در این هنر و صنعت می‌توان تکنولوژی‌های روز دنیا را به‌صورت کاربردی و اصولی استفاده نمود همچنین در پیشرفت و پیشبرد این صنعت ارزشمند تأثیر قابل توجهی داشت که متأسفانه در صنعت تراش گوهرسنگ‌ها فقر تکنولوژی و برنامه‌ریزی شدیداً احساس می‌گردد. در ورود تکنولوژی به این هنر و صنعت بایستی دقت داشت که ارزش صنایع دستی به‌طور کامل حفظ گردد. به‌طور مثال فرش ماشینی به‌هیچ‌عنوان نمی‌تواند جای هنر فرش دستبافت را بگیرد ولی بسیار پر مصرف‌تر نسبت به فرش دستبافت هست به‌طوری که همه‌گیر شده و همه از آن استفاده می‌کنند در قسمتی می‌شود موضوع گوهرسنگ‌ها را با این مثال مطابقت داد.

در بعضی موارد دستی یا ماشینی بودن، تأثیر چندانی در ارزش گذاری و قیمت ندارد ولی مهم‌ترین موضوعی که مطرح می‌باشد کیفیت محصول بوده که در گرید بندی‌ها، رتبه‌های خوبی را به خود اختصاص می‌دهد. یکی از این موارد فست تراشی می‌باشد. به‌عنوان مثال مؤسسات بزرگی که در دنیا برای گوهرسنگ‌های گران قیمت شناسنامه صادر می‌کنند یکی از پارامترهای مهم و تأثیرگذار در صدور شناسنامه، کیفیت تراش گوهر می‌باشد که به‌هیچ‌عنوان دستی یا ماشینی بودن آن ذکر نمی‌گردد و اگر تکنولوژی‌های روز دنیا وجود داشته باشد می‌توان این محصولات گوهرین را با بهترین کیفیت تراش داده که بسیار تأثیرگذار خواهد بود؛ و ارزش افزوده‌ی قابل توجهی را نیز در پی خواهد داشت. همان‌گونه که با ظهور ماشین‌آلات کنترل عددی در صنایع مختلف پیشرفت چشمگیری در بالا بردن تنوع و کیفیت به وجود آمده و همین ماشین‌آلات نوین باعث گردید که جهش صنعتی بسیار متفاوت‌تر، بروز ظهور داشته و در هنر و صنعت تراش گوهرسنگ‌ها نیز، نیازمند جهش‌های این‌چنینی بوده طوری که در جامعه جهانی حرف برای گفتن و توانی برای رقابت منطقی ایجاد گردد.

ضرورت توجه به مفهوم و جایگاه طراحی در تولید زیورآلات

انسان‌ها همواره از بدو خلقت تاکنون به موضوع زیور در جلب توجه دیگران به خود به دلایل مختلف پرداخته است. البته با سپری شدن زمان و اعصار کاربری زیور دستخوش تغییرات فراوانی شده است که عوامل مؤثر در این دگرگونی را می‌توان از جنبه‌های فرهنگی، اقتصادی، تاریخی و جغرافیایی و غیره مورد بررسی عمیق قرارداد. برای نمایش و ابراز چگونگی اندیشه، سنت‌ها و باور یک قوم خاص، دستاوردهای اقتصادی، فن‌آوری به‌روز در تولید، به‌کارگیری منابع طبیعی بومی در تقابل و تعامل با اقوام و جوامع دیگر، استفاده از زیور با طرح‌های هدفمند ساده‌ترین و گاه هوشمندانه‌ترین راه می‌نماید.

یکی از موضوعات پراهمیت در بررسی قدمت تاریخی یک قوم، پژوهش باستانی قطعات زیورآلات کشف‌شده در آن منطقه است. همان‌گونه که آثار بسیار ارزشمند ساخته دست هنرمند و توانمند ایرانیان باستان و پس از اسلام در موزه‌های داخلی و خارجی مرجعی افتخارآمیز و معتبر برای پژوهشگران حوزه‌ها و رشته‌های مختلف در شناخت تاریخ و تمدن غنی ایرانی قلمداد می‌شوند. شاید کهن‌ترین زیورآلاتی که توسط انسان ساخته‌شده مربوط به صدف‌های سوراخ‌شده با قدمت ۱۱۰ هزارساله است که در غاری در مراکش یافت شده. با بررسی جنس به‌کاررفته در قطعات زیورآلات نخستین باستانی درمی‌یابیم که استخوان، پر، دندان و پنجه حیواناتی که برای تهیه غذا شکار می‌شدند چوب و گیاهان و سنگ‌ها منبع الهام و الگوبرداری بشر در ساخت زیورآلات بوده‌اند؛ یعنی طبیعت بنای ساختاری منبع الهام و در تشکیل سلیقه انسان اولیه بوده است.

در ایران اگر مادها را بتوان پیشرو در ایجاد سبک هنری دانست قطعاً در دوره هخامنشیان، تولید زیورآلات دارای تنوع بسیار زیادی بوده است در دوره اشکانیان ساخت زیورآلات باشکوه‌تر با تزئینات و درخشان‌سازی بیشتر رواج یافت و کیفیت زیورآلات در زمان ساسانیان به اوج شکوفایی رسید. مصنوعات به جنس مس مربوط به عصر مفرغ با کاربری زیور کشف‌شده‌اند. اکتشافات باستانی در تورنگ تپه، دین‌خانه، حسنلو، دیلمان، گوگ تپه و امش وجود زیورآلات باستانی در ایران شمالی را ثابت می‌کند. علاوه بر این جواهرات کشف‌شده در شوش و فلان ایران به شکل دستبندها، گردنبندهای تزیین‌شده و یافتن نخستین نمونه دستبند طلای ایرانی که در انتها به شکل کله شیر است در تپه‌های

مارلیک، نشان‌دهنده نازک‌کاری و ویژگی‌های خاص دوران هخامنشی است. در بررسی و کاوش در ژرفای تاریخ زیورآلات درمی‌یابیم اجناس به‌کاررفته در مصنوعات جواهر وابسته به شرایط اقلیمی و جغرافیایی آن منطقه بوده است پس یکی از عوامل مؤثر در ساخت آثار خاص یک منطقه مواد بومی اکتشاف شده در آن محل است. از سویی دیگر جلوه فرهنگی هر قوم از هر منطقه در هر دوره تاریخی در مصنوعات بومی آن متجلی است.

با بررسی مصنوعات زیور دوران مختلف از مناطق گوناگون از منظر (چشم‌انداز) نماد شناسانه، زیبا شناسانه و غیره می‌توان به خاستگاه‌ها، جنبه‌های فرهنگی و مفاهیم اعتقادی و باورهای آن تمدن خاص پی برد؛ بنابراین منبع الهام و روند ایده پردازی در تعامل فرهنگی بین جوامع و تمدن‌ها نقشی مؤثر و پررنگ داشته و خواهد داشت. بی‌تردید روش تولید زیورآلات و ماشین‌آلات و فن‌آوری به‌کاررفته در خط تولید در کیفیت ارائه محصول و انتقال مفهوم موردنظر نقشی اساسی ایفا می‌کنند. در طول تاریخ استادان زرگری و جواهرسازان ایرانی همواره الگوی سازندگان (زرگرهای) کشورهای همسایه بوده‌اند همان‌گونه که پادشاهان روزگاران هخامنشی و ساسانی آن‌چنان به زیورآلات اشرافی علاقه‌مند بوده‌اند که مورخینی نظیر توفیلاکتوس از بیزانس و ثعالبی عرب در وصف تاج و تخت پادشاهان مذکور مطالبی نوشته‌اند و اعتراف کرده‌اند که طلا و جواهرسازان ایرانی در عصر خود همواره شهره آفاق بوده‌اند؛ اما این پرسش مطرح می‌شود که به چه دلیل ایران از نظر فن‌آوری تولید زیورآلات جایگاه پیشین خود را در منطقه ندارد و طرح‌های اصیل ایرانی سهم کم‌رنگی در بازار داخلی و بین‌المللی دارند. مدت‌زمان طولانی روند تولید بسیار کند و سنتی انجام‌شده است طرح‌ها بی‌هدف و غالباً نامفهوم و بدون تنوع عرضه شده‌اند. علاوه بر این قوانین دست و پاگیر و فرسایشی چه در زمینه تولید و فروش حتی در مورد صادرات این صنعت منفعل باقی‌مانده است. در نتیجه تنها بخشی که متأسفانه فعال شده واردات قطعات و مصنوعات طلا و جواهر است که به انفعال صنعت و تولید داخلی دامن زده است که باعث بیکاری تعداد زیادی از فعالین این صنعت می‌شود درحالی‌که طرح‌های زیادی با فرهنگ بیگانه همراه با نمادها و مفاهیم ضد مذهبی و اجتماعی مغایر با فرهنگ اصیل ایرانی و اسلامی به‌صورت گسترده وارد شده و به فروش می‌رسند در بهترین حالت طرح‌هایی بیگانه و نامفهوم در میان قطعات وارداتی مشاهده می‌شود.

آنچه مسلم است جایگاه بسیار مهم و مؤثر طراحی و ایده پردازی در تولید و البته نقش سازنده

آن در تقابل با هجمه فرهنگی مصنوعات وارداتی است؛ اما پیش از طرح هرگونه راه کار لازم است ابتدا به تشریح واژه‌های پرکاربرد طراحی، ایده پردازی، خلاقیت و نوآوری، اتود زدن و مدل‌سازی بپردازیم. اگر ایده پردازی یا ایده یابی را نخستین گام ورود به جریان پیچیده طراحی بدانیم بی‌تردید رهایی از دغدغه‌ها و گفتگوهای درونی مزاحم برای الهام گرفتن خالص و ناب از موضوعی مشخص ضروری است. برای ایده پردازی روش‌ها و تکنیک‌های مختلفی وجود دارد از قبیل نقشه ذهنی، تصویرسازی و محرک‌های تصویری استوری‌برد، تحلیل ریخت‌شناسی و غیره. نوآوری به کارگیری ایده‌های نوین ناشی از خلاقیت است و خلاقیت فرآیند ذهنی کشف ایده‌ها و مفاهیم، یا آمیزش ایده‌ها و مفاهیم موجود است که توسط فرآیند بینش خودآگاه یا ناخودآگاه تحریک می‌شود. در واقع خلاقیت یعنی به کارگیری توانایی‌های ذهنی برای ایجاد یا تبلور یک فکر یا مفهوم جدید که برخی نیز آن را به ترکیب ایده‌ها یا ایجاد پیوستگی بین ایده‌ها تعبیر نموده‌اند (سایت رسانه‌های اجتماعی Social Media).

اتود زدن هم مانند اسکیس به معنای یادداشت سریع و کلی از جسم است که در فرهنگ معین از آن به‌عنوان طراحی مقدماتی یاد می‌شود. مدل‌سازی به‌صورت دستنی و سنتی با کار کردن روی موم یا فلز سالیان متمادی انجام‌شده است که به دلیل سرعت کیفیت و ظرافت پایین‌تر جای خود را این چند سال اخیر به مدل‌سازی با استفاده از رایانه و ساخت مدل با دستگاه‌های نمونه‌ساز سریع داده است. طراح در صنعت طلا و جواهر به کسی گفته می‌شود که علاوه بر تسلط به تکنیک‌های طراحی با ابزارهای متنوع با فن‌آوری نوین فرآیند تولید، دستگاه‌های مختلف دخیل در تولید و مواد گوناگون مناسب با ساخت زیورآلات آشنایی کامل داشته باشد و براساس این شناخت و با توجه به نیاز بازار بتواند به‌عنوان مشاور تولید به‌صورت هدفمند طرح و سبکی جدید متناسب با فرهنگ جامعه ارائه دهد. ما در ایران طراحان زیورآلات بسیار توانمند و خوش‌ذوقی داریم پس چگونه است که هنوز از ورود مصنوعات بیگانه بی‌هیچ دلیل منطقی‌ای به داخل کشور رنج می‌بریم؟

بزرگ‌ترین و مهم‌ترین مانع از همکاری طراحان و تولیدکنندگان عدم اطمینان متقابل است همچنان که تولیدکنندگان به توانایی طراحان داخلی کمتر اعتقاد داشته و از سویی دیگر طراحان از بیم کپی شدن طرح خود به دلیل فقدان حق مالکیت معنوی نمی‌توانند به‌طرف مقابل کاملاً اعتماد کنند.

با توجه به بازار بزرگ ایران که به لحاظ مصرف طلا و جواهر جزء ۱۰ کشور مصرف‌کننده برتر دنیا قرار دارد و نام‌گذاری سالی جاری به‌عنوان حمایت از کالای ایرانی بسیار شایسته است با برطرف کردن موانع، مصنوعات زیور کاملاً ایرانی اسلامی را به‌منظور فرهنگ‌سازی هدفمند در ویتترین فروشگاه‌های کشور شاهد باشیم. با در نظر گرفتن مشاغل طراحان و مدل‌سازی طلا و جواهر که به ابزار و مواد چندانی نیاز ندارند و آموزش آن‌ها یک دوره حدوداً ۱۲۰ تا ۱۵۰ ساعته است پس می‌توان این مشاغل را جزء مشاغل خانگی در نظر گرفت و چون محصول این مشاغل را می‌توان به‌صورت مجازی و از طریق اینترنت به‌سرعت انتقال داد بنابراین هر فردی در هر منطقه‌ای با ساده‌ترین امکانات می‌تواند مشغول به کار شود.

■

هنر و هنرمندان اصیل را دریابید

علی جنگی، فرزند استاد و پدر قلمزنی خراسان اسماعیل جنگی، بیش از ۳۱ سال است که مشغول فعالیت در رشته قلمزنی سنتی و هنر ناب ایرانی می‌باشد. وی گذشته هنری خود را چنین بیان می‌کند که: هنر قلمزنی را با این دیدگاه که باید بهترین در جهان شوم، آغاز کردم و با این تمرکز هنرهایی مربوط به قلمزنی را آموزش دیدم. هنر طراحی و مجسمه‌سازی را نزد استاد توانمند جناب آقای محمود عطایی فر و هنر خطاطی و استفاده صحیح از خط نستعلیق و ثلث را نزد استاد رضا وزیری آموزش دیدم و این هنرها را به پای هنر اصیل قلمزنی ریخته تا بتوانم به هدفم برسم.

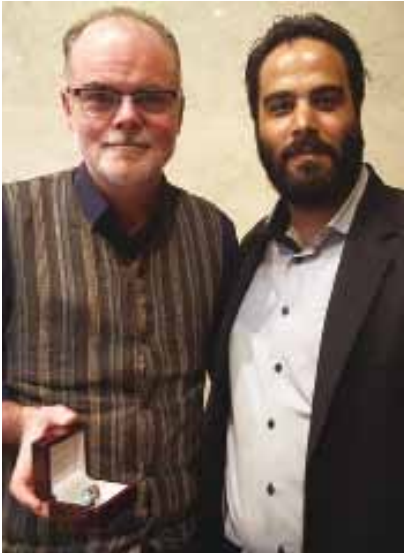
در اینجا لازم است یادآور شوم پدر و استاد عزیزم، در همه هنرها و سبک‌های قلمزنی تسلط کامل داشت و دلسوزانه این هنرها را به من که مشتاق آموزش بودم، می‌آموخت و من نیز بعد از ۱۵ سال تلاش که از سخت‌ترین روزهای زندگی هنریم بود، از بابت اینکه به دنبال سبک جدید و بالاترین سطح قلمزنی هنری بودم، به باری خداوند متعال و اهل بیت (ع) توانستم قلمزنی سه‌بعدی در ابعاد میلی‌متری را ابداع و پس از آن نفیس‌ترین انگشتر هنری و معنوی جهان بنام «ضامن آهو» را خلق نمایم و همچنین توانستم چندین اثر نفیس هنری دیگر را به موزه‌های جهان ارائه کنم که به گفته کارشناسان باعث رشد هنری مشهد و کشور و ایجاد شوق و اشتیاق در بین جوانان و نوجوانان و جذب آن‌ها به هنر قلمزنی بر روی انگشتر شده است و از این بابت خداوند منان را سپاسگزارم.

البته همه عزت و شأن و جایگاه هنری خودم را جدا از اساتید عزیزم، ابتدا از خداوند متعال و لطف خاصه ولی نعمت‌مان حضرت علی بن موسی‌الرضا (ع) می‌دانم که این امر را بارها گفته‌ام. یکی از نقاط عطف شغل هنری من این است که هنر و معنویت را در کنار هم قرار داده‌ام که خود باعث شده کارهای هنری‌ام تأثیرگذارتر باشد و فرهنگ و هنر و مکتب شیعی را در قالب یک انگشتر به جهانیان معرفی نمایم.

پیرامون کار بر روی انگشتر و آن‌هم در این ابعاد ریز نیز همان‌طور که همیشه گفته‌ام که یک انگشتر، موزه‌ای متحرک است که می‌تواند انتقال‌دهنده پیام‌هایی از هنر و تمدن و فرهنگ یک سرزمین به سرزمین‌های دیگر باشد و من نیز با این دید تمام استعدادم را صرف آفرینش یک انگشتر هنری و معنوی می‌کنم که در این راستا پیام‌های بسیار

ضامن آهو نفیس‌ترین انگشتر هنری و معنوی جهان

دکتر کوبین مسوول آسیا و اقیانوسیه یونسکو در حال رونمایی از نفیس ترین انگشتر هنری و معنوی جهان

انگشتر آیه تطهیر که بیش از چهار ماه وقت صرف خلق آن شده است

لوور چه جایگاهی دارد و در چه ابعاد بسیار کوچکی قلم زنی کرده اند، به ایرانی بودنمان می بالیم ولی از یک سو به دلیل قدرشناسی، سیاست غلط و عدم حمایت ها، هنر ما نه تنها نسبت به چند هزار سال قبل پیشرفتی نداشته، بلکه پسرفت هم داشته و دچار ضعف مدیریتی بسیاری شده است. حال به این سوال باید پاسخ داد به راستی جایگاه هنر ایرانی کجاست؟

ضامن آهو نفیس ترین انگشتر هنری و معنوی جهان

زیبایی برابم آورده شده که به یکی از آن ها که بسیار ارزشمند است اشاره می کنم. هنگامی که یکی از همین آثار هنری و معنوی را در قالب انگشتر به یکی از سفیران جمهوری اسلامی داده بودم، خبری دریافت کردم که این اثر هنری و معنوی باعث مسلمان شدن فردی غیرمسلمان شده است، متوجه شدم جلوه بالای هنر باعث جذب مخاطب شده و... کلماتی مانند علی ولی... و الحق مع علی... ایجاد سؤال در ذهن بیننده کرده بود بنابراین اگر حامل انگشتر از علوم دینی برخوردار باشد می تواند همچون آن سفیر با ارائه کتب دینی، امیرالمؤمنین را معرفی نماید. بگذارید در اینجا به عنوان یک نماد و کسی که خواسته با تمام توانش به هنر این سرزمین خدمتی بکند و نیز به عنوان کسی که بیشترین ضربه را از نامهربانی ها خورده است، دلیل این همه ناراحتی و غم نهفته را برایتان بازگو نمایم.

ابتدا چند سؤال مطرح می کنم. به نظر شما اگر ما بخواهیم ایران زمین را به جهانیان و به تمامی ادیان و فرهنگ ها معرفی کنیم باید چگونه این کار را انجام دهیم؟ هنرمندان واقعی که باعث رشد و نمو و تعالی این سرزمین هستند چه کسانی می باشند؟ جایگاه هنر این سرزمین کجاست؟ آیا هنر و فرهنگ ایرانی و مذهب شیعی در این کشور که ادعا دارد هنر نزد ایرانیان است و بس، به تمامی ملل جهان صادر می شود و باعث سرفرازی و رشد همه جانبه ایرانیان می گردد؟

آیا این سازمان که در قالب سه معاونت صنایع دستی، میراث فرهنگی و گردشگری می باشد و فقط یک معاونت صنایع دستی برای هنرمندان ایرانی کافیست؟ و سؤال های بسیاری که بی جواب مانده است!

حال بگذارید من جواب این سؤال ها را بدهم. اگر بخواهیم ایران زمین را به جهانیان معرفی کنیم نه با سیاستمداران، نه با ورزشکاران و نه با پول می توان معرفی کرد زیرا که سیاست سیاستمداران و ورزشکاران در دوران خودشان کاربردی دارد و پول هم که همه بهتر می دانید سبب عزت نخواهد شد. پس چگونه تمدن، فرهنگ و قدمت هنرمان را به دنیا معرفی کنیم با چه وسیله ای، چگونه و کجا؟

آری، تمدن و شأنیت و جایگاه هر سرزمینی در آثاری است که از دستان هنرمندان آن به جامانده است که نشان می دهد در هزاران سال قبل از ما چگونه و با چه مرتبتی می زیسته اند و فقط کیفیت و هنر دست هنرمندان واقعی، امروز افتخار ایران زمین و مایه مباهات همه ما ایرانیان است. وقتی در تخت جمشید قدم می زنیم هنر را درک می کنیم، وقتی آثار هنری ایرانیان در زمان سیک ها که بیش از ۵ هزار سال پیش زندگی می کردند را مشاهده می کنیم، می بینیم در موزه

استاد اسماعیل جنگی پدر قلم زنی خراسان

کشورهای عربی و بخصوص قطر که هیچ تمدنی ندارد بیشتر پول‌های نفتشان را وقف خرید آثار هنری جهان کرده و می‌خواهند کشورشان را به موزه صنایع دستی تبدیل کنند. آن وقت ما با این همه آثار هنری و هنرمندان بزرگ، چرا صنایع دستی در دولت حتی یک وزیر هم در کابینه ندارد. به‌راستی چرا تفکر در به‌کارگیری هنر هنرمندان این سرزمین نیست و چرا کشورهایی که نفت و گاز و معدن ندارند با سازماندهی درست و ابتکارها چرخ اقتصاد مملکتشان را می‌چرخانند و ما که همه معادن را باهم یکجا داریم و سرآمد هنر جهان هستیم... هنرمندان واقعی را مجبور کردیم که جدا از خلق هنرشان اگر توانایی داشته باشند، خود بوق تبلیغی کارشان نیز باشند و بیش از نصف وقت ارزشمندشان را صرف به نمایش گذاشتن آثارشان و صرف فروش آن‌ها نمایند.

انگشتر نفیس و جهانی امام حسین (ع) که در موزه الامام‌العلی (ع) آیت‌الله سیستانی نگهداری می‌شود

یکی از مشکلات ما این است که اهم و مهم را تشخیص نمی‌دهیم و هنرهای اصیل و درجه‌یک را نسبت به اینکه زمان زیادی برای خلق آن صورت می‌گیرد را مدیریت نمی‌کنیم و برای راحتی کار به دنبال کارهای به‌ظاهر هنری هستیم و هنرهای سطحی را ارج می‌نهیم. امروزه به کسانی که کپی‌کاری یا تقلید از کارهای هنری واقعی می‌کنند بیشتر پرداخته می‌شود.

به‌راستی کجا باید آن هنرمندانی که آثار هخامنشی را خلق کردند، کجا باید هنرمندانی که جواهرات سلطنتی را می‌ساختند و مایه حیرت همگان می‌شدند، چه کسانی خالق فرش چهارفصل ایوان کاخ ساسانی بودند. آیا ما نسل آن هنرمندانی نیستیم؟ پس چرا امروز آن‌گونه که باید به هنرمندان نمی‌پردازند و هنرمندان واقعی دیده نمی‌شوند؟

چرا هنرمندان ما باید جذب سیاست‌ها و امکانات کشورهای دیگر بشوند و گاه مجبور گردند که فرهنگ آن‌ها را با هنر ایرانی خلق کنند و هنر دست هنرمندان را به بردگی فرهنگ‌های دیگر ببرند!

دردهای بسیاری در سینه هنرمندان این سرزمین است.

چرا مسئولان ما به دنبال ارزآوری صحیح به این مملکت نیستند و دلسوزانه عمل نمی‌کنند؟ چرا منابع اصلی این مملکت که باعث رشد و ارتقای کمی و کیفی این آب‌و‌خاک هست، به‌طور صحیح به‌کارگیری نمی‌شود؟ آیا قبل از اینکه نفت در ایران استخراج شود، منابع درآمدی دیگری وجود نداشت؟

ما سالهاست که مسیر اصلی توسعه، گسترش، کارآفرینی و نشاط، همچنین صادرات فرهنگ غنی ایران اسلامی را با بالاترین عزت به فراموشی سپرده‌ایم و به بیراهه رفته‌ایم.

آیا تجارتی از این کار پرسودتر سراغ دارید که هزاران دلار پول وارد این کشور کند و در مقابلش فرهنگ غنی و تأثیرگذار ایرانی اسلامی به اقصی نقاط جهان صادر گردد. آیا با فروش نفت می‌توان این کار را کرد که عزت و سربلندی را به همراه ارز برای این مملکت به ارمغان آورد؟

هنر، چاه نفتی تمام‌نشده‌ای است و باعث رشد فرهنگ غنی ایرانی اسلامی هست، ما هنرمندان ایران زمین هستیم که هیچ‌وقت درست دیده نشده و بکار گرفته نشدیم. به هنرهایی بها می‌دهند که سطحی و فقط اسم هنر را یدک می‌کشند و به قیمت ارزان بفروش می‌رسانند! از هنر اصیل و زمان‌بر درک عمیق و درستی ندارند و از آن حمایت نمی‌شود!؟

آیا حمایت از صنایع دستی در این کشور متمدن، باید این‌گونه باشد که هنرمندان ما در ویرانه‌ها باشند و مایه سوءاستفاده عده‌ای سودجو؟! کجاست سعدی که گفت هنر نزد ایرانیان است و بس. کشورهای اروپایی و برخی

هنرمندان واقعی و پیشکسوت ما که سینه‌به‌سینه هنرهای اصیل ایرانی را به دست هنرمندان فعال امروز سپرده‌اند در چه وضعیت مالی هستند؟ هزار چندگاهی می‌شنویم که فلان استاد نیز از دار دنیا رفت و فقط دل هنرمندان است که آتش می‌گیرد.

سخن پایانی:

راهکارهای بسیاری است که می‌شود هنر این سرزمین جایگاه اصلی خودش را در بین ملت‌های دیگر پیدا کند و هنرمندان به هنرها و آفریده‌هایشان افتخار کنند و با جان و دل هنرشان را به جوانان و نوجوانان آموزش دهند و هنر ایرانی و آثار هنر ایرانی بالاترین سطح چرخش چرخ اقتصادی این کشور را دارا باشد. این آرزو با تغییر نگرش سیاستمداران عالی‌رتبه

رونمایی از نفیس‌ترین انگشتر هنری و معنوی جهان (اثر ضامن آهو) توسط استاد بزرگ صنعت جواهر جناب گوهربین

به نظر من وظیفه حکومت یک کشور که حتی اسلامی هم باشد، به بهشت بردن مردم نیست، بلکه استفاده صحیح از منابع کشور برای رفع فقر و ایجاد رفاه برای شهروندانش است. می‌گذارند تا هنرمندان پیر و فرسوده شوند و دستانشان به لرزه بیفتد و بعد با یک دوربین سراغشان می‌روند که به‌ظاهر به او بها بدهند. ما در کشوری زندگی می‌کنیم که یکی از هنرمندان بزرگ قلم‌زنی در سال‌های قبل پشت‌کنده قلم‌زنی مرده بود و بعد از سه روز از مرگش خبردار شدند و در مقابل این اتفاق تلخ دریکی از کشورهای اروپایی، گیتارزن معروفی که خودش در زمان تعمیر منزلش چکشی روی انگشتش زده بود، از طرف طرفداران و دولت آن کشور دادگاهی می‌شود و به جرم این که تو و دست‌های تو سرمایه‌های این کشور هستند، آن هنرمند را جریمه سنگینی می‌کنند!

انگشتر دعای فرج (یکی از آثار جهانی)

این کشور محقق می‌شود. ان شاء... در شماره بعدی مجله راهکارهایی که با تحقیق و تجربه به دست آورده‌ام را در اختیار مسئولان می‌گذارم باشد که تغییری در سیاست ارزآوری باعث به ایران عزیزمان صورت گیرد.

هنر موزه‌های تجارتي جهانی

سرمایه‌گذاری در هنر؛ فرصتی استثنایی برای کسب درآمدهای میلیاردی

ماکت انگشتر نفیس و جهانی امام حسین (ع)؛ که در موزه آیت‌الله سیستانی نگهداری می‌شود

گردنبند هنری ایرانی؛ اثری ماندگار از استاد علی جنگی

امروزه، سرمایه‌گذاران به دنبال روش‌های سرمایه‌گذاری جدیدی هستند تا دارایی خود را افزایش دهند؛ اما کمتر کسی به این مسئله توجه می‌کند که می‌توان با آوردن ثروت خود به بخش هنر، به سودهای بالاتری دست یابد و هم‌زمان به فرهنگ و هنر خود خدمت کند.

اثر پیچک؛ یکی از آثار بسیار زیبای ایرانی که بیش از سه ماه وقت صرف قلم‌زنی آن کرده‌اند

ریزترین آبه‌الکرسی برجسته نستعلیق جهان که در حدود دو سال و نیم مفید وقت صرف آن شده و هنوز به اتمام نرسیده و به گفته استاد پیش‌بینی می‌شود یک سال دیگر به اتمام برسد!
جالب است بدانید که قطر کتیبه کمتر از دو میلی‌متر می‌باشد!

شاید بتوان هنر را بزرگ‌ترین دستاورد بشری تا به امروز دانست؛ پدیده‌ای که می‌تواند ملت‌های مختلف با آداب و رسوم گوناگون را به هم پیوند دهد و حتی زبان مشترک انسان‌ها در نقاط مختلف زمین باشد. نقاشی‌های حیرت‌انگیز هنرمندان سرشناسی مانند لئوناردو داوینچی و پیکاسو، تأثیر انکارناپذیری بر جوامع بشری داشته و ارتقای فرهنگی را برای همه به ارمغان آورده‌اند.

هنر در طی سال‌ها هیچ‌گاه جایگاهش را از دست نداده و توانسته در میان پیشرفت روزافزون فناوری، همواره خود را به‌عنوان عنصری حیاتی مطرح نماید. به همین دلیل است که سرمایه‌گذاری در آن، هنوز هم طرفداران زیادی دارد و مورد توجه تاجران و صاحبان ثروت است. حتماً شما هم اخبار فروش چندین میلیون دلاری تابلوهای نقاشی و دیگر آثار هنری را شنیده‌اید. شاید این سؤال برایتان پیش بیاید که چرا چنین مبالغه‌نگفتی برای این کالاهای هنری پرداخت می‌گردد؟

کاری آثار استاد علی جنگی

مستند معرفت هنر
کارشناسی آثار جهانی استاد علی جنگی است
شما می‌توانید این مستند تأثیر گذار و فاخر را در آپارات مشاهده بفرمائید

را در هر چه بهتر دیده شدن شاهکارهای هنری سهیم می‌کنیم و با حمایت‌هایمان، هنر قلم‌زنی سه‌بعدی در ابعاد میلی‌متری را به رخ جهانیان بکشیم
نکات و مواردی که به آن اشاره شد نشان می‌دهد که افراد می‌توانند به جای پذیرش خطر سرمایه‌گذاری در زمینه‌های تجاری که چشم‌انداز مشخصی ندارند، ورود به مقوله آثار هنری را مدنظر قرار دهند.
اگر از آن دسته افرادی هستید که می‌خواهند بدون زحمت و هزینه زیاد، سودهای هنگفت را تجربه کنند، هنر بهترین پیشنهاد برای شما خواهد بود.

مسیرهای ارتباطی با نماینده‌ها و استاد علی جنگی

ارتباط مستقیم با استاد: ۰۹۱۵ ۵۰۰۹۳۳۵
مدیریت: ۰۹۱۵ ۲۰۶۴۰۰۲
دفتر: ۰۹۱۵ ۲۸۰۰۰۹۴
نشانی: مشهد، بازار امام رضا(ع)، از سمت فلکه آب، بازار چهارم طبقه دوم، ۲/۵۸۱
هنر کده و قلم زنی استاد علی جنگی

www.ostadalijangi.com
sales@ostadalijangi.com
ali@ostadalijangi.com
info@ostadalijangi.com
Telegram: @ostad_Ali_Jangi
Instagram: Ostad_ali_jangi
khorasan.asnafyab.ir
05133649743

در ایران نیز می‌توان مسئله یادشده را به خوبی مشاهده نمود.

حراج بزرگی که سال گذشته در تهران برگزار شد، علاقه مردم و سرمایه‌گذاران به آثار هنری را بیش از پیش آشکار کرد؛ جایی که یکی از تابلوهای سهراب سپهری نقاش و شاعر پراوازه‌ی کشورمان، با قیمت شگفت‌انگیز ۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان به فروش رسید. سرمایه‌گذاران با هدایت دارایی‌های خود به سمت هنر، به‌طور حتم به سودی سرشار و درآمدی فوق‌العاده دست خواهند یافت.

یکی از منحصربه‌فردترین ویژگی‌های آثار هنری، افزایش قیمت آن‌ها با گذر زمان است. این مسئله در بسیاری از زمینه‌های کاری، باعث افت ارزش سرمایه می‌شود؛ درحالی‌که آثار هنری هرچه قدیمی‌تر شوند، طرفداران بیشتری پیدا کرده و افزایش قیمت خواهند داشت.

بنابراین ورود صاحبان ثروت به این بخش، نه تنها تجارت کنونی آن‌ها را رونق خواهد بخشید، بلکه می‌تواند آینده‌چنین افرادی را نیز تأمین نماید.

مورد استثنایی که درباره هنر وجود دارد، این است که قیمت تمام‌شده‌ای برای آثار در این زمینه وجود ندارد. پس باید دقت شود که سرمایه‌گذار، ثروت خود را در جای درست هزینه کند تا بتواند به درآمدهایی بالاتری دست یابد. از طرفی نمی‌توان به‌صرف هزینه‌ی مواد اولیه، اثری را قیمت‌گذاری کرد،

چراکه با توجه به موضوع کار، شهرت هنرمند، بی‌نظیر بودن آثارش و عوامل بی‌شمار زیادی ارزش مالی یک اثر را می‌توان برآورد کرد.

استاد علی جنگی در کنار ماست و توانایی آن را دارد، نفیس‌ترین آثار قلم‌زنی جهان که تا به حال دیده نشده را بر روی ارزشمندترین اشیاء زینتی ما خلق کند...
بیابید معروف‌ترین و خاص‌ترین برندها از اشیاء زینتی جهان را با هنر اصیل قلم‌زنی جناب استاد علی جنگی ادغام کنیم و فرهنگ و هنر ایران زمین را به تمام دنیا صادر کنیم.

بهترین برندهای ساعت جهان، عینک و نیز موبایل‌های سفارشی جهان، خودکار برند و خودنویس جدید و قدیمی خاصی که دوستش داریم و حتی دکمه‌ها و لگوی کت و پیراهنمان را نیز می‌توانیم به زیباترین آثار هنری جهان تبدیل کنیم.

بهترین و زیباترین سنگ‌های جواهر را در اختیار استاد قرار بدهیم و ببینیم و لذت ببریم از داشتن نفیس‌ترین آثار هنری جهان و خود را تبدیل به موزه‌ای متحرک از فرهنگ و هنر ایران زمین بکنیم
ما نیز باید به داشتن این هنرمند عزیز و به ایرانی بودن خودمان افتخار کنیم و خود

اثر نفیس و بی‌نظیر انگشتر علی ولی و محمد نبی‌الله؛ که به سفارش یکی از کلکسیونر دارهای کشورمان توسط استاد علی جنگی خلق شده

پاسخ این سؤال ساده است:
شاهکارهای هنری برای همیشه باقی خواهند ماند و حتی چندین قرن دیگر نیز از ارزششان کاسته نخواهد شد.

زیرا آن‌ها نشان‌دهنده فرهنگ و هویت یک ملت هستند و به همین دلیل است که کشورها به داشتن هنرمندانشان افتخار می‌کنند.
هنر و آثار هنری با عشق خلق می‌شوند و برای همیشه در ذهن مخاطب نقش می‌بندند. زندگی بدون هنر معنایی ندارد و نمی‌توان بدون بهره گرفتن از آن، معنای زندگی را به‌درستی درک کرد.
سرمایه‌گذاران همواره از هدر رفتن دارایی خود واهمه دارند و تلاش می‌کنند ثروتشان را در زمینه‌های مطمئن‌تر خرج نمایند. شاید برای شما جای تعجب باشد، اما هنریکی از مطمئن‌ترین بخش‌ها برای سرمایه‌گذاری به شمار می‌رود.

همین چند سال پیش بود که آثار هنرمندان چیره‌دست ایرانی، باقیمت‌های چند میلیون دلاری در حراج کریستی دبی به فروش رسیدند و سود سرشاری را نصیب سرمایه‌گذاران این بخش کردند. بنابراین می‌توان گفت که بازاربایی مناسب برای این افراد و اهمیت دادن به آن‌ها، علاوه بر گسترش هنر و ارتقای فرهنگ یک ملت، از نظر تجاری نیز موفقیت‌های زیادی برای سرمایه‌گذاران به همراه خواهد داشت.

مزایا و نکات مثبتی که به آن‌ها اشاره شد، باعث شده که صاحبان ثروت اهمیت بیشتری به آثار هنری دهند و به سرمایه‌گذاری در این بخش، بیش از پیش تمایل داشته باشند.

هنرمند آیلین ابریشمی:

هنر و ادبیات غنی پارسی به ویژه شاهنامه، دست‌مایه خلق آثار هنری من است

سید حیدر رضوی

آیلین ابریشمی خلاق و طراح جوان، دارای مدرک کارشناسی ارشد پژوهش هنر و کارشناسی صنایع دستی با گرایش جواهرات و چوب می‌باشد. وی با تکیه بر هنر آیکنولوژی، جواهرات بسیار خاص و ارزشمندی را با استفاده از دانش نقش‌مایه‌ها و الهام از یکی از برترین آثار ادبی اساطیری ایران و جهان یعنی نسخه شاهنامه با بستنری فردوسی یکی از کامل‌ترین نسخه‌های موجود شاهنامه، طراحی کرده است.

■ ابتدا از فعالیت هنری و چگونگی ورود به این حرفه را بیان فرمایید.

بعد از گذراندن کارگاه فلز و زیورات به این رشته علاقه‌مند شدم و از سال آخر مقطع کارشناسی با یکی از بهترین اساتید جواهرسازی معاصر خانم بهارک امیدفر که واقعا در هنر و اخلاق بی‌نظیر هستند آشنا شدم و با گذراندن کلاس‌های آموزشی نزد ایشان و با حمایت‌ها و راهنمایی‌های این بزرگوار توانستم پایان‌نامه‌ی کارشناسی خودم را با ارتباط به جواهرسازی و این هنر به اتمام برسانم. فعالیت هنری من در این شاخه از سال آخر مقطع کارشناسی‌ام سال (۱۳۹۲) به صورت جدی شروع شد.

■ سائید شما چه کسانی بودند؟

اولین مشوق من در زمینه این هنر، خانواده عزیز و همیشه پشتیبان من و استاد گرامی جناب آقای محمد مطیع بود که با راهنمایی‌های خود مرا وارد این عرصه کردند و با معرفی استاد عزیزم خانم بهارک امیدفر که جزو جواهرسازان معاصر هستند و از دلگرمی‌ها و حمایت‌هایی که همیشه به من داشتند ممنون هستم و پس از آن گذراندن دوره‌های جواهرسازی پیشرفته در تهران بود که توانستم با تمرین و تجربه‌های فراوان به کار خود ادامه دهم.

■ بده‌ها و طرح‌های شما برگرفته از چه الهاماتی می‌باشد؟

من با تکیه بر هنر و ادبیات غنی پارسی، سبک جدید و خلاقانه‌ای برای کارهایم به دست آورده‌ام. نقش‌مایه‌هایی که با تکیه بر ظرافت‌های

فنی و هنری نگاره‌های تصویری و نوشتاری شاهنامه بایسنفری از ترکیببندی منسجم و درخشندگی معنایی تک‌تک اجزا آن برخوردارند، دست‌ساخته‌هایی که می‌توانند خلاء موضوعی و معنایی هنر مدرن این روزهای کشورمان تا حدودی پر سازد. همچنین اهتمام بر بازهایی نقش‌مایه‌های نمادین ادبی از طریق فرم و تصویر، می‌توان موجب این فرض باشد من با انجام این مهم، گزینشی آگاهانه در جهت، حفظ، احیاء و تقویت فضایل ملی و فرهنگی با تکیه بر ادبیات حماسی و هنر فرم‌سازی و جواهرسازی داشته‌ام.

■ محصولات تولیدی شما چه ویژگی منحصر به فردی در استان و کشور دارد و نحوه عرضه آن به بازار چگونه است؟

جواهرات هنری مانند تابلو نقاشی است و می‌تواند حاوی مفاهیم ارزشمندی باشند، من بیشتر کارهایم نسخه محدود و توسط خودم طراحی و ساخته شده است. در ساخت کارهایم از نقره و سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی استفاده می‌کنم ولی باین حال تجربه استفاده از فلزهای دیگر نظیر طلا، مس و برنج را هم دارم.

■ تاکنون در چه نمایشگاه‌های داخلی و خارجی شرکت کرده و چه افتخارهایی در زمینه فعالیت هنریتان کسب نموده‌اید؟

در مسابقات و جشنواره‌های متعددی شرکت کرده‌ام که از آن دست می‌توان گفت، در سال ۱۳۹۵ به‌عنوان هنرمند جوان برتر از سمت شورای شهر جهانی سنگ انتخاب شدم و در سال ۱۳۹۴ هنرمند برتر به لحاظ کیفیت محصول و ارائه آثار در نمایشگاه بین‌المللی تهران انتخاب شدم، در سال ۱۳۹۵ دریافت نشان ملی و مرغوبیت را برای یکی از محصولات کسب کردم و در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی مختلفی چه به‌صورت انفرادی و چه به‌صورت گروهی شرکت نموده‌ام.

■ به‌عنوان یک هنرمند جوان برای گسترش و علاقه‌مند کردن جوانان به هنرهای تزئینی و سنتی ایرانی چه انتظاری از مسئولان دارید؟

امیدوارم مسئولین نگاه بیشتری به هنرمندان داشته باشند به‌خصوص هنرمندان جوان که تازه به این عرصه وارد شدند و شرایطی رو فراهم کنند که بتوانیم ارتباطات بیشتری با مردم و هنرمندان عزیز دیگر داشته باشیم و همه مسئولین از هنر حمایت کنند چراکه هنر و هنرمند ارزشمندترین سرمایه‌های یک کشور هستند. و از همه مسئولین عزیز و گرامی خواهش‌مندم که از هنرمندان جوان حمایت بیشتری کنند و هم‌چنین فضایی فراهم آورند تا بتوانیم بازاریابی خوبی برای فروش و معرفی آثارمان در این عرصه داشته باشیم.

آنچه ما را در کارمان متمایز می کند ابتکار در ایده پردازی است

حسین کوهزاد

■ استعداد در طراحی و خطاطی زمینه ساز ورود به این حرفه

من از ۱۹ سالگی وارد این کار شدم و بعد از چند ماه شاگردی به دلیل برخی مسائل نتوانستم آن را ادامه دهم و حدود ۷ سال کارهای متفرقه مانند شاگردی، پستچی، نگهبانی، کارگری و پیک موتوری را تجربه کردم. از سویی دیگر، برادرم همزمان با من وارد حرفه انگشترسازی شده بود منتهی به دلیل مشکلات کار و عدم نتیجه گیری در این زمینه قصد خروج از این حرفه را داشت که با توصیه من در این کار ماندگار شد و من را هم به دلیل استعداد در طراحی و خطاطی ترغیب کرد که باهم این کار را ادامه دهیم.

سال ۸۳ با فروش موتور و ۲۰۰ هزار تومان وام، به طور حرفه ای وارد کار انگشترسازی شدم و بعد از شروع کار به دلیل سرعت و گام های بزرگ من، همگام شدن برادرم با من سخت بود به همین دلیل از من جدا شد و به کار خود ادامه داد و امروز در سیاه قلم انگشترسازی صاحب سبک است.

■ بخل در آموزش

اوایل شروع کار، هر جا برای آموزش مراجعه می کردیم با در بسته مواجه می شدم. متأسفانه هنرمندان ما در آن زمان یک باور غلط در اصل کارشان نهادینه شده بود که ما اگر کار و هنرمان را آموزش دهیم، دست زیاد خواهد شد و این باور غلط در بسیاری از مشاغل فنی و هنری دیگر نیز وجود داشت. بخل در آموزش باعث شد که نه قلم زنی و قلم ساختن را به ما آموزش دهند که حتی قلم هم به ما نمی فروختند؛ بنابراین من از نظام استاد - شاگردی پیروی نکردم بلکه هنر را از اساتید و صاحبان فن کپی کردم. به این شکل که پشت ویتترین مغازه اساتید فن قبل از باز شدن می ایستادم و ظرافت های هنری آن را در ذهنم ثبت و ضبط می کردم و به این گونه از اساتید الهام می گرفتم و روش دیگر گدایی هنر از اساتید بود که با سماجت از هنرمندان سوال می کردم و اینها باعث شد این هنر را به تدریج پرورش دهم به طوری که قالب سازی، قلم زنی، قلم سازی و شبکه سازی را به بهترین نحو ممکن یاد گرفتم و حتی در قلم زنی و شبکه سازی ایده ساز شدم. در این مدت با مشکلات و مسائل مختلفی دست و پنجه نرم کرده و الحمدالله می شود گفت که از آب درآمدیم و هم اکنون خوشنودم که توانسته ام با مشکلات فراروی هنر حرفی برای گفتن داشته باشم.

صنایع دستی در هر کشوری، نمادی از فرهنگ و هویت آن به شمار می رود و در ایران نیز صنایع دستی با پیشینه ای غنی و پر قدرت سالیان سال است که چشم خریداران و دوستداران هنرهای اصیل ایرانی و اسلامی را به خود خیره کرده است. در این راستا و برای آشنایی با یکی از هنرمندان صنایع دستی کشور حسین یساول در رشته قلم زنی و انگشتر سازی که مشاهده آثارش حس بدیعی را به بیننده القامی کند و از بهترین های ایران در این زمینه محسوب می شود گفت و گویی داشتیم. وی صرف نظر از به کار گیری تکنیک های گوناگون به خلاقیت و ایده پردازی در این هنر نیز دستی دارد.

■ ابتکار در ایده وجه تمایز ما

کار ارائه شده توسط ما، کار کلکسیونی و موزه‌ای است و علت آن نیز ظرافت‌های که در این کار تخصصی انجام می‌شود. کاری که انجام می‌دهیم فقط برای پول نیست، کار دل است که از روی عشق و علاقه انجام می‌شود و بهترین کاری که از دستمان برمی‌آید را اجرا می‌کنیم یعنی کار در اوج دقت در طراحی و خطاطی انجام می‌شود و این آثار بر روی یک پایه فرم بسیار حرفه‌ای به لحاظ اصالت کار انجام می‌شود. تخصص من قلم‌زنی برجسته خطی و شبکه برجسته سه‌بعدی خطی است که اگر شهرتی هم کسب نموده‌ام در این راستاست. اصل کار ما هنر است، آنچه ما را در کارمان متمایز می‌کند ابتکار در ایده است که متناسب با نیاز جامعه، فرهنگ عمومی و اعتقادات مردم به عالی‌ترین نحوه انجام می‌شود و این ایده ساز بودن و پرورش اساتید ایده پرداز و وجه تمایز ما نسبت به سایرین است.

■ آموزش می‌دهم بعد تلاش می‌کنم عقب‌نمانم

روحیه من طوری است که هنر را به دیگران آموزش می‌دهم و نگران این موضوع نیستیم که سرمایه‌ام را دودستی تقدیم دیگران می‌کنم و سعی می‌کنم به بهترین شکل به کارآموزانم آموزش دهم و بعد از ترس اینکه از آن‌ها عقب‌نمانم خودم هم بیشتر تلاش می‌کنم. این کار حس رقابت ایجاد می‌کند. تاکنون ۳۰ تا ۴۰ استاد تعلیم داده‌ام و یا برایشان اشتغال ایجاد کرده‌ام و به حول و قوه الهی کار را گسترش داده‌ایم و به دلیل سختی‌هایی که خودم در زمینه آموزش داشته‌ام، سعی کردم در کنار هنرآموزان باشم و بعد از آموزش هم رهاپشان نمی‌کنم.

■ دریافت سه نشان ملی

من ۳ نشان ملی در ۳ سبک از زیورآلات (قلم‌زنی خطی برجسته، قلم خط گود و شبکه خطی سه‌بعدی) دارم، دوبار در جشنواره مردم مشهد هنرمند برگزیده شده‌ام، حداقل یک بار هم به صورت رسمی در استان برگزیده شده‌ام و در نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی فراوانی نیز به عنوان غرفه برتر لوح تقدیر گرفته‌ام. آنچه را که افتخار خود می‌دانم آموزش هنرآموزان و هنرمندانی است که هر کدام خود به اساتیدی در این زمینه تبدیل شدند و دیگر این که بهترین تولیدات فرهنگی و مذهبی را در عرصه زیورآلات تاکنون کار کرده‌ام.

■ خاطره

خاطرات شیرین ممکن است فراموش شود ولی خاطرات تلخ معمولاً در ذهن می‌ماند یک خاطره که ابتدا تلخ بود ولی بعد شیرین شده را خدمتتان نقل می‌کنم. در ابتدای شروع کارمان همه ما را سرزنش می‌کردند و می‌گفتند هنر چیست، کی به هنر و کار دل بهاء می‌دهد، بروید دنبال پول، سرزنش نسبت به ما زیاد بود ولی آرام آرام آن زبان‌های سرزنش کننده با مشاهده پیشرفت و موفقیت ما شروع به تمجید کردند و اکنون یا همکار ما شده‌اند یا مشتری و حتی در کنار ما عکس یادگاری هم می‌گیرند. البته این موفقیت، پیشرفت و دستاوردهای ما به برکت پایداری، استقامت، تلاش و ممارست بوده است و الا نه احترامی برای ما در کار بود و نه تمجیدی، این‌ها همه برکت رشد حقیقی هنر می‌باشد.

■ فلج بودن بال هنر در مدارس

خواهش ما از مسئولین تنها این است که وظیفه خود را به درستی انجام دهند ما هیچی اضافه‌تر از آن‌ها نمی‌خواهیم و پیشنهاد من به مسئولین گنجانیدن درس هنر در ابتدایی‌ترین سطوح تحصیلی به صورت جدی و واقعی است. موفقیت دو بال دارد یکی علم و دیگری هنر، در حال حاضر بال هنر در مدارس فلج است. باید طوری هنر در مدارس آموزش داده شود که دانش‌آموزان در صورت داشتن استعداد پس از اتمام تحصیلات بتوانند در کار هنری مشغول کار شوند.

■ سخن آخر

امیدوارم با کمک مسئولین و تلاش و ممارست هنرمندان و استفاده از ظرفیت انتخاب مشهد به عنوان شهر جهانی گوهرسنگ‌ها مشهد به عنوان قطب هنر به خصوص هنر زیورآلات در ایران، خاورمیانه و کشورهای اسلامی شناخته شود.

ایده‌های من برگرفته از نقوش اسلیمی ایرانی و ترکیب با نقوش مدرن است

سید حیدر رضوی

معصومه مؤمن متولد ۱۳۶۰ دارای مدرک کارشناسی در رشته علوم تربیتی است و از سال ۱۳۷۸ مریبی صنایع دستی میراث فرهنگی و فنی حرفه‌ای می‌باشد. به گفته‌ی این هنرمند، وی از دوران کودکی به گردآوری سنگ‌ها با ترکیبات مختلف و تهیه کلکسیونی از آن علاقه داشت و همین امر باعث شد که در جوانی نیز به این رشته علاقه‌مند شده و که به صورت حرفه‌ای وارد رشته گوه‌تراشی گردد. گفتگویی با ایشان داشتیم که تقدیم هنر دوستان می‌شود.

|| انگیزه ورود به حرفه گوه‌تراشی و همچنین اساتید خود را شرح دهید.

به نام خالق زیبایی‌ها، سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی کمیاب و زیبا هستند و با تراش، زیبایی آن‌ها چندین برابر شده و آنچه در دل سنگ‌ها وجود دارد نمایان می‌شود. به نظر من تراش سنگ احتیاج به زیبایی‌شناختی و شناخت نوع سنگ و نحوه تراش آن دارد. مهم‌ترین انگیزه من برای ورود به این حرفه خلق اثری هنری از سنگ بوده است و یکی از موارد مهم شناخت گوه‌سنگ‌ها به لحاظ شکست، انکسار و بازتاب نور می‌باشد. همسر من هم مشوق من و هم استادم بوده‌اند که البته ایشان یکی از اساتید برجسته در این رشته هستند.

|| در رابطه با ظرافت و اصالت کار خود توضیح دهید، ایده‌ها و طرح‌های شما برگرفته از چه نمادهایی می‌باشد؟

تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی و خلق گوه‌های زیبا پشتوانه‌ای برابر با تمدن انسان دارد که کشفیات تاریخی بیانگر آن است و این هنر از استادان قدیم به ما به ارث رسیده است و در طی سالیان این هنر کمال و تعالی بسیاری داشته است. اما شکل کلی تراش همه سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی برگرفته از هنر تراشکاری قدما بوده است به طوری که مثلاً تراش برلیان در امروز و سال‌های گذشته از یک شکل هندسی خاصی تشکیل شده است. تراش‌های کلاسیک معمولاً به یک روش انجام می‌شود و تراش مدل‌های دیگر سنگ‌ها بستگی به خلاقیت، اندیشه و نحوه کار دارد. ضمناً استاد گوه‌تراش در

مرحله اول باید سنگ‌ها و خاصیت آن‌ها را بشناسد. ایده‌های من برگرفته از نقوش اسلیمی که همان نقوش اسلامی گفته می‌شود و از ترکیب نقش‌های سنتی و مدرن است که برگرفته از طبیعت می‌باشد.

|| آیا در کار خود ابتکار عملی داشته‌اید، مثلاً در استفاده از ابزار خاص یا طراحی؟

بله. طراحی و ساخت دستگاہ پویش همچنین طراحی و ساخت دستگاہ برش برای برش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی از جمله ابداعات من بوده است.

|| شما به عنوان یک هنرمند بفرمایید برای گسترش و علاقه‌مند کردن جوانان به هنرهای تزئینی و سنتی ایرانی چه اقدامی از سوی مسئولان باید صورت گیرد؟

هنر تراش سنگ ناشناخته است و احتیاج به معرفی آن توسط مسئولان ذی‌ربط، رادیو، تلویزیون، نشریات و سایر رسانه‌های تخصصی دیگر دارد و به این وسیله می‌توان این هنر ناب و زیبا را به جوانان و دیگران شناساند و آن‌ها را جذب این هنر زیبا و درآمدزا نمود با توجه به اینکه ایران کشوری غنی به لحاظ سنگ‌های قیمتی خام است و احتیاج به همتی گسترده و والا دارد. امیدوارم با آموزش فراگیر بتوانیم روزه‌به‌روز تولیدات و افتخارات بیشتری در این زمینه داشته باشیم.

|| خواسته شما به عنوان یک هنرمند از مسئولان ذی‌ربط برای رفع مشکلات فراروی هنرمندان چیست؟

خواسته من از مراجع زیربط حمایت از هنرمندان و علاقه‌مندان به این رشته است که موجب گسترش و پیشرفت این هنر ارزشمند خواهد شد چون سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی طرفداران بسیاری در اقصی نقاط جهان دارد که می‌توان با تولید و ارائه آن به بازارهای جهانی کسب درآمد نمود و البته پیشنهاد می‌نمایم که پس از برگزاری کلاس‌های آموزشی و تربیت تراشکاران سنگ‌های قیمتی، ابزار مورد استفاده در اختیار آنان (به صورت وام و پرداخت اقساط و تسهیلات) قرار گیرند.

زمرّد

زمرّد، با رنگ سبز زیبایش بی شک مشهورترین عضو خانواده بریل است. دیگر رنگ‌های بریل نیز ارزش گوهری دارند مانند آکومارین (آبی)، هلیدور و بریل طلایی (زرد)، مورگانیت (صورتی)، بیگسبیت (قرمز) و گوشنیت (بیرنگ).

زمرّد شفاف طبیعی که یکی از چهار گوهر سنگ گرانبه‌است، کانی سیلیکاته حاوی آلومینیوم و بریلیوم می‌باشد و رنگ سبز آن مدیون حضور مقدار ناچیزی از کرومیوم و یا وانادیوم است. این گوهر سنگ به رنگ سبز با دامنه‌ای از سبز مایل به زرد تا سبز مایل به آبی دیده می‌شود ولی بهترین رنگ آن سبز خالص با تون رنگی تیره می‌باشد. بیشتر زمردها دارای درز و شکاف‌های سطحی می‌باشند.

زمرّد در طول بیش از شش هزار سال در اغلب فرهنگ‌های دنیا منبع جاذبه و احترام بوده و شواهد فروش آن در بازارهای بابل در چهار هزار سال پیش از میلاد وجود دارد. این سنگ به دلیل زیبایی و قدرت معنوی در بین همه ادیان اصلی مقدس شمرده می‌شد. اینکها آن را می‌پرستیدند، در مصر قدیم نماد زندگی ابدی و هدیه‌ای از جانب خدای حکمت (Thoth) شمرده می‌شد و گوهر محبوب ملکه کلئوپاترا بود.

اولین اشاره به زمرّد در ادبیات غربی، از ارسطو است. او طرفدار بزرگ سنگ‌های قیمتی بوده و در مورد زمرّد نوشته است که همراه داشتن زمرّد، قدرت حضور در سخنرانی‌ها و در تجارت را افزایش می‌دهد، سبب پیروزی در دادرسی می‌شود، به حل و فصل پرونده‌ها کمک می‌کند و آرامش و تسلی خاطر می‌بخشد. او همچنین اظهار داشت: «استفاده از زمرّد در گردن آویز و یا به صورت انگشتری از بیماری صرع جلوگیری می‌نماید.»

زمرّد در گرانبه‌ها، پگماتیت‌ها، شیست‌ها و نهشته‌های آبرفتی پیدا می‌شود. امروزه بهترین انواع زمرّد از کلمبیا به دست می‌آید. انواع باکیفیت پائین تر و دارای تون رنگی متوسط تا روشن، از معادن برزیل به دست می‌آیند. همچنین اتریش، هند، استرالیا، افریقای جنوبی، مصر، امریکا، نروژ و پاکستان دارای معادن زمرّد می‌باشند. در چند دهه گذشته، میزان زمردهای باکیفیت در زیمبابوه، زامبیا و تانزانیا نیز افزایش یافته است.

فقط زمردهای دارای بهترین کیفیت پاک و بی‌عیب هستند. اغلب زمردها دارای درزه و ادخال‌های کوچک از کانی دیگر می‌باشند. این ناپاکی‌ها ظاهری شبیه خزه یا شاخه‌های درخت دارند. زمردهای بی‌عیب کمیاب و بسیار گران‌بها هستند و معمولاً در اندازه‌های کوچک پیدا می‌شوند. میزان زمردهای درشت خوب در دنیا کمتر از الماس است! اغلب زمردهای درشت، معایب و ترک‌هایی دارند و با رنگ آن‌ها دارای جلوه‌ای ابری است. شایان ذکر است که برای از بین بردن معایب و افزایش کیفیت رنگ چنین زمردهایی، آن‌ها را در روغن‌ها و ترکیبات شیمیایی مخصوصی قرار می‌دهند. چنین ادخال‌هایی، به‌ویژه در سنگ‌های باکیفیت بالا، با چشم غیر مسلح قابل مشاهده نمی‌باشد.

زمرّد گوهری شگفت‌انگیز برای فعال کردن خلاقیت هنری و ایجاد تمرکز بر فعالیت‌های زندگی است. سنگی بسیار باارزش است و حتی یک زمرّد خوب دو تا سه برابر الماسی هم‌وزن خودش ارزش دارد.

Emerald

Emerald, the green variety of Beryl, may perhaps be the most famous of the family. Beryl also forms in other colors used as gems, such as blue Aquamarine, yellow Heliodor and Golden Beryl, pink Morganite, Red Beryl or Bixbite, and the colorless variety, Goshenite.

Natural, transparent Emerald, one of four “precious” gemstones, is a beryllium aluminum silicate mineral colored by trace amounts of chromium and/or vanadium. Emerald occurs in hues ranging from yellow-green to blue-green, with the finest being a pure verdant green hue, medium to dark in tone. Most Emeralds are highly included with surface breaking fissures.

Emerald has been a source of fascination and reverence in many cultures for over six thousand years, sold in the markets of Babylon as early as 4,000 B.C. It was highly honored in all major religions for its spiritual power and beauty. Emerald was considered a symbol of eternal life in ancient Egypt, a gift of Thoth, the god of wisdom, and was a favorite jewel of Queen Cleopatra.

The earliest reference to emeralds in Western literature come from Aristotle. He was a great fan of the gemstone and wrote that owning an emerald increases the owner’s importance in presence and speech during business, gives victory in trials, helps settle litigation, and comforts and soothes eyesight. He also stated “An emerald hung from the neck or worn in a ring will prevent the falling sickness (epilepsy)».

Emeralds are found in granites, pegmatites, and schists, as well as alluvial deposits. Some of the finest stones today come from Columbia. Much smaller quantities of medium-light color emeralds come from Brazil. Emeralds also come from Austria, India, Australia, Brazil, South Africa, Egypt, the USA, Norway, and Pakistan. In the last few decades, increasing quantities of emeralds have also been found in Zimbabwe, Zambia and Tanzania.

Only the finest quality emeralds are clear and flawless. Most have tiny mineral inclusions or fractures. This refers to the moss or branch like appearance of the flaws. Flawless emeralds are rare and extremely valuable and usually only found in small sizes. There are fewer fine large emeralds in the world than there are diamonds! Most large emeralds have cracks and flaws, or are cloudy in color. It is common to oil these emeralds to disguise the flaws and enhance the color. The inclusions are sometimes not visible to the naked eye, especially in high quality stones.

Emerald is a marvelous gemstone for activating artistic creativity, and for bringing focus and intensity to one’s lifework. It is so prized, that carat for carat, a fine emerald may be two to three times as valuable as a diamond.

زبرجد یا پریدوت

پریدوت گوهر سنگی از خانواده الیوین است که گروهی از کانی‌های سیلیکاته سرشار از آهن - منیزیم را تشکیل می‌دهند. پریدوت جزو نادر گوهرهایست که با تک‌رنگ سبز زیتونی مشخص می‌شود. شدت رنگ سبز به میزان آهن موجود در ساختمان بلورین بستگی دارد و از این رو رنگ این گوهر ممکن است از زرد تا زیتونی و به سمت سبز متمایل به قهوه‌ای تغییر پیدا نماید. الیوین که پریدوت یکی از انواع آن است، کانی متداول سنگ‌های مافیک و اولترامافیک بوده و اغلب در لاواها و بیگانه سنگ‌های پریدوتیتی گشته زمین که توسط لاواها به سطح زمین راه پیدا می‌کنند، یافت می‌شوند؛ اما پریدوت تنها در بخش‌های کوچکی از مناطق نامبرده شده، پیدا می‌شود. همچنین در سنگ‌های آسمانی نیز دیده شده است. اگرچه الیوین کانی نسبتاً فراوانی است که به صورت دانه‌های کوچک غیر قابل استفاده زینتی یافت می‌شود اما پریدوت نسبتاً کمیاب است. بلورهای بزرگ فورستریت (نوعی الیوین) که اغلب قابلیت برش و استفاده به عنوان گوهر سنگ پریدوت را دارند، کمیاب هستند و این دلیل گران‌بها بودن آن است. مدت‌های درازی پریدوت به دلیل داشتن رنگ سبز درخشان در زیر نور مصنوعی، «زمرّد شب» نامیده می‌شد. زبرجد شبیه زمرّد ولی دارای سختی کمتری است (سختی زمرّد ۸ و پریدوت ۶/۵ تا ۷ می‌باشد). پریدوت به وزن ۲ تا ۳ قیراط، گوهری گران‌بها محسوب می‌شود و یک نمونه خوب به وزن ۸ قیراط بسیار کمیاب است. سنگ‌های به این وزن، نمونه‌های کلکسیونری و موزه‌ای هستند. در انستیتو اسمیتسونین در واشنگتن دی سی، یک قطعه پریدوت به وزن ۳۱۰ قیراط نگهداری می‌شود.

پریدوت‌های خیلی درشت با کیفیت خوب از نهشته‌هایی در میانمار که به دلیل سنگ‌های ۲۰ تا ۴۰ قیراطی با کیفیت و رنگ عالی معروف بودند، به دست می‌آمد. پس از آن ایالات متحده آمریکا برای سالیان دراز بزرگ‌ترین تولیدکننده پریدوت بود. ارزش محصولات آن در سال ۱۹۹۳ به ۱/۵ میلیون دلار رسید. امروزه آمریکا بر سر به دست آوردن رتبه بزرگ‌ترین تولیدکننده دنیا رقابت سختی با چین و پاکستان دارد.

پریدوت دارای سابقه مکتوب بسیار طولانی است و در پاپیروس‌های قدیمی استخراج آن در ۱۵۰۰ سال پیش از میلاد، ثبت شده است. داستان‌ها و افسانه‌های زیادی در مورد قدرت جادویی قوی آن وجود دارد. در افسانه‌ها آمده است که اگر زبرجد با طلا همراه شود، طلسم توانمندی می‌شود که قادر خواهد بود کابوس‌ها و وحشت شبانه را دور کند. چند منبع دیگر نیز ذکر کرده‌اند که نوشیدن دارو از فنجان یا ظرفی که از زبرجد ساخته شده، تاثیر آن را بیشتر می‌کند.

پریدوت گوهر ملی مصر است و از زمان باستان به عنوان جواهر بارزش بوده است. مصریان قدیم پریدوت را به عنوان «گوهر خورشید» می‌شناختند. این سنگ بیش از ۳۵۰۰ سال از معادن جزیره سنت جونز در دریای سرخ (نزدیک مرز مصر) استخراج می‌شده است. برخی مورخین مشکوک هستند که بعضی از زمرّد‌های مورد استفاده کلئوپاترا (ملکه مصر) پریدوت بوده است. این سنگ به عنوان سنگ ماه متولدین آگوست (مرداد - شهریور) شناخته می‌شود.

عقیده بر این است که پریدوت برای استفاده کنندگان این سنگ موفقیت، آرامش و خوش‌شانسی می‌آورد.

Peridot

Peridot is a gem-quality olivine, a species name for a series of magnesium-iron rich silicate minerals. Peridot is one of the few gemstones that occur in only one color: an olive-green. The intensity and tint of the green, however, depends on the percentage of iron that is contained in the crystal structure, so the color of individual peridot gems can vary from yellow, to olive, to brownish-green. Olivine, of which peridot is a type, is a common mineral in mafic and ultramafic rocks, and it is often found in lavas and in peridotite xenoliths of the mantle, which lavas carry to the surface; but gem quality peridot occurs in only a fraction of these settings. Peridot can also be found in meteorites. Olivine in general is a very abundant mineral, but gem quality peridot is rather rare. This is due to the mineral's chemical instability on the Earth's surface. Olivine is usually found as small grains, and tends to exist in a heavily weathered state, unsuitable for decorative use. Large crystals of forsterite, the variety most often used to cut peridot gems, are rare; as a result olivine is considered to be precious.

Peridot has long been called "an Evening Emerald," for under artificial light, the stone glows a brilliant green. Peridot is similar to the emerald but softer in intensity. Peridot of two or three carats are expensive, and a fine eight-carat stone is extremely rare. Any stones beyond eight carats are collectors or museum pieces. The Smithsonian Institution in Washington DC has a cut peridot stone of 310 carats.

Very large, fine-quality peridot was produced from deposits in Myanmar (formerly Burma). These deposits were well known for their 20- to 40-carat cut stones of superb color and clarity. The United States was for many years the largest producer of peridot, the value of production in 1993 was estimated to be about \$1.5 million, according to the USBM. The United States is getting major Competition from China and Pakistan for the title of world's largest producer.

Peridot has a very long written history. Ancient papyri record the mining of these stones as early as 1500 BC. Throughout history, there have been many legends that state the strong magical power that peridot possesses. Legend says that if the gem is set in gold, it will develop its full potential as a talisman and will have the power to dispel terrors of the night- fears and bad dreams. Several sources say that in ancient times, cups or other vessels made of peridot were used in healing because medicinal liquids drunk from them were more effective.

Peridot is the National gem of Egypt and have been prized as jewelry stones since ancient times. Ancient Egyptians knew it as "the gem of the sun." Peridot was mined for over 3,500 years on St Johns Island. Some historians even suspect that at least some of the «emeralds» worn by Cleopatra were actually peridot. Peridot is known as birthstone for the month of August. People wear the stone because it is supposed to bring the wearer success, peace, and good luck.

یشم یا جید

یشم یا ژاده (جید) گوهر سنگی از خانواده پیروکسن ها و سنگ محبوب مردمان چین است. باید دانست که دو کانی «نفریت» (معروف به جید نرم) و «ژادئیت» (جید سخت) هر دو به نام جید یا یشم شناخته می شوند. این دو کانی گرچه شباهت ظاهری دارند ولی دارای ساختمان داخلی و ویژگی های متفاوتی هستند. نفریت از خانواده آمفیبول ها و ژادئیت متعلق به گروه پیروکسن ها می باشند. ژادئیت (جید سخت) در زمان سلسله کینگ (۱۳۶۸ - ۱۲۷۱ میلادی) از برمه وارد چین شد و پیش از آن فقط نفریت (جید نرم) در چین مورد استفاده قرار می گرفت. ژادئیت کانی کمیاب تر و سخت تر از نفریت است و برای کنده کاری و برش کبوجان مناسب می باشد. یشم به رنگ های مختلف دیده می شود ولی محبوب ترین رنگ آن سبز است. جید به رنگ سبز زمردی که یشم سلطنتی یا امپریال جید نامیده می شود، بسیار کمیاب و با ارزش ترین انواع آن می باشد که از میانمار به دست می آید (امریکا در اکتبر ۲۰۱۶، تحریم ژادئیت میانمار را لغو نمود). رنگ سبز سیبی و اسطوخودوسی و همچنین بنفش نیز رنگ های محبوبی هستند. رنگ های این گوهر گاهی خالدار دیده می شوند. انواع شفاف این گوهر بسیار با ارزش می باشند و بلور آن بسیار کمیاب است. این گوهر اگر چه در مقیاس سختی موس (مقاومت در برابر خراش)، از سختی خیلی بالایی برخوردار نیست (۵/۵ تا ۶)، ولی سنگی سخت است و انواع طبیعی و بهسازی نشده (untreated) در برابر ضربه و تمیز کاری های مکانیکی مقاوم می باشند. در صورت عدم اطمینان، بهتر است جواهرات یا اشیاء کنده کاری یشم با آب گرم، مواد شوینده و برس نرم تمیز شوند. جید گوهر سنگی ویژه با ارزش گذاری پیچیده است و بازار آن در دست کلکسیونرها می باشد. ارزش یک کنده کاری از جنس یشم، به همان اندازه که به کیفیت کار هنری و قدمت اثر بستگی دارد، به جنس و رنگ خود سنگ نیز وابسته است.

انسان حدود ۷۰۰۰ سال پیش یشم را شناخت و به خاطر مقاوم بودنش از آن ابزار و سپس اسلحه ساخت. از دیرباز در فرهنگ های اقوام مایا، آزتک و اولمس از امریکای مرکزی، مائوری و چین احترام زیادی برای یشم قائل بوده و آثار نفیس هنری و زیبا از آن پدید آورده اند. برای آن ها ارزش یشم از طلا بیشتر بوده است. یشم نه تنها برای ساخت بهترین اشیاء بلکه برای تزئین قبر اعضای خانواده های سلطنتی هم مورد استفاده قرار می گرفت. امروزه یشم هنوز به عنوان نماد خوبی، زیبایی و ارزشمندی است. در مکتب کنفوسیوس، حکیم چینی، مظهر فضائل حکمت، حیا و شجاعت است. کنفوسیوس، برای جید یازده ویژگی بر شمرده و آن را با یک آقای محترم و متشخص مقایسه نموده است. یشم همیشه بخشی از فرهنگ چین بوده و از آن برای ساخت اشیاء کاربردی و زینتی استفاده می شده است و تا امروز یک سنگ محبوب باقی مانده است. در فرهنگ چین به طور سنتی، کنده کاری های از جنس یشم برای اهداف مذهبی و پزشکی هم مورد استفاده قرار می گرفته است. امروزه نیز در بازار چین این گوهر سنگ از ارزش و احترام بالایی برخوردار است و بسیاری افسانه ها و پیوندهای فرهنگی قوی در ارتباط با این گوهر سنگ وجود دارد. مردم چین یشم را دوست دارند نه فقط به خاطر زیباییش، بلکه بدان سبب که نشان دهنده شرایط ارزش اجتماعی است. یک جمله چینی می گوید: «طلا ارزشی دارد ولی یشم غیر قابل ارزش گذاری است».

Jade

Gemstones commonly referred to as jade can, in fact, be one of two distinct minerals, jadeite (hard Jade) and nephrite (soft Jade). They have similar outward appearances but different internal structures and properties. Jadeite is a mineral in the pyroxene group whereas nephrite belongs to the amphibole family. Although jade is so popular in Chinese culture but they only had soft jade until jadeite was imported from Burma during the Qing dynasty (1271-1368). Jadeite is the rarer and harder stone. It's well suited for intricate carvings and cabochons. Although jadeite has a popular association with green, it can be found in many colors. However, the rich emerald-green color of "imperial jade" is the most highly valued. "Imperial jade" of deep green color from Myanmar is very rare and expensive (In October 2016, the US lifted its embargo on jadeite from Myanmar). Apple green and lavender or mauve colors are also popular. The colors in this stone can sometimes have a mottled look. Translucent material is highly prized. These are often used for carving. Crystals are very rare. Jade pieces are tough. They are not the hardest stones on the Mohs scale (which only measures resistance to scratching) but are very resistant to breaking. Their wear ability is excellent. Natural, untreated stones may withstand mechanical cleaning. However, acid treatments can create cracks in an otherwise very durable material. If you're unsure if your jewelry or carving has been treated, stick to warm water, detergent, and a soft brush. Jadeite is a very specialized gemstone, and evaluating these pieces is complicated. Its market is largely collector based. The value of a jadeite carving is as much a function of artistry and antiquity as the color and quality of the material itself.

Jade has been known to man for some 7,000 years. In prehistoric times it was esteemed rather more for its toughness than its beauty, since it made an ideal material for weapons and tools. Historically, the Mayas, Aztecs and Olmecs of Central America, Maori and Chinese have revered jade and created exquisite works of art, jewelry and weapons with this material. They valued Jade more than gold. Jade was used not only for the finest objects and cult figures, but also in grave furnishings for high-ranking members of the imperial family. Today jade is still regarded as a symbol of the good, the beautiful and the precious. It embodies the Confucian virtues of wisdom, justice, compassion, modesty and courage

Jade has been a part of Chinese civilization from the beginning. Chinese jade was used as a material for practical and ornamental purposes at such an early period in history, and it continues to be very popular today. The Chinese have traditionally valued jade for carving as well as religious and medicinal purposes. The Chinese sage Confucius compared jade to a gentleman esteemed by all for his qualities. He said that there are 11 De, or virtues, represented in jade. Today, the Chinese market and admiration for jadeite remains powerful and there are many legends and strong cultural associations with jade gemstones.

Chinese people love jade not only because of its aesthetic beauty, but also because of what it represents in terms of social value. There is a Chinese saying that goes, «Gold has a value; jade is invaluable».

توپاز

توپاز گوهر سنگی محبوب و بادوام است که به رنگ‌های مختلف دیده می‌شود. کمیاب‌ترین انواع طبیعی آن رنگ‌های صورتی، قرمز، نارنجی طلایی گاهی یا تون رنگی صورتی می‌باشند. به‌طور سنتی همه گوهر سنگ‌های شفاف به رنگ‌های زرد، قهوه‌ای و نارنجی توپاز نامیده می‌شدند ولی با ظهور گوهرشناسی مدرن، بسیاری از این سنگ‌ها دوباره دسته‌بندی شده و در خانواده‌های دیگری (به‌ویژه کوارتز) قرار می‌گیرند. پاکی و رنگ تاثیر قابل توجهی بر ارزش توپاز دارند. بالاترین ارزش به سنگ‌های نادر صورتی و قرمز تعلق دارد و رنگ‌های نارنجی و زرد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. توپاز به رنگ نارنجی متمایل به قرمز اغلب «توپاز سلطنتی» نامیده می‌شود. رنگ‌های زرد، نارنجی و قهوه‌ای رنگ‌های متداولی هستند و نوع بیرنگ آن، در هر اندازه‌ای، گوهر سنگی معمولی و کم‌بهاست. سختی این گوهر در مقیاس سختی موس برابر ۸ است ولی در برابر ضربه شکننده و کم‌توان می‌باشد.

توپاز معمولاً در سنگ‌های آذرین اسیدی مانند گرانیت‌های پگماتیته، گرانیت‌ها، ریولیت‌ها و همچنین گرایزن‌ها به وجود می‌آید و حفرات و رگه‌ها را پر می‌کند. این سنگ در روسیه، سری لانکا، پاکستان، افغانستان، چین، کانادا، ماداگاسکار و برزیل یافت می‌شود. اگرچه توپاز در آزمایشگاه‌ها نیز تولید می‌شود ولی این نوع سنگ معمولاً در دسترس عموم قرار ندارد ولی توپازهای بهسازی شده به فراوانی در بازار دیده می‌شوند. در سال‌های ۱۹۶۰ یک روش دوار حله‌ای برای تبدیل توپاز بیرنگ (که هر تن آن به مبلغ کمی قابل خریداری است) به توپاز آبی ابداع شد. در این روش با استفاده از حرارت دادن سنگ، یک رنگ آبی بادوام به دست می‌آید که از سنگ طبیعی قابل تمایز نیست. پیش از این روش، توپاز طبیعی با رنگ آبی روشن کمیاب و پرازش بود ولی این کار سبب سقوط قیمت توپاز آبی در بازار شد و اکنون در زمره گوهرهای کم‌بها قرار دارد. توپازهای بهسازی شده به رنگ آبی تیره، اغلب به جای آکومارین (بریل آبی) استفاده می‌شوند. با توجه به اینکه این توپاز ارزان‌تر از آکومارین است، خریداران باید مراقب باشند. بهسازی به روش گرمایی برای تغییر انواع زرد، نارنجی و قهوه‌ای به انواع پربهای صورتی و قرمز استفاده می‌شود. این روش متداول، بادوام و غیر قابل تشخیص می‌باشد.

با استفاده از روش رسوب بخار شیمیایی نوعی توپاز مرموز با پوشش سطحی الوان تولید می‌شود. این روش نیز متداول است ولی سطح رنگین سنگ به‌سادگی خراشیده می‌شود و این بهسازی قابل تشخیص می‌باشد. در قرون وسطی تصور بر این بود که توپاز قادر است بیماری‌های روانی را درمان و حتی از مرگ جلوگیری کند. یونانی‌ها عقیده داشتند که توپاز کسانی را که از آن استفاده می‌کنند، نامریی می‌نماید. رومی‌ها نیز باور داشتند که این سنگ قدرت افزایش بینایی را دارد و مصریان نیز قدرت پیشگیری از آسیب دیدگی را برای توپاز قائل بودند.

Topaz

Topaz is a popular and durable gem, occurring in a wide range of colors. The rarest are natural pink, red, and fine golden orange, sometimes with a pink tone. Traditionally, all yellow, brown, and orange colored transparent gems were called topaz. With the advent of modern gemology, many of these stones were re-classified as different species (particularly quartz).

Clarity and color have a significant effect on the value of topaz. The highest values go to the rare pink and red stones, then orange and yellow. Intense, reddish orange topaz is sometimes called «Imperial Topaz.» Yellow, orange, and brown stones are somewhat common. Colorless topazes are common and are low-value gems in any size.

Topaz occurs most commonly in such igneous rocks as granite pegmatites, granites, rhyolites and greisens, occupying veins or cavities. It is found in Russia, Sri Lanka, Pakistan Afghanistan, China, Canada, Madagascar and Brazil.

While topaz has been created in the lab, it is not usually commercially available but treated Topaz are abundant in markets. In the 1960s, a two-step method was discovered to turn colorless topaz blue. First, the rough is irradiated, turning it brown. Then, the brown stone is heated to achieve a stable, blue color. The treated stone cannot be distinguished from a natural. Prior to this development, natural light blue topaz was rare and valuable. Colorless topaz was common and could be purchased cheaply per ton. The aftermath: prices for blue topaz fell, and these are now among the least expensive gems available. Topaz that has undergone this treatment and been turned dark blue is sometimes used as a simulant for aquamarine (the blue beryl). However, since topaz is typically less expensive than aquamarine, consumers should be wary of unscrupulous vendors who may try to sell treated topaz as aquamarine. Heat treatments are also used to change some yellow, orange, and brown topaz to pink or red. This procedure is common, stable, and undetectable. A chemical vapor deposition treatment (CVD) is used to create mystic topaz, a stone with a multicolored coating on its surface. This is a common procedure. The surface coating can easily be scratched. This treatment can be detected by immersion.

In the middle Ages, topaz was thought to heal physical and mental ailments and even prevent death.

Greeks believed that topaz had the power to make the wearer invisible.

Romans believed it had the power to enhance eyesight.

Egyptians wore the stone as protection from injuries.

دمانتوئید

دمانتوئید گوهر سنگی با رنگ سبز درخشان و یکی از انواع گارنت آندرادیت است که رنگ سبزش را مدیون حضور مقادیر بسیار کمی کرومیوم و آهن فریک می‌باشد. این گوهر سنگ که به‌عنوان کمیاب‌ترین و باارزش‌ترین سنگ خانواده گارنت معرفی می‌شود، اول‌بار در قرن نوزدهم در روسیه به دست آمد. تا مدت‌زمانی طولانی روسیه تنها منبع این گارنت کمیاب بود؛ اما به دلیل تولید پائین، دمانتوئید معمولاً در جواهرات ذی‌قیمت و آنتیک به کار می‌رفت. در سال‌های ۱۹۹۰ منابع جدیدی کشف شدند ولی دمانتوئید یک گوهر سنگ مطلوب و همچنان گران‌بها باقی‌ماند. مقادیر کوچکی در آلمان، ایتالیا، سوئیس، زئیر، ایران، آمریکا و در سال ۱۹۹۸ در نامیبیا نیز پیدا شدند ولی تولید آن همچنان پائین است. حتی با کشف منابع جدید، دمانتوئید خیلی کمیاب است. هر قیراط سنگ پاک و قابل برش صفحه‌ای (Facet) ارزش بالایی دارد. درخشش بی‌نظیر و شکست نور به رنگ‌های رنگین کمان در این جواهر، سبب نام‌گذاری آن به این اسم (شبییه الماس) شده است (Demantoid=like diamond). درخشندگی و شکست نور در این سنگ از دیگر گوهر سنگ‌های معروف مانند زمرد، پریدوت، یاقوت، سفایر و حتی از الماس‌های باکیفیت خوب، بیشتر و قوی‌تری است. دمانتوئید گوهر سنگی محبوب به‌ویژه در هنر جواهرسازی مدرن است. این گوهر نمونه مصنوعی (سینتتیک) ندارد. به روش گرمایی رنگ آن را بهبود می‌بخشند که بادوام و غیر قابل تشخیص می‌باشد. باین‌وجود، انواع سبزرنگ گارنت سینتتیک معروف به یگ (Yt-) trium Aluminum Garnet= YAG) به‌عنوان جایگزین دمانتوئید می‌تواند استفاده شود.

دمانتوئید تحت عنوان «زمرد سیبری»، «کریزولیت سیبری» و «کریزولیت اورال» نیز نامیده می‌شود. البته ترکیب شیمیایی و ویژگی‌های فیزیکی اعضای گروه گارنت با این گروه‌ها متفاوت است.

برای پاک کردن این گوهر از آب گرم، کمی مواد شوینده و برس نرم استفاده شود. از بکار بردن روش‌های مکانیکی و قرار دادن در معرض گرمای شدید پرهیز شود.

دمانتوئید در سنگ‌های آذرین که در اعماق زیاد زمین قرار دارند، سینیت‌ها، سرپانتینیت‌ها، شایست‌ها، سنگ‌های آهکی بلورین و اسکارن‌ها تشکیل می‌شوند. معمولاً سنگ کوچکی است و سنگ‌های بزرگ‌تر از ۱۰ قیراط بندرت به‌دست آمده است و سنگ‌های با برش صفحه‌ای بزرگ‌تر از یک قیراط نیز کمتر دیده می‌شوند. بزرگ‌ترین دمانتوئید به‌دست آمده از ناحیه اورال روسیه، وزنی معادل ۲۵۲,۵ قیراط یا ۵۰,۵ گرم داشته است. در انستیتو اسمیتسونین در واشنگتن دی سی، یک قطعه رنگین دمانتوئید با برش صفحه‌ای به وزن ۱۱,۲۴ قیراط به نمایش گذاشته شده است. در حقیقت، دمانتوئید امروزه یکی از کمیاب‌ترین گوهر سنگ‌های رنگین محسوب می‌شود.

Demantoid

Demantoid is a brilliant green variety of andradite garnet, colored by chromium and ferric iron. It is considered to be the rarest and most valuable member of the garnet group, discovered in Russia in the early 19th century. Russia was long the only source of this rarest of garnets. Supply was so low, demantoids were usually seen only on antique jewelry pieces. Since the 1990s, new sources have been discovered, and the gem remains a desirable, but very expensive, jewelry stone. Small quantities were also found in Germany, Italy, Switzerland, Zaïre, Iran and the United States. In 1998 a new source was found in Namibia, southern Africa, but the quantity recovered is still low.

Even with new sources, Demantoid remains very rare. Clean, facetable stones command very high prices per carat.

Faceted stones greater than 1 carat are rarely seen. The exceptional brilliance and dispersion of the Demantoid inspired to name this stone "diamond-like." Nevertheless, this garnet gem has greater brilliance and a higher dispersion than diamond. It's also far more brilliant than other well-known green gemstones such as emerald, peridot even Ruby and sapphire. Demantoid also has exceptional the highest dispersion rating of any jewelry gemstone available today, even exceeding that of fine diamond.

Demantoid was a popular gemstone especially in Art Nouveau jewelry. Demantoid has not been synthesized. Heat can be used to improve color. This is a stable and undetectable treatment.

However, green glass as well as green yttrium aluminum garnet (YAG), a synthetic garnet, have been used as simulants.

Heat sensitive garnets should be cleaned with warm water, detergent, and a soft brush. Avoid mechanical cleaning and exposure to extreme heat. Demantoids have been called "Siberian emeralds," "Siberian chrysolites," and "Ural chrysolites." Of course, garnets are chemically and optically distinct from these gem species.

Demantoids are typically small that is found both in deep-seated igneous rocks like syenite as well as serpentinites, schists, crystalline limestones and Skarns. Stones larger than 10 carats are very rare. The largest Demantoid ever found hailed from the Russian Urals and weighed 252.5 carats or 50.5 grams. The Smithsonian Institution, Washington DC, has a faceted 11.24-carat gemstone on display.

In fact, Demantoid is traditionally considered to be one of the rarest colored gemstones today.

پیوه ژن دهکده جواهرات ایران

حسین کوهزاد

روستای پیوه ژن با توجه به پتانسیل های بوم گردی و گردشگری و همچنین استعداد و ظرفیت پیوه ژنی ها در زمینه ی طلا و جواهر در سطح کشور به طوری که تعداد کثیری از شاغلین و هنرمندان بازار گوهر سنگ ها مشهد و حتی تهران متعلق به این روستا می باشند ما بر آن داشت تا در این شماره این روستای خاص و جالب را که قابلیت های فراوانی برای تبدیل به روستایی ملی و دهکده جواهر دارد را معرفی می کنیم که با هم می خوانیم.

جاذبه های گردشگری

این روستا همه چیزش متفاوت است، جایی که به هنگام صبح با نوازش دست گرم خورشید می شود چشم باز کرد و تا به هنگام غروب رهسپار کوچه پس کوچه هایش شد و با هر قدم می توان جاذبه های تازه را کشف و از آن لذت برد. در این روستا هر دقیقه اش از کار و تلاش پر است و عشق در ثانیه ثانیه اش جریان دارد. مهربانی و محبت با چاشنی لبخند در می آمیزد تا زیباترین چهره ها در پیش رویتان قرار گیرد.

جاذبه های مذهبی

این روستا همچون نگینی بر دامنه های بینالود علاوه بر جاذبه های گردشگری از نظر جنبه های مذهبی نیز حائز اهمیت و مورد توجه دوستداران اهل بیت است. شخصیت های مدفون در بنای امام زادگان هاشم و محتشم (ع) می باشد که نسبت این دو امامزاده بزرگوار به نوادگان امام سجاد و فرزندان اظهر بن امام زین العابدین (ع) می رسد.

در دامنه های کوه بینالود در ۶۵ کیلومتری شهر مشهد روستای زیبا و دیدنی به نام پیوه ژن در ارتفاع ۱۷۲۰ متری از سطح دریا و با حدود جمعیت قرار دارد که به خاطر موقعیت و زیبایی هایش طبیعت دوستان فراوانی را به خود جلب می کند. روستای ییلاقی پیوه ژن با مردمانی نیکسیرت و مهربان، از توابع بخش احمدآباد شهرستان مشهد است. روستای زیبا، سرسبز و تماشایی پیوه ژن که با زیبایی هایش هر نگاهی را افسون می کند و با آرامشش برای گردشگران لحظات فراموش نشدنی را به ارمغان می آورد، پیوه ژن به علت قرار گرفتن در کوه های بینالود دارای ۶۱ قنات و ۲۲ چشمه است. کار و پیشه مردمان آن باغداری، پرورش دام و طیور و صنایع دستی است و یکی از مهم ترین محصولات باغات سرسبز این روستا که شهرت جهانی دارد و در کتاب های مختلف بانام همین روستا آمده است آلوپخار است که در کنار سایر محصولات باغی با کیفیت همانند سیب، گلابی، گیلان، آلبالو، انگور، گردو و ... کشت و کار می گردد.

تاریخ پیوه ژن

عده‌ای قدمت این روستا را به زمان ترکان غزنوی نسبت می‌دهند و برخی قدمت آن را هم‌زمان با ورود امام رضا (ع) می‌دانند. دکتر پسندیده در کتاب تاریخ خود تاریخ پیوه ژن را به ۶ هزار و ۳۰۰ سال قبل از میلاد مسیح نسبت می‌دهد. اسناد موجود درباره مرمت حمام تاریخی روستا که به حدود ۴۰۰ سال پیش می‌رسد و هم‌زمان با مرمت مسجد جامع با دستور شاه حسین صفوی صورت گرفته نیز موجود است. هم‌اکنون حمام پیوه ژن جزء آثار ملی ثبت شده می‌باشد. این روستا به خاطر مقبره دو امامزاده و نیز مسجد جامع تاریخی واقع در آن، وقفیات بسیار زیادی دارد. سنگ نصب شده وقفیات پیوه ژن در حرم امام رضا (ع) و کشفیات سکه‌های قدیمی مربوط به ولیعهدی امام رضا (ع) در دوره مأمون عباسی از نکات بارز این روستاست.

وجه تسمیه

کلمه پیوه ژن از دو بخش پایاب + ژن تشکیل شده است که پایا به معنی چشمه و ژن به معنی زن است که گفته می‌شود آناهیتا الهه معبد زرتشت به منظور غسل به این مکان می‌آمده است که این نظریه در کتاب‌های موجود در کتابخانه آستان قدس رضوی مستند می‌باشند و نیز وجود قبرستان زرتشتیان در ابتدای این روستا گواه دیگری بر تاریخ پر قدمت آن است.

پیوه ژن دهکده جواهر

یکی از مشخصاتی که باعث معروفیت پیوه ژن شده است، اشتغال تعداد زیادی از افراد این روستا در صنف طلا، جواهر و نقره است به طوری که می‌توان گفت پیوه ژن مهد اساتید جواهرسازی است. مرحوم محمدعلی آموزگار فرزند حاج آقا آموزگار (جناب میرزا) اولین فردی بود که در دهه ۴۰ وارد حرفه‌ای جواهرسازی گردید. حاج اسماعیلی عبداللهی اولین مخراج کار پیوه ژنی و استاد بزرگ این حرفه نیز اهل این روستاست. حضور این اساتید در این حرفه باعث گرایش و علاقه جوانان روستا به این هنر صنعت شد و مشهد و تهران را برای آموزش انتخاب نمودند. اکنون بیش از ۵۰ سال است که پیوه ژنی‌ها به این حرفه اشتغال دارند و در تمام رشته‌های آن صاحب‌نظر بوده و اساتید بنامی را به جامعه معرفی نموده‌اند. به طوری که می‌توان به جرات گفت از استخراج طلا گرفته تا قالب‌سازی، جواهرسازی کاردست، کارگاه‌های ریخته‌گری متعدد و بنام، مخراج کاران و مرصعکاران

زبردست، آکاری، تاجران سنگ و ویزیتورهای قدرتمند، طراحی جواهرات، دستگاه پرینتر سه‌بعدی، فروش ابزار و طلافروشان و جواهرفروشان به نام فرزندان پیوه ژن که هر یک سرآمد صنف خود گردیده‌اند.

آشنایی با پیشکسوتان

● **مرحوم محمدعلی آموزگار (پدر صنعت جواهرسازی پیوه ژن)**
 استاد رضا آموزگار که خود نیز از اساتید و پیشکسوتان این هنر صنعت است، در رابطه با برادر بزرگ‌تر خود، بنیان‌گذار صنعت جواهرسازی پیوه ژن می‌گوید: محمدعلی درس طلبگی می‌خواند و از عاشقان امام حسین (ع) بود که حتی دهه اول محرم هم در پیوه ژن منبر رفته بود و چون قصد درآمدزایی از این راه را نداشت و از سویی ذاتا هنرمند بود تا جای که معلمش در پیوه ژن که هنر و استعداد او را در خطاطی می‌بیند او را به استاد مهدی زاده در مشهد معرفی می‌نماید که این نقطه عطفی در شروع این صنعت در پیوه ژن شد. وی هم‌زمان با آموختن هنر جواهرسازی، فراگرفتن هنر خطاطی را نیز شروع کرد و پس از دو سال فعالیت و یادگیری فنون این حرفه نزد استاد مهدی زاده، برای تکمیل هنر خود به تهران رفت و با مظفریان‌های بزرگ همکار شد. مرحوم محمدعلی آموزگار به‌غیر از هنر جواهرسازی و خطاطی، در حکاکی بر روی نگین نیز استاد بزرگی بود.
 استاد رضا آموزگار در ادامه افزود: بعد از برگشت برادرم از تهران باهم در پاساژ سعدی مغازه زدیم و کم‌کم هم بچه‌های پیوه ژنی را اطراف خودمان جمع کردیم. هنر، استعداد، امانتداری و خبره بودن جوانان پیوه ژن در این حرفه سبب شد جواهرفروشان مشهد این جوانان را نزد خود برده و از همکاری با آنان استقبال نمایند به طوری که امروزه افراد برخاسته از این روستا قطب صنعت جواهرسازی کشور شده‌اند.

● اسماعیل عبداللهی (اولین مخراجکار پیوه ژن)

این استاد در مورد خود می‌گوید: که کلاس ششم را که تمام کردم به مشهد آمدم. ابتدا جواهرساز بودم، سپس اندکاندک به مخراج کاری رو آوردم. دو سالی را در مشهد پیش آقای سهرابی به آموزش این حرفه پرداختم، اما احساس کردم هنوز خیلی چیزها را باید بیاموزم، با دوستان که مشورت کردم به این نتیجه رسیدم که عزیمت به تهران می‌تواند شروعی بر پیشرفت من باشد. کوله‌بار سفر را بستم، در تهران افتخار هم‌خانه شدن با شهید حسین نودوست اولین شهید جواهرساز پیوه ژنی را داشتم، دو سال نزد استاد عنایتی به آموزش و فراگیری فنون پرداختم. برای آموزش

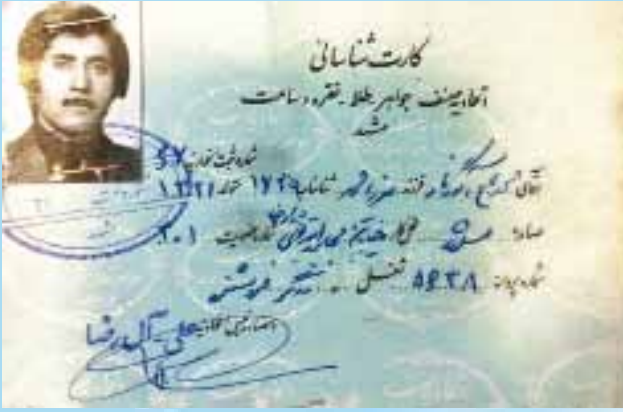
بیشتر، دو سال دیگر نیز نزد استاد داود خسروی که فن مخراج کاری ایشان شهره و آوازه جهانی داشت به تجربه‌اندوزی مشغول گردیدم. در اوایل سال ۱۳۵۵ بعد از ازدواج با پیشنهاد دوستانم محمدرضا و محمدعلی آموزگار در پاساژ سعدی مغازه‌ای دایر نمودم که مصنوعات تولیدیشان را مخراج کاری می‌کردم.

هنر و آوازه استاد اسماعیل عبداللهی در سوار کردن الماس بر روی پایه طلا در ایران پیچیده است. ایشان یکی از بهترین اساتیدی است که الماس را بدون نقص سوار می‌کردند. وقتی از این بزرگوار درباره هنرشان توضیح بیشتری خواستم یک جمله زیبا شنیدم عشق، علاقه و تعهد، این سه کلمه ملکه ذهنم بود که توانستم با لطف ایزدمنان در انجام سخت‌ترین و پیچیده‌ترین مخراجکاری‌ها موفق عمل نمایم.

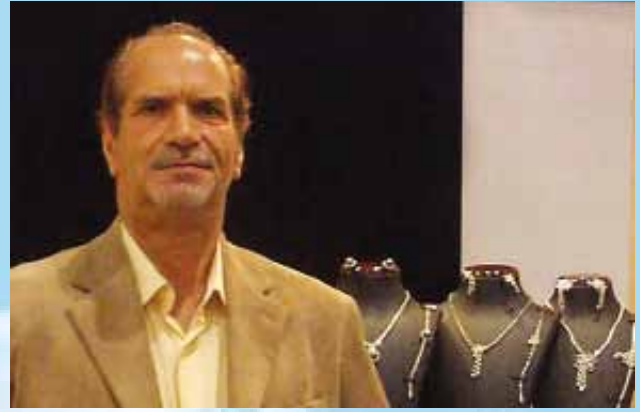
پیوه ژن برندی در حوزه صنایع فلزات گران بها و سنگ‌های قیمتی

محمدابراهیم افشاری، دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان خراسان رضوی، طی بازدید که از روستای پیوه ژن داشت پیرامون این بازدید چنین بیان نمود: سال گذشته فرصتی پیش آمد تا برای اولین بار از روستای پیوه ژن بازدیدی داشته باشم. روستایی با مردمانی خونگرم پر تلاش و هنرمند. مردمی که علاوه بر کشاورزی و باغداری در صنایع دستی نه تنها در سطح استان بلکه در کشور جایگاه خاصی را به خود اختصاص داده‌اند. حضور چشمگیر هنرمندان

مرحوم محمدعلی آموزگار (بدر صنعت جواهرسازی پیوه‌زن)

اسماعیل عبداللهی (اولین مخراجکار پیوه‌زن)

و سنگ‌های قیمتی نیز با اشاره به بازدیدش از پیوه‌زن گفت: این منطقه را بسیار مستعد پیشرفت دیدم به‌خصوص که تأمین بخش اصلی نیروی انسانی و فنی مشهود و حتی بعضی از جواهرسازی‌های تهران، بر عهده این روستا می‌باشد، بی‌شک اینجا استعداد آن را دارد که به یک منطقه گردشگری و صنعتی طلا و جواهر تبدیل گردد. امیدوارم با پیگیری‌ها و نیز توجه ویژه مسئولین که انجام خواهد شد، پیوه‌زن به‌عنوان یک منطقه روستایی الگو در کل کشور معرفی گردد.

رضا وفادار، نایب‌رئیس اتحادیه طلا، جواهر و نقره مشهد معتقد است که زیربنا و شالوده طلا، جواهر و نقره مشهد از پیوه‌زن نشأت گرفته است و اکثر هنرمندان ما در مشهد در این زمینه پیوه‌زنی هستند که این خود باعث افتخار است.

خانم سلطانی، مسئول دبیرخانه مشهد شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگ‌ها نیز گفت: با در نظر گرفتن پیشینه پیوه‌زن و با توجه به پشتوانه نیروی انسانی خود، هم به لحاظ تجربی و هم به لحاظ مالی این پتانسیل را دارد تا از پروسه زنجیره‌وار طراحی و تراش سنگ تا تولید محصول را در خود انجام دهد.

دریادل، رئیس گروه تأمین مالی سرمایه‌گذاری و خوشه‌های صنعتی استان نیز در ادامه افزود: خداوند را شکر می‌کنم که فرصتی پیش آمد تا بتوانم از نزدیک با زیبایی‌ها و ظرفیت‌های روستایی پیوه‌زن آشنا شوم و به درک درستی از شناخت و پتانسیل‌های فوق‌العاده این روستا برسم، چرا که این محل، از آن دسته روستاهایی است که انسان با قرار گرفتن در فضای بکر آن آرامش گرفته و می‌تواند با ذهنی باز به خلق ایده‌های نو بپردازد.

خانم داوطلب، مسئول حوزه حمایت از تولید صنایع دستی استان نیز گفت: روستای پیوه‌زن با توجه به موقعیت مکانی بسیار عالی و آب‌وهوا خوش با اقلیم کوهستانی این قابلیت را دارد که با تعبیه امکانات لازم به‌عنوان روستای هدف گردشگری معرفی گردد، ضمن اینکه در این روستا از دیرباز صنایع دستی رواج داشته و ظرفیت این را دارد که توسعه پایدارتری پیدا کند. اگر تمام مسئولین بزرگوار در سطح استان دست‌به‌دست هم دهند می‌توان صنایع طلا و جواهر را در این روستا راه‌اندازی نمود.

در پایان مهدی لوحی، رئیس کمیسیون سازندگان اتحادیه طلا، جواهر و نقره مشهد بیان نمود هدف از گردآوری مسئولین در روستای پیوه‌زن این است که بتوانیم تمام ظرفیت‌های بخش دولتی را در راستای تجهیزسازی و برندسازی این روستا چه در زمینه صنایع دستی و چه در زمینه صنایع تولیدی طلا، جواهر و نقره به کارگیریم تا با جذب سرمایه، در راه تحقق معرفی پیوه‌زن نه تنها به ایرانیان بلکه به جهانیان گامی عملی و مؤثر برداریم.

صنایع دستی خصوصاً در بخش طلا، جواهر، نقره و سنگ‌های قیمتی این روستا را به یک برند منطقه‌ای تبدیل کرده است و آوازه هنرمندان این روستای کهن نه تنها در کشور، بلکه در مناطقی از خاورمیانه که امروز به‌عنوان کشورهای پیشرو در این صنعت می‌باشند، مطرح نموده است و این جای بسی افتخار دارد. ان شاءالله با تلاش این عزیزان و کیفیت‌بخشی و به‌روزرسانی تولیدات می‌توان امیدوار بود که قاچاق زیورآلات طلا و نقره در استان و کشور به حداقل رسیده و جای اجناس بی‌کیفیت خارجی را با برندهای باکیفیت پیوه‌زن در سطح کشور و جهان پر نماید و این روستا را باهمت جوانان آن به روستای گردشگری توریستی در حوزه صنایع، فلزات گران‌بها و سنگ‌های قیمتی تبدیل نمایند.

بررسی صنعت تولید طلا و جواهر در روستای پیوه‌زن با حضور مسئولین ذی‌ربط

جمعی از مسئولین ذی‌ربط صنعت طلا جواهر و نقره مشهد در مهرماه سال ۹۶ با حضور در روستای پیوه‌زن به بررسی کارشناسانه‌ی این صنعت پرداختند. بدین منظور با این عزیزان گفتگویی داشتیم و نظرشان را جویا شدیم.

معبودی نژاد رئیس اتحادیه طلا، جواهر و نقره مشهد اظهار نمود: با توجه به ظرفیت، مهارت و استاد پروری روستای پیوه‌زن، این روستاها قابلیت ایجاد و تبدیل به یک شهرک صنعتی بسیار عالی و موفق در زمینه جواهرات را داراست. ما نیز به‌نوبه خود به‌منظور تحقق این هدف، سعی می‌کنیم بتوانیم در راستای دستیابی در این روستای زیبا و خوش آب‌وهوا به آنچه لیاقتش را دارد گامی عملی و مؤثر برداریم.

مهندس پیش‌بین، رئیس کانون هماهنگی دانش، صنعت و بازار جواهرات

انتخاب مشهد به عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهر سنگ‌ها

فرصتی مغتنم برای ایجاد اشتغال، صادرات و رشد اقتصادی کشور

انتخاب مشهد به عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهر سنگ‌ها و نقش مهم اتحادیه فیروزه تراشان مشهد در این انتخاب بر هیچ کس پوشیده و پنهان نیست. با توجه به اهمیت این انتخاب و لزوم استفاده بهینه از این فرصت برای باز یابی جایگاه کشور و استان در بازار جهانی گوهر سنگ‌ها، در این شماره از ویژه نامه، خبرنگار ما گفت و گوی با برخی از اعضای هیات مدیره اتحادیه فیروزه تراشان مشهد داشته است که با هم می خوانیم:

عبدالمحمد رحیمی، رئیس اتحادیه فیروزه تراشان مشهد در ادامه انتخاب مشهد به عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهر سنگ‌ها را فرصتی بسیار مغتنم برای تولید، ایجاد اشتغال برای جوانان جویای کار، صادرات، رونق، رشد و شکوفایی اقتصاد استان و کشور دانست و گفت: باید برای استفاده از این فرصت و ظرفیت، بخش دولتی و بخش خصوصی دست در دست هم همت کنند تا بتوان ضمن تثبیت این فرصت از مزایای آن نیز به خوبی استفاده نمود.

وی ضمن اشاره به این که ۸۵ درصد از واحدهای تراش سنگ فیروزه در مشهد قرار دارد تأکید کرد: هم‌اکنون مشکلات گسترده‌ای بر سر راه تولید و صادرات وجود دارد که باعث شده موفقیت چندانی نصیب استان خراسان رضوی نشود و در این راستا باید گمرک مشهد به عنوان پایانه صادرات سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی کشور معرفی شود.

سعید جاودانی، نایب رئیس اتحادیه فیروزه تراشان مشهد در ابتدا پیرامون نقش اتحادیه در انتخاب مشهد به عنوان شهر جهانی گوهر سنگ‌ها گفت: به دست آوردن عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهر سنگ‌ها که توسط هیئت ژوری یونسکو ارزیابی شد آن هم در مقابل کشورهایمانند تایلند، هند، برزیل و ... در سایه فعالیت اتحادیه فیروزه تراشان مشهد و در کنار تلاش‌های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و دیگر دست‌اندرکاران طرح بود که به بار نشست. نکته مهم اینکه وجود معدن فیروزه نیشابور و فیروزه‌های انبوه تراشیده شده در سطح بسیار بالا در مشهد باعث ترغیب داوران به این رای شد.

وی تصریح کرد: در ایران با توجه به اینکه سنگ‌های نیمه قیمتی دیگری مانند آماتیسست، گارنت، زبرجد و ... را داریم اما فقط سنگ ارزشمند فیروزه است که در مقادیر بسیار زیاد و تجاری تراشیده و معامله می‌گردد.

مجید مدالیان عضو دیگر هیئت مدیره اتحادیه فیروزه تراشان مشهد هم در رابطه با مهم ترین چالش ها و موانع صادرات این صنعت در استان چنین گفت: همان طوری که بارها در جلسه های متعدد اعلام شده است بهترین راه، کاهش بروکراسی اداری صادرات فیروزه و دیگر گوهرسنگ ها و مصنوعات آن که با نقره تلفیق شده در گمرک است.

وی افزود: وجود ارزیاب بانک مرکزی به طور ثابت در مشهد از دیگر ضروریات است که صادرکنندگان مشهد را مجبور می کند برای ارزیابی اجناس خود با تمام مخاطرات سرقت و یا آسیب دیدن اجناس برای ارزیابی به تهران بروند و دوباره به مشهد برگردند. همچنین تعیین حد متعادل معافیت گمرکی با هماهنگی اتحادیه ها و تاییدیه آن ها برای توریست ها و مسافران که بتوانند مقدار حدود ۵ کیلوگرم و یا زیر ۱۰ کیلوگرم را با خود به همراه ببرند نیز به افزایش صادرات کمک خواهد کرد.

جاودانی، در پایان اظهار امیدواری نمود: ترتیبی اتخاذ گردد تا سنگ خام فیروزه نیشابوری با قیمتی عادلانه و مناسب و بدون جمع آوری فیروزه های مرغوب آن به دست استادکاران با توان مشهدهای برسد که بتوانند فیروزه های باکیفیت عالی و تراش هنرمندانه برای صادرات تولید کنند.

رئیس اتحادیه فیروزه تراشان مشهد ضمن انتقاد از کندی استفاده از فرصت و ظرفیت های انتخاب مشهد به عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگ ها گفت: همان اوایل مسئولان محترم ذیربط قول های مساعدی در رابطه با اختصاص یک مجتمع عظیم برای تراش و تولید فیروزه و دیگر گوهرسنگ ها، اختصاص وام های کم بهره به تولیدکنندگان و واحدهای خصوصی و در نهایت ایجاد اشتغال و صادرات دادند. که امیدواریم با همت و تلاش مضاعف دست اندرکاران امر، این مهم نیز تحقق یابد.

استاد حسن تشکری پیشکسوت و عضو هیئت مدیره اتحادیه فیروزه تراشان مشهد هم ضمن تأیید مطالب فوق گفت: اختصاص وام کم بهره به تراشندگان، راه اندازی مجتمعی که هنرمندان و اساتید فن بتوانند با توان مالی کم مانند اجاره به شرط تملیک در یک مکان گرد هم آیند باعث رونق هنر صنعت گوهرسنگ ها در مشهد خواهد شد.

وی افزود: همچنین تبلیغات رسانه ای در سطح شهر مشهد، کشور و حتی بین المللی به خصوص فضای مجازی، ایجاد المان های متعدد در سطح شهر و سایر نقاط گردشگری می تواند در رونق این هنر صنعت مؤثر و در راستای شعار امسال مقام معظم رهبری پیرامون تقویت تولید ملی باشد.

مجموعه گوهرشناسی و گوهرتراشی ایرانشید

پیشرو در توسعه صنایع گوهرسنگی ایران

مجموعه نمایشگاهی ایرانشید موزه بزرگ خراسان

مشهد به منظور توسعه صنایع دستی گوهرسنگی و هنرهای سنتی با تصویب شورای جهانی صنایع دستی WCC در ۶ جولای ۲۰۱۶ مطابق با ۱۶ تیر ماه ۱۳۹۵ به عنوان شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگها انتخاب و به ثبت جهانی رسید. همچنین دبیرخانه شهر جهانی با مسئولیت سرکار خانم ملیحه سلطانی فعالیت خود را در موزه بزرگ خراسان آغاز نمود. آقای علی عمو، مدیر یت مجموعه گوهرشناسی و گوهر تراشی ایرانشید ضمن بیان مطلب فوق در ادامه افزود:

کشور ایران یک ششم موجودی سنگهای گوهرین جهان را در اختیار دارد. گوهرهایی نظیر فیروزه نیشابور و دمانتوئید کرمان که بهترین کیفیت را در جهان دارند، دشت عقیق خور و خوسف بیرجند، تورمالین های خراسان، یاقوت کبود و رز کوارتزهای همدان نمونه های باارزی از توانایی بالقوه ایران در زمینه گوهرهاست. ذهن خلاق و دستان توانمند جوانان ایران زمین بازوی دیگر تقویت این هنر ارزشمند است. باید توجه داشت اهمیت دادن به گوهرها باعث ایجاد اشتغال پایدار برای جوانان کشور عزیزمان ایران و توسعه اقتصادی می باشد.

برند شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگها که اکنون در اختیار شهر مشهد می باشد یک فرصت طلایی در زمینه معرفی ایران به عنوان یکی از قطب های گوهرسنگ دنیا می باشد. با توجه به فعالیت های دبیرخانه شهر جهانی صنایع دستی گوهرسنگها و اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان رضوی اقدامات قابل توجه و پیشرفت های بی شماری در این زمینه تحقق یافته و ادامه این مسیر، همت تمام هنرمندان و متخصصان در این عرصه را می طلبد.

مجموعه نمایشگاهی، گوهرشناسی و گوهر تراشی ایرانشید بزرگ ترین مجموعه نمایشگاهی دائمی و خصوصی کشور

مجموعه نمایشگاهی، گوهرشناسی و گوهر تراشی ایرانشید واقع در موزه بزرگ خراسان با بیش از ۱۲۰ نوع گوهرهای ایران و جهان، بزرگ ترین مجموعه نمایشگاهی دائمی و خصوصی کشور می باشد. نمونه هایی کم نظیر از دمانتوئید های کرمان، فیروزه نیشابور، عقیق های خراسان و همدان، زمردهای پنجشیر و ... به جلوه به این نمایشگاه افزوده اند. نمونه های حجم تراشی شده از عقیق، آلاستر، جید، فلوریت، تورمالین، آمیتیست و... در این نمایشگاه رخ نمایی می کنند.

ایرانشید دومین مجموعه نمایشگاهی خود را در محل کارخانه و در جوار آرامگاه حکیم شیرین سخن فارسی ابوالقاسم فردوسی افتتاح نمود. در این نمایشگاه بیش از ۸۰ نمونه سنگهای گوهرین ایران و جهان وجود دارد. طراحی داخلی نمایشگاه به گونه ای است که بازدیدکنندگان پس از بازدید از نمایشگاه وارد کارگاه شده و با نحوه ی فرآوری گوهرسنگها آشنا می شوند.

برند شهر جهانی صنایع دستی
گوهر سنگ‌ها که اکنون در
اختیار شهر مشهد می‌باشد یک
فرصت طلایی در زمینه معرفی
ایران به عنوان یکی از قطب‌های
گوهر سنگ دنیا می‌باشد

●●● مجموعه نمایشگاهی ایرانشید، پردیسان (جوار آرامگاه فردوسی)

عملیات آموزش نیروی متخصص هم‌زمان با افتتاح کارخانه آغاز گردید و تاکنون ادامه یافته است. این مجموعه در دی‌ماه ۱۳۹۶ در زمینه طراحی و ساخت، تجهیزات فرآوری گوهر سنگ‌ها موفق به کسب عنوان دانش‌بنیان نیز گردید. پس از آن طرح اشتغال خانگی و روستایی را که یک طرح منحصر به فرد در زمینه شبکه‌سازی مشاغل روستایی خرد می‌باشد را ارائه داد؛ که تحول بسیار بزرگی در زمینه گردشگری و اشتغال روستایی محسوب می‌شود که مدل اجرای درست و دقیق آن هم توسط مجموعه ایرانشید تدوین شده است.

با توجه به این که هنوز برای سوغات استان یا به عبارت بهتر سوغات مشهد، تعریف مشخص و درستی ارائه نگردیده است، گوهر سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی در این زمینه می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد.

در زمینه سوغات بایستی طوری برنامه‌ریزی و عمل شود که همه اقشار بتوانند از سوغات مشهد به یادگار تهیه کنند که در این راستا باید هم در زمینه بسته‌بندی و هم در زمینه محتوایی بسیار متفاوت‌تر عمل نمود.

مجموعه ایرانشید در این زمینه اقدامات متفاوتی انجام داده که در مرحله پتانسیل‌سنجی بازار است و امید می‌رود که بتوان محصولی ویژه برگرفته از هنر و سنت استان را به بازار عرضه نماید و دیدی مضاعف به افراد و مجموعه‌هایی فعال در این زمینه ارائه دهد.

همچنین برای اولین بار، مجموعه ایرانشید تجهیزات کنترل عددی (CNC) برای انواع تراش گوهر سنگ‌ها را توسط متخصصین جوان خود طراحی و تولید نمود که یکی از مهم‌ترین آن‌ها فست کنترل عددی می‌باشد.

فست تراشی کاری حساس و زمان‌بر می‌باشد که باید نگرین توسط اپراتور دستگاه به صورت دستی انجام پذیرد که طبیعتاً دارای خطای انسانی بوده و این امر گاهی باعث کاهش

●●● مجموعه تولیدی ایرانشید، پردیسان (جوار آرامگاه فردوسی)

ارزش گوهر می‌گردد. دستگاه طراحی شده توسط ایرانشید که هم به صورت نرم‌افزار و هم سخت‌افزاری می‌باشد، علاوه بر کاهش زمان فست تراشی، خطا در تراش را به صفر می‌رساند و ارزش افزوده گوهر را بالا می‌برد و می‌تواند از واردات نمونه‌های خارجی جلوگیری نماید.

در مجموعه تولیدی ایرانشید، بیش از ۲۰۰ دستگاه برای فرآوری گوهرسنگ‌ها وجود دارد که قسمتی از آن‌ها توسط متخصصین مجموعه طراحی و تولید شده یا نقص‌های سیستمی که در دستگاه‌های دیگر وجود داشته است برای تسهیل فرآوری گوهرسنگ‌ها و افزایش راندمان برطرف شده است. این مجموعه با بهره‌گیری از تمام تکنولوژی‌های روز در زمینه فرآوری گوهرسنگ‌ها از قبیل تراش نگین جواهرات مطابق استاندارد روز دنیا، حجم تراشی، دکوراسیون داخلی و نمای

خارجی ساختمان، بهسازی گوهرها، تولید و مونتاژ جواهرات، زیورآلات و... فعالیت می‌نماید و از این حیث بزرگ‌ترین مجموعه فرآوری گوهرسنگ‌ها در کشور است.

اهداف:

از جمله اهداف این مجموعه ایجاد اشتغال به صورت مستقیم می‌باشد. اعم از نیروی مجموعه تولیدی، مونتاژ، طراحی جواهرات و پیگیری اشتغال خانگی روستایی. با توجه به اهمیت فرآوری گوهرسنگ‌ها در کشور، این هنر نیاز به نیروی انسانی خلاق و توانمند در عرصه فرآوری دارد. بنابراین با اتکا به توان بالقوه کشور نظیر انواع معادن سنگ‌های گوهرین و نیروی جوان و خلاق می‌توان با سایر کشورها در این زمینه نظیر هندوستان، چین، تایلند، ایتالیا و... رقابت نمود.

از دیگر اهداف ایرانشید همکاری با هنرمندان در عرصه گوهرسنگ‌ها می‌باشد. به همین دلیل تمام تلاش خود را در ایجاد ارتباط مستمر با این عزیزان نموده است. هنرمندانی در عرصه طراحی، حجم تراشی، نگین تراشی، مونتاژ زیورآلات و... اکنون با مجموعه ایرانشید همکاری می‌نمایند که در حد خود بهترین می‌باشند. همچنین تلفیق گوهرسنگ‌ها با صنایع دستی دیگر، مانند ظروف مسی، نقاشی، منبت و معرق گوهرسنگ‌ها از جمله فعالیت‌های ایرانشید است. فرآوری گوهرسنگ‌ها یک علم محسوب می‌گردد. مجموعه ایرانشید تمام تلاش خود را به کار گرفته است تا در این زمینه مطابق استانداردهای روز دنیا با استفاده از متخصصین داخلی گام بردارد که خوشبختانه در این راه به

در مجموعه تولیدی ایرانشید، بیش از ۲۰۰ دستگاه برای فرآوری گوهرسنگ‌ها وجود دارد که قسمتی از آن‌ها توسط متخصصین مجموعه طراحی و تولید شده و یا نقص‌های سیستمی که در دستگاه‌های دیگر وجود داشته است برای تسهیل فرآوری گوهرسنگ‌ها و افزایش راندمان برطرف شده است

اهمیت دادن به گوهرها باعث ایجاد اشتغال پایدار برای جوانان کشور عزیزمان ایران و توسعه اقتصادی می‌باشد

www.gemgii.ir
 www.gemgii.com
 www.gem-market.ir
 www.instagram.gemgii.com

برای اولین بار در جهان، مجموعه ایرانشید

تجهیزات کنترل عددی (CNC) برای انواع تراش‌های

گوهر سنگ‌ها را توسط متخصصین جوان خود در این

مجموعه طراحی و تولید نمود که یکی از مهم‌ترین

آن‌ها فست کنترل عددی می‌باشد

مجموعه ایرانشید در دی‌ماه ۱۳۹۶ در زمینه طراحی و

ساخت، تجهیزات فرآوری گوهر سنگ‌ها موفق به کسب

عنوان دانش‌بنیان نیز گردید

دستاوردهای قابل توجهی نیز دست‌یافته است.

مسئله مهمی که در این هنر و صنعت می‌بایست بیشتر مورد توجه قرار گیرد بحث برند سازی و تجاری‌سازی می‌باشد. در حوزه برندینگ می‌بایست طوری برنامه‌ریزی شود که برند سازی به صورت بین‌المللی باشد. چه در زمینه برند محصولات، مانند فیروزه، دمانتویید و ... که می‌تواند بسیار متفاوت‌تر در بازارهای جهانی عرضه و چه در زمینه برند سازی شرکت‌های مربوطه که بایستی برندهایی معتبر از ایران به جهان شناسانده شوند.

این مهم مستلزم زیرساخت‌های دقیق و صحیحی است که بایستی مطابق با اصول برند سازی بین‌المللی باشد که خوشبختانه ایرانشید در این زمینه گام‌های بسیار اصولی، دقیق، حرفه‌ای و مؤثری برداشته و به سرانجام رسانده است. کشور عزیزمان ایران با توجه به ظرفیت بالقوه و معادن ارزشمندی که در اختیار دارد می‌تواند در این زمینه بسیار قوی‌تر ظاهر شود.

مدل‌های مختلفی برای بحث برند سازی و تجاری‌سازی توسط مجموعه ایرانشید پایه‌ریزی شده است که بسیار متفاوت بوده و یکی از این موارد مهم، موقعیت‌یابی منطقه‌ای با توجه به نیاز آن است که پایلوت این موضوع در کشور در حال اجرا و مقدمات اجرایی شدن آن در خارج از کشور نیز در دست بررسی می‌باشد.

همچنین مدل‌های ایجاد و توسعه‌ای این‌چنینی می‌تواند در بحث ارزآوری تأثیرگذار باشد چراکه به‌طور مثال اگر کالایی در بازارهای جهانی با برند معتبر عرضه شود قاعدتاً با ارزش‌افزوده‌ی بیشتری قابل فروش خواهد بود.

(such as minerals or opals, or some quartz, fluorite, green garnet, red garnet ...).

In recent discoveries that have been conducted under the supervision of the Geological Survey of Iran and the Research Institute, and in some cases, the Industries and Mines Organization in all provinces of this country in recent years, about 11500000 kilograms of semi-precious stones were reported.

In our country, although the discoveries of the precious stones are initially a new form, it has to be specialized and based on the geological characteristics of a rock; it is cleared from the state of exploration and proceeds to the detailed exploration.

The government must play a pioneering role in this regard, and since exploration of these materials is special, these discoveries should be coordinated under the supervision of a single-center.

In this regard, the private sector can continue to operate in accordance with the models of this unit and within the framework of developed standards.

This center can be the Geological Survey of the country, Mines and Mining Industries Development and Renovation Organization, ...

Conclusion

In brief definition, at the end of this article, we can say that the problems are as follows in precious and semi-precious stones:

- Lack of information from precise mineral resources, number of education and training centers and their technical and vocational level,
- The lack of an educational system based on the mineral potential and raw rocks that can be imported,
- Lack of a single education unit and curriculum guided by staff, magazines and books, and Iranian Internet websites in this regard,
- Lack of professors and experts in the training of Face tiny

and brilliant and other precious and semi-precious stones,

- Lack of comprehensive statistics and information on the status of short-term training and home and workshop products,
- Lack of modern equipment for turning and processing of precious and semi-precious stones, such as emeralds, rubbies, diamonds, etc., and centers monitoring,
- Lack of systematic and well-defined goals for marketing in the strategic framework for planning the group of precious and semi-precious stones,
- Lack of a union association in the Chamber of Commerce and other relevant centers,
- Lack of financial support and solutions for improving the quality of education, processing and marketing of the private sector.

Future outline

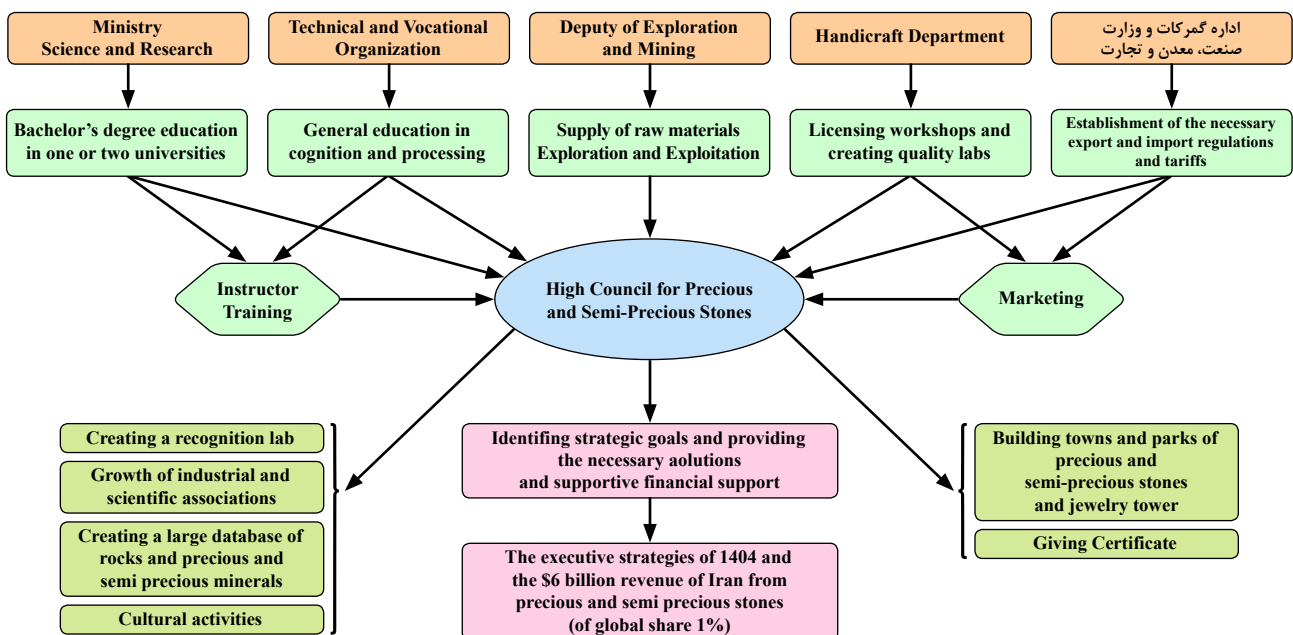
In order to release precious and semi-precious stones from these problems, and also to ensure that precious and semi-precious stones can play a role in the gross national income in the future and evolution in this industry, the «High Council for Precious and Semi-Precious Stones» is proposed.

This council should consist of the following members:

- Representative of the Ministry of Industry and Mining
- Representative of the Deputy Directorate of Exploration and Geology
- Representative of the Deputy Directorate of mines
- Representative of the Customs Office

In this council, the main strategy for precious stones should be formulated in a way that can create at least 100,000 jobs in the precious and semi-precious stone industry over the next five years, and allocate a percentage of gross national income based on ownership.

It is natural that this council, after designating a strategy that is somewhat cited, will review the strategies needed to reach the above issue.

- The lack of a standardization center for processing of rocks and jewelry
 - The lack of a precise statistical center for domestic and international demands (without linking income tax)
- The latest information indicates that in Mashhad and Esfahan, the precious and semi-precious stones are being established, and in Hamedan, there is also a touristic city of precious and semi-precious stones which is going to be completed in next years.

In order to promote this area, like many other large cities in the world, along with these sets, it must be created jewelry settlements and tower jewelry in large and touristic cities.

3. Education

Training on precious and semi-precious stones and minerals can be divided into two parts:

1. Teaching cognition
2. Processing training

Fortunately, in our country, education has already started in both cases and is underway and there are several centers for this issue. Several centers also issue educational licenses that are one of the problems in precious stones.

All schools in this direction are:

- Private schools that are often licensed by governmental agencies.
- The state-owned institutes of education, such as the Ministry of Industry and Mine Education Institute, which is the most equipped state-owned enterprise, has recently taken such a step by the Geological Survey of Iran.

Particularly noteworthy is the fact that there are no university colleges of precious stones in our country and a course have been recently established in the field of associate degree in University of applied sciences.

At the high school level, we have no lessons in Iran regarding the gemstones, and we have a conservatory only in Neyshabur (Khayyam high school) and in Zahedan (a high school) that provides the necessary training for students in this regard.

4. Trading rules

The fact is that the problems with trading laws are almost similar to those of exploration and exploitation laws. It means that it is the same look as other imported and exported goods to precious stones.

The problems encountered in this direction are as follows:

- The lack of custom tariff rules in the field of export and import for all precious and semi-precious stones
- Although we sometimes have custom tariffs for some precious and semi-precious stones, we must note that the trade of this commodity is often by suitcase.
- The lack of an expert familiar with the identification of minerals and precious and semi-precious stones
- Lack of information or specialist working groups in the Country Chamber of Commerce
- The lack of proper definition of precious and semi-precious minerals and rocks

5. Scientific and industrial associations

We do not have any scientific associations in rocks, minerals, precious and semi-precious stone issues in Iran. There are several guilds in the affairs of the business that unfortunately there is no interaction between them and those involved in training of these resources in the private sector, and there is no interaction or even understanding between them.

6. Cultural creation

Usually large sales centers, scientific and trade associations, magazines, books, local and international media play a major role in sale identification and promotion and taste changes of society to buy such stones in this field. But in Iran, with exception of a few books and a jewelry magazine, we have nothing to write about these issues. It is possible to create the necessary culture by organizing conferences and arranging exhibitions.

7. Technology

Considering the technology as the point of view to use simple tools for recognizing, processing, and crafting accurately, we must say that we are just at the beginning.

In Iran, cutting machines are newly manufactured that are suitable for domestic needs, but for upgrading them as well as high-quality processing, external cutting machines are required.

Laboratory centers should be provided with simple and professional tools, and on the other hand, there should be a constant connection between sales centers, production centers and cutting units for more accurate processing.

It seems that bringing new technology and setting up workshops in a wide range does not have serious problems.

8. Resources

The fact is that the most countries in which precious and semi-precious stones play an important role are of resources of gemstones. One of the motivations (not all of them) in prosperity through industry and the precious stone trade is in having resources. As in the countries such as Thailand, Brazil and India, the industrial approach was initiated by this factor, and then it continued.

According to the discovered resources in Iran - traditionally or in modern discoveries - the only known groups are semi-precious stones such as turquoise, a variety of silica groups

1. China (annually with more than 320,000 kg of mass production of gold)
2. The United States (annually with more than 224,000 kg of mass production of gold)
3. Australia (annually with more than 222,000 kg of mass production of gold)
4. Russia (annually with more than 205,236 kg of mass production of gold)
5. South Africa (annually with more than 197,628 kg of mass production of gold)
6. Peru (annually with more than 182,390 kg of mass production of gold)
7. Indonesia (annually with more than 127,716 kg of mass production of gold)
8. Canada (annually with more than 97,367 kg of mass production of gold)
9. Ghana (annually with more than 97.197 kg of mass production of gold)
10. Uzbekistan (annually with more than 73,000 kg of mass production of gold)

The publication also stated:

The annual value of global production and trade in the precious stones has reached more than \$600 billion last year that

1. India ranks first (\$20 billion),
2. Thailand ranks second (\$18 billion),
3. Israel ranks third (\$15 billion).

It should be noted that this figure includes diamonds, but does not include gold.

According to the Mining magazine, gold exchanges range from \$400-300 billion per year.

The situation of precious and semi-precious stones in Iran

Although there are no statistics in our country in this regard, but preliminary estimates in 2001 state that precious stones with a turnover of \$45 million per year are of greater interest than the following in our country:

- 70% related to diamonds, rubies, emeralds
- 30% related to other precious stones

The amount of gemstone imports from Thailand and China, and some other countries, including Afghanistan, is among the unknown statistics which has a very high cost.

This means that over the past five years, there are \$315 million in domestic sales of precious stones, of which:

- 70% of informal imports
- 30% of domestic resources and mines (according to the unofficial and inaccurate statistics)

The difference of \$45 million to \$315 million in year can be attributed to the:

1. Weakness in the implementation of a series of trade and commercial laws
2. The absence of an official system and the relevant statistics in the country.

Factors affecting trade

Boosting commerce and industry of precious and semi-precious stones interfere with several factors that we

should recognize these factors:

1. The regulation of exploitation and extraction
2. Sales and marketing
3. Education
4. Trading rules
5. Scientific and industrial associations
6. Cultural creation
7. Technology
8. Resources

1. The regulation of exploitation and extraction

The fact is that so far all mining laws such as exploration, extraction, exploitation laws and governmental rights that exist for other mines, are considered the same for precious and semi-precious stones and precious stones and minerals are of second category.

For example, rock and mineral deposits are reported in ton, and there is no order of operation in this case (except for certain cases). While these rocks should be obtained in kilograms according to their specific characteristics, the duration of the exploitation should be defined according to the type and form of mineralization.

2. Sales and marketing

Probably one of the most important factors in the unfolding of the trade and industry of precious and semi-precious stones in Iran is wrong marketing and sale of rocks. From the author's point of view, there are several main factors:

- Lack of a large distribution and sale center
- Uncertainty of people
- Do not count on jewelry as a financial backing (Although the goldsmiths are aware of this issue, but because jewelry still has no valid certificates, this has not attracted the attention of people)
- The lack of attention of sellers about identity presentation of stone to the buyer when buying
- Not having a central laboratory or validated laboratories to control and guarantee the authenticity of gems for those who are skeptical about the authenticity of their jewelry.

Gem industry in Iran and the recommendations for its effectiveness

Mansour Ghorbani
Translator: Zahra Pezeshki

Abstract

Inefficiency of gems industry in Iran and Necessary solutions to boost it up

Precious minerals and stones are materials that have been appreciated since ancient times, and human beings have been utilizing them for decorative and industrial purposes. Stunning optical specifications such as color, varnish and luster are among the reasons that these materials have been utilized for clothing decoration and martial tools.

The current paper is a study about the condition and evaluation of precious and semi-precious minerals and stones in Iran, which proceeds to study and assess their condition from various angles and facets such as trade, resources, training and processing as well as the governmental and private sectors that are involved in this industry.

Keywords: Gems, Supreme Council of Gems, Gems in Iran, inefficiency, industry, Gems trade

Introduction

Two points must be considered in dealing with the precious and semi-precious stones:

- Using gemstone traditionally in Iran that dates back to thousand years ago. But now we are not talking about that;
- The modern history of gemology and gem cutting as

well as counting on gemstones as a factor of creating jobs in industry and acquiring a part of the national income;

A new look at precious stones in Iran began in the late 80s and early 90s, initially with a seminar and exhibition held by Ministry of Mines and Metals, followed by a very preliminary exploration program which later continued in dominant provincial explorations, and as a result nowadays the gemstones potential of all provinces are known.

The status of precious and semi-precious stones in the world

High added value and high rates of employment by investing small budgets in the gemstones industry in comparison with other industries has made a huge contribution credit for this industry in the national treasury of many countries. According to Mining Magazine in England:

- Italy is: the world's biggest gold & jewelry exporter

With annual exports of about 600-700 tons of jewelry and gold

- Saudi Arabia is: the world's biggest gold & jewelry importer

With annual imports of more than 600 tons of all jewelry & gemstone types

According to the Studio Jewelry Design website in August 2013, the last top ten countries in the production of precious jewelry, especially gold, are as follows:

کلب مدالیان کالفریروزه

اصیل ترین فیروزه نیشابور، عقیق یمن،
جواهرات آنتیک و انواع تسیح های قیمتی

مشهد: میدان بیت المقدس- بازار رضا- بازار اول- طبقه دوم- پلاک ۲/۷۴۶

تلفن: ۲۷۸۰ ۳۳۶۴ - ۵۱ همراه: ۵۸ ۱۱ ۶۴ ۹۱۵

مشهد: ساحه بیت المقدس، سوق الرضا، سوق الاول، طابق اللانی، الرقم ۲/۷۴۶

الهاتف: ۲۷۸۰ ۳۳۶۴ - ۹۸۵۱ + هوبایل: ۵۸ ۱۱ ۶۴ ۹۸۹۱۵ +

No.2/764,2ndFlour,1st Market,Bazar Reza,Beyt-Al-Moghaddas Round,Mashhad,iran.

Tel:+9851-33642780

Mobile:+989151164058

www.Medalian.net

خانه سنگ

GEMSTONE HOUSE

| www.gemstoneshouse.com | www.gemstoneshouse.ir |

مرکز فروش فیروزه نیشابوری اصل و گوهر سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی
زمرد ، یاقوت ، سفایر ، زبرجد ، توپاز ، مویز نایت ، اوپال ، یشم ، عقیق و ...

بیت الاحجار کریمه :

شراء الفیروز الایرانی (نیشابوری)

الاحجارالکریمه (الزمرد ، الیاقوت ، السفیر ، الزبرجد ، الاوبال و...)

GEMSTON HOUSE

Production and sale of Iranian turquoise (Neishaboori)

And precious stones - semi precious stones

(Emerald . Ruby . Sapphire . Peridot . Opal...)

مشهد : بازار رضا، از سمت فلکه آب، سمت راست، بازار اول، طبقه فوقانی، پلاک ۲/۸۰۹

جاودانی: ۰۹۱۵۳۱۱۲۹۸۰ تشکری: ۰۹۱۵۵۱۲۲۹۵۲ ۰۳۶-۳۳۶۴۲۰۳۶-۵۱

Add - No: 2/809 - St. Bazar - 2nd Floor - EmamReza Bazar

Tashakkori : +989155122952 javedani: +989153112980 +985133642036

@gemstones_house

gemstones_hous

در راستای معرفی و عرضه فیروزه شهر بابک

اولین نمایش منطقه‌ای فیروزه شهر بابک

۱۴ آذرماه ۱۳۹۷